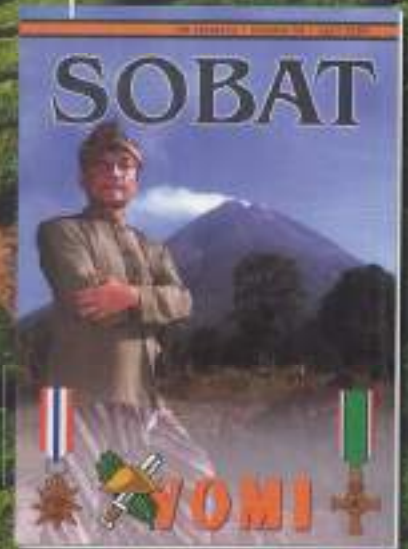
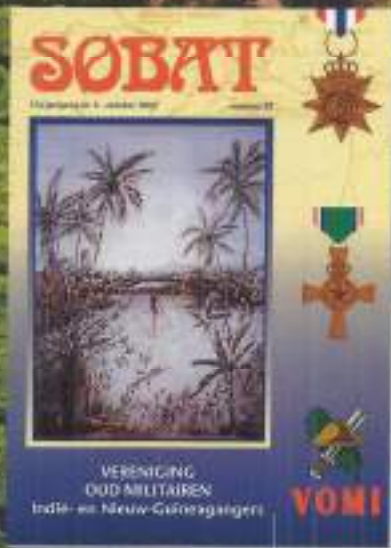

SOBAT

Speciaal

1985 - 2005

VOMI

Jubileum aanbieding i.v.m. 10-jarig bestaan

1995

*** met prijzen zoals 10 jaar terug ***

2005

5-daagse alles inclusief Hoogsauerland vakantie

Het unieke Nederlandse Schlosshotel beschikt over 30 kamers.

Allen smaakvol en modern ingericht en voorzien van douche en/of bad, wc en TV met Nederlandse zenders. Onder de sterrenhemel van ons restaurant bereiden onze koks u met veel liefde voor hun vak, u een uitgebreid ontbijtbuffet en een uitstekend culinair 3-gangendiner. 's Avonds kunt u zich prima amuseren in onze bar, lounge of op het terras.

2 GRATIS excursies (keuze uit 10 verschillende):

1. Bezoek aan de nieuwe panoramatoren te Willingen
2. Bezichtiging en rondleiding door de Warsteiner drupsteengrotten
3. Bezoek aan Schloss Arolsen; rondleiding door het geboortehuis van Koningin Emma
4. Rondvaart op het grootste stuwmeer van Duitsland, de Edersee (circa 1 uur)
5. Prachtige wandeltocht door het wildpark, gelegen aan de Edersee
6. Zwemmen in het subtropische zwembad te Willingen
7. Warsteiner bierbrouwerij, per trein Incl. consumpties en gratis bierglas
8. Bezoek aan natuurreservaat Bruchhauser Steine, met zwerfkeien uit de oertijd
9. Rondleiding met uitleg door de glasblazerij te Willingen, met groot atelier
10. Afdaling+rondleiding per treintje in de ertsmijnen van Ramsbeck

SLECHTS

€ 169,95

per persoon

Aankomstdata:

Don 27 oktober 2005
Maa 31 oktober 2005
Vrij 04 november 2005
Din 08 november 2005
Zat 12 november 2005

Schlosshotel

Schlosshotel

Schlosshotel

Korbacherstrasse 76, 59929 Brilon Wald

Tel: 0049 - 2961.97940

//

www.schlosshotel.nl

SOBAT

Officieel orgaan van VOMI-NL Vereniging van organisaties, waarvan de leden Veteranen, oud-verzetsmensen, oud-militairen, verwanten en sympathisanten kunnen verleggen worden.
Verschijnt 6 keer per jaar.

Algemeen bestuur

Worzelier H. Via
De Tijerne 2
9051 HV Sluis
Tel/Fax: 058-2571929
E-mail: mitre.via@veteranen.nl

Vice-voorzitter/
Secretaris K.J. Orsel
Van Hobokenboven 63
2993 HH Barendrecht
Tel: 0180-611612
Fax: 0180-623580
E-mail:
k.orsel@barendrecht.nl

1e Penningmeester A. Lujendijk
Koordijk 475
2960 BE Barendrecht
Tel: 0180-618425
E-mail: fan.lujendijk@gmx.net
Banknummer: 1804.20.145
4585.91.500
Postbanknummer: 4229598
i.o.v. "VOMI-Nederland" Barendrecht

2e penningmeester H.J.G.M. de Waaijer
Eemlaan 27
3751 JP Deurne
Tel: 0493-312051
E-mail: p.lwaaijer@veteranen.nl

Vz. secr. Soc. Comm. W.H.J. Patis
Stellingsweg 104
0475 EJ Hjelholtpole
Tel: 0861-688772
Mobiel: 06-15 100220
Fax: 0861-688349
E-mail: wpat15@usa.net

Vice-vz. Budgethouder
Soc. Comm. Th.H.A. Rump
Abattoirstraat 14
2352 EG Leiderdorp
Tel: 071-5418256
E-mail: Theorump@cs.com

2e secretaris P.K.W. A.M. Mei
De Weezenboom 9
0532 JT Meerwijk
Tel: 0821-512095
E-mail: a.mei@wazebo.nl

Fonds Sociale Zorg

Beheerder Leer van Eijk
Tel/Fax: 035-6833373

Voor gegevens zie bijschrift
Assistent beheerder Tjibbe J. Gastra
Tel/Fax: 0172-802482

Lid van Verkenne Gerard Determan
Wesler C. Bredé
Ger de Jong

Redactiecommissie

Worzelier K.J. Orsel (zie onder bestuur)

Secretaris R. Grit
Balloo 90, 9438 TD Balloo
tel/fax 0592 - 241 361
e-mail: grit@veteranen.nl

Lid A.M. Mei (zie onder bestuur)
Th.H.A. Rump (zie onder bestuur)

Doelstellingen

De vereniging heeft ten doel:

- Het behartigen van de ideële, materiële en immateriële belangen van haar leden.
- Het behartigen van de belangen van de nagelaten betrekkingen van hen, die als gevolg van directe militaire dienstverrichtingen om het leven kwamen of ten gevolge daarvan invalide werden.
- Het ijveren voor het bijhouden en herdenken van hen die gevallen zijn tijdens militaire dienstverrichtingen alsmede van hen die tijdens, door of tengevolge van krijgsgevangenschap, ziekte of ongevallen in of door de militaire dienst zijn overleden.
- Het bevorderen van het saamhorigheidsgevoel bij en de kameradschap tussen de leden van haar lid-verenigingen.
- Het bevorderen van contacten met gelijkgestemde nationale en internationale organisaties.

Beginselen

De vereniging tracht gestelde doelen te verwezenlijken.

los van elke partijpolitieke richting, levensovertuiging of religie.

De vereniging staat open voor samenwerking met verenigingen, die zich op overeenkomstig terrein als de VOMI-NL bewegen en aangenomen doelstellingen nastreven.

Raad van Advies

Worzelier H.F. Coopmans, Brigade-generaal der Jagers lid
Leden: M.M. Bakker, Reserve Kolonel titulair der Artillerie lid
Dr. B. Bosman, Brigade-generaal der Artillerie lid
Des. H.A. Broeder, Kolonel der Koninklijke Marechaussee

Ledenadministratie

G.M. Pothuis-Determan
Amstelpad 17
3181 EA Rozenburg
e-mail: vomicl@hotmail.com

Correspondentie:

1. Opgegeven nieuwe leden, adreswijzigingen, bericht van overlijden e.d. richten aan de secretaris van de vereniging waartoe men behoort. Zie secretariaatsadressen onder "Verenigingsinformatie".

2. Zaken VOMI betreffend richten aan de secretaris Algemeen Bestuur

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden artikelen in te korten en/of veranderingen aan te brengen of, zonder opgaaf van reden, niet te plaatsen.

De redactie kan niet aansprakelijk gesteld worden voor de inhoud van de gepubliceerde artikelen.

De artikelen geplaatst in dit blad behoeven niet noodzakelijk de zienswijze van het algemeen bestuur weer te geven.

Overname van artikelen is toegestaan mits met bronvermelding.

Opmaak: PERN Communicatie, Leestwaarden, kaaa@pern.nl
Druk: Koninklijke De Swart, Den Haag

Lustrumcommissie

K.J. Orsel, voorzitter
G. de Jong
W.F.L. Patis
Th.H.A. Rump
W.G.J. Topee

Website VOMI-NL:
www.vomi-nederland.nl

Colofon

Auteurs:

- Lgen A. P. P. M. van Baal* Inspecteur der Veteranen
- M.M. Bakker* Oud-voorzitter Raad van Advies
- R. Dijkstra* Medeoprichter V.S.V.
- J. Huisman* Vice-voorzitter Canada/USA
- Ing G. de Jong* Lid van Verdienste VOMI-Nederland
Erevoorzitter VOMI-Zuid-Holland-Zuid
- R. A. Siebring* Secretaris Western Canada
- Drs. J. R. Schoeman* Hoofd Afdeling Communicatie/ Maatschappelijke
Erkenning van het Veteraneninstituut in Doorn
- J.W. van Rossem* Eén van de initiatiefnemers en oprichters van de
C.O.M.I. later de VOMI
- M. Vis* Voorzitter VOMI-Nederland
- R. Grit* Redacteur SOBAT

Medewerking:

K. Jansma
M. Roosjen

Foto's:

M.M. Bakker
G. de Jong
archief Sobat
archief PENN

Coverfoto:

Irene Feenstra

Ontwerp:

M. Pietersma

Opmaak:

L. Voegesang

Druk:

Koninklijke De Swart, Den Haag

Een uitgave van VOMI-NL,
verzorgd door PENN Communicatie
Leeuwarden, 2005

Inhoudsopgave

Proloog	6
Woord van de voorzitter	8
Woord vooraf	9
1. De Voorgeschiedenis	10
VOC	
Onrust	
De Tweede Wereldoorlog	
Toespraak van Koningin Wilhelmina op 7 december '42	
Afbladdering Japanse heerschappij	
2. Nederlandse troepen overzee	15
Vrijwilligers en dienstplichtigen	
Pelle strijd in Indië	
Radiotoespraak van Luitenant-Generaal Kruls	
Interview met Luitenant-Generaal Spoor	
Soevereiniteit	
3. Opbouw Nederlandse troepenmacht '45-'50	19
De verschillende troepen	
Op weg	
In Nederlands-Indië	
In Nederlands Nieuw Guinea	
Bezorg	
4. De geschiedenis van VOMI-Nederland	26
De tijd vóór de vereniging	
VOMI '85-89: landelijke vereniging met afdelingen	
De eerste jaren	
Kringen en afdelingen	
Opbouw VOMI	
RIM	
Veteranen	
5. VOMI-Nederland 1989-1999	34
Verenigingen, lid van VOMI-Nederland	
Veteranenplatform	
Geschiedenis "SOBAT"	
Oprichting gedenktekens	
Ledenadministratie & bestuur	
Ledengroei	
Petitie	
Sociale Commissie	

6. VOMI-Nederland 2000 tot heden	40
Het niet-uitsterfscenario	
Statutenwijziging	
Bestuur	
Tenslotte	
Grootste prestaties tot nu	
7. De geschiedenis van de VOMI-Canada	43
Het begin	
Vervolg	
Stappen vooruit	
Van clubje naar club	
Western Canada	
Werken aan de toekomst	
Grote spreiding leden	
8. Ontwikkelingen in de wereld der veteranen	48
Inleiding	
Veteranenzorg	
Maatschappelijke erkenning	
Het Veteraneninstituut	
Perspectief	
Voorzitters	
9. Van Seniorensos tot Seniorenvereniging	53
Jongste loof aan de VOMI-boom	
10. Veteranen en de toekomst	54
Defensie verantwoordelijk	
Veteranendag	
Veteranenzorg	
11. Erevelden en gedenktekens	57
De Nederlandse erevelden in Indonesië	
Gedenktekens in Nederland	
12. Bronvermelding	61

Proloog

In mijn werk als Inspecteur der Veteranen nemen de Indiëgangers en de organisaties die hen vertegenwoordigen een bijzondere plaats in. Dat geldt niet in de laatste plaats voor u als ondertussen 20-jarige VOMI.

Die bijzondere plek heeft verschillende oorzaken. Om te beginnen is de groep Indiëgangers getalsmatig veruit de grootste binnen de Nederlandse veteranenpopulatie. Immers, naar schatting de helft van alle 150.000 in Nederland levende veteranen mag zich Indiëveteraan noemen.

Daarnaast, en persoonlijk vind ik dat belangrijker, is uw rol bij de totstandkoming van een voldragen veteranenbeleid in ons land prominent geweest en dat hangt weer samen met het feit dat uw geschiedenis een heel bijzondere is.

Om met die geschiedenis te beginnen: veel veteranen zelf hebben het woord 'Indiëganger' lange tijd als besmet ervaren. Sommigen voelen dat nog altijd zo. Ze baseren zich daarbij op een eertijds terughoudende opstelling van de overheid, en een daarmee samenhangende geringe maatschappelijke belangstelling.

Veteranen voelden zich daardoor gekwetst. Zij zagen immers dat een oorlog die voor hen nooit voorbij ging, voor de rest van de samenleving werd tot hooguit een voetnoot in de geschiedenisboekjes. En soms zelfs dat niet eens. Het negeren van de Indiëveteranen heeft lang geduurd, en als er al belangstelling van de kant van de pers en het publiek was, dan was zulke aandacht - met overschaduwning van al het goede werk dat door Nederlandse militairen werd verricht - niet zelden exclusief gericht op de geweldsexcessen.

In dit verband wil ik u niet onthouden wat een Indiëveteraan voor de camera op 8 mei 2005 bij het bezoek van President Bush en Koningin Beatrix aan de Amerikaanse militaire Begraafplaats in Margraten zei. Jammer dat er geen aandacht is voor de Indiëveteranen. Ik heb vier jaren in Indië gediend, van '45 tot '49, en tot op de dag van vandaag weet ik niet meer waarom.'

Het had toch in al die jaren, sinds 1949, mogelijk moeten zijn iedere Nederlander, dus ook deze Indiëveteraan, duidelijk te maken dat na de beëindiging van de Tweede Wereldoorlog in Europa en Azië, het onmogelijk was de politieke situatie in Nederlands-Indië van voor 1940 te herstellen. De Nederlandse politieke leiding ging voorbij aan de veranderende situatie in de wereld en de, ook door Koningin Wilhelmina gerespecteerde, wens van de Indonesische onafhankelijkheidsbeweging

zich z.s.m. vrij te maken van Nederland.

Door militairen naar Indië te sturen om haar politieke doel te bereiken kwam de last van deze

onmogelijke opdracht op de schouders van de Gouverneur-Generaal en de bevelhebber ter plaatse.

De keuze voor deze 'Indië-politiek' is niet echt ter discussie gesteld. Het kwam de politiek wel goed uit de aandacht af te leiden naar de militairen en de militaire inzet.

Het verlies van Indië na de formele Souvereiniteitsoverdracht op 27 december 1949 kon

worden beschouwd als een politieke nederlaag; de houding t.o.v. de Nederlandse militairen kan worden beschouwd als vervangende schaamte. Dat heeft begrijpelijk genoeg geleid tot grote frustratie onder groepen Indiëveteranen.

Zij keerden zich vervolgens naar binnen en deelden hun emoties bij voorkeur alleen nog met de eigen maten - 'De Sobats'. Dit wederzijds negeren van veteranen en omliggende samenleving werkte contraproductief bij de totstandkoming van een volwaardig proces van nazorg, erkenning en waardering. Immers, ieder mens en daarmee ook iedere veteraan zoekt zingeving en betekenis bij zijn of haar omgeving. Anders gezegd: ieder mens ontleent een belangrijk deel van zijn of haar eigenwaarde en zelfbeeld aan het oordeel van andere mensen. Als echter die omgeving bewust of onbewust prestaties, offers en emoties bagatelliseert of zelfs negeert, dan raken die eigenwaarde en dat zelfbeeld beschadigd.

Later en heel geleidelijk veranderde die situatie.

Wij wenden ons tot God en Jan Soldaat,
Als hooge nood en bittere strijd ons wacht
De nood voorbij, het land in vredes staat,
Vergeeten wordt de Heer en Jan Soldaat
veracht

In feite is er namelijk pas sinds medio jaren '80 sprake van een meer genuanceerde aandacht voor de gebeurtenissen in het voormalige Nederlands-Indië. Ten dele vloeide dat voort uit het feit dat de Indiëveteranen toen zélf hun ervaringen begonnen op te schrijven en te publiceren, daarnaast begonnen ze zich in deze periode te verenigen in organisaties als bijvoorbeeld de VOMI. Het is deze 'eerste generatie'-belangen-behertigers geweest die een voortrekkersrol heeft gespeeld bij het op de politieke en maatschappelijke kaart zetten van de veteranenthematiek, in het bijzonder die van de veteranen van onze dekolonisatie-oorlogen.

Aldus droegen zij tevens bij een fundament te leggen voor een genuanceerde maatschappelijke perceptie van deze dekolonisatiegeschiedenis en van de burgers en militairen die deze geschiedenis hebben helpen vormgeven.

In andere woorden, de ontwikkelingen vanaf de jaren '80 hebben geleid tot een meer gewogen maatschappelijke benadering en daarmee ook een herwaardering van ons koloniale verleden en van het militaire afscheid ervan. Die herwaardering zie je terugkomen in bijvoorbeeld de resultaten van opinie-onderzoek zoals het Veteranen-instituut in Doorn dat jaarlijks verricht. Zoals ieder jaar werd ook in de laatste editie van dit onderzoek (september 2004) weer stilgestaan bij het verschil tussen enerzijds de waardering voor de ingezette militairen. (Veel) waardering voelde 42% van de ondervraagden voor de rol van Nederland in het algemeen, terwijl een beduidend hogere 63% aangaf (veel) waardering te voelen voor de tijdens de Politieke Acties ingezette militairen.

Het is leerzaam stil te staan bij de vraag of er zich de afgelopen jaren opvallende veranderingen in die waardering hebben voorgedaan. De verheugende conclusie daarbij is dat in beide gevallen sprake is van een duidelijke toename. Daarnaast is ook de bekendheid met deze missie gedurende de afgelopen jaren spectaculair toegenomen. Immers, het percentage Nederlanders dat zegt op de hoogte zijn van de toenmalige inzet van Nederlandse militairen steeg van 65% in 2001 tot maar liefst 91% in september 2004.

Bij wijze van parafraze op het bekende spreekwoord geldt klaarblijkelijk dus ook hier dat bekend tevens bemind maakt.

Ontwikkelingen als deze dragen er toe bij dat misschien nog niet iedere sobat de aanduiding 'Indiëganger' als een eretitel gebruikt, maar tege-

lijktijd is het niet langer het besmette begrip van weleer. De rol van de jubilerende VOMI in die ontwikkeling is onmiskenbaar van belang geweest. Ik typeerde uw vereniging immers hier boven al als een 'onmisbaar fundament' voor de emancipatie van de Indiëveteraan. Daarbij vervulde u, via het werk van de Sociale Commissie-leden, een pioniersrol op nazorggebied.

Tegelijkertijd blijft de VOMI zich in activiteiten en organisatie vernieuwen, waarbij ik denk aan bijvoorbeeld de uitbreiding van de doelgroep met allereerst de Nieuw-Guineagangers, terwijl momenteel ook andere groepen met name jonge veteranen van vredesoperaties in beeld komen. Dat neemt niet weg dat ik, op dit moment en op deze plaats, uw vereniging toch eerst en vooral wil beschouwen als 'monument' van de emancipatie van de Indiëveteranen.

Voor al het werk en alle solidariteit die daaraan ten grondslag hebben gelegen, is een oprechte felicitatie verdiend. In mijn hoedanigheid als Inspecteur der Veteranen zou ik daar echter ook een welgemeend professioneel én persoonlijk woord van respect en van dank aan willen toevoegen.

Hilversum, 27 oktober 2005
De Zwaluwenberg

Luitenant-generaal A. P. F. M. van Baal
Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht
tevens Inspecteur der Veteranen

Foto: Centrum voor Audiovisuele Documentatie

Koninklijke Marine

Van de voorzitter

Een lustrum en nog geen jubileum voor de vereniging; dat hopen we pas over vijf jaren te vieren. Maar wel een jubileum met het verschijnen van de 100ste Sobat.

Toch een lustrum, omdat het tijd is om de voortrekkers van onze vereniging nog eens naar voren te halen en omdat veel van onze leden de leeftijd van de zeer sterken hebben bereikt.

Bij de oprichting in 1985 waren de oprichters en de leden die zich daarbij aansloten 55 plus. Veel van de toenmalige leden zijn ons ontvallen, want de Indiëgangers zijn ondertussen 75 plus geworden.

Gelukkig kent de VOMI ook veel Nieuw-Guineagangers onder de leden, maar ook die zijn al 60 plus. Dat is de reden dat we gekozen hebben voor het niet-uitsterfscenario, d.w.z. dat naast Indië- en Nieuw-Guineagangers ook andere veteranen, oud-militairen en familieleden lid kunnen worden bij één van de verenigingen die lid zijn van VOMI-Nederland. Het is onze ervaring dat het goed is om de besturen te verjongen en dus gebruik te maken van jongere kaderleden. Sommigen van ons hebben daar moeite mee. Hun eigen belevenissen kunnen ze vaak alleen kwijt bij hun eigen sobats. We moeten niet vergeten hoe eenzaam en onbegrepen we waren toen we na de dienst voor Koningin en Vaderland terugkeerden.

De pijn van toen is nog steeds de pijn van het heden. Daarom mogen we niet aanvaarden dat andere veteranen in dezelfde positie komen. Onze herinneringen kunnen we delen met anderen die ook oorlogservaringen hebben.

De herinneringen van de Indiëgangers betreffen een periode die onvermijdelijk grote indruk gemaakt heeft. Voor de meesten was de reis naar Indië de eerste grote reis. Een reis die lang zou duren en onuitwisbare indrukken zou achterlaten. Mooie herinneringen aan het adembenemende landschap, exotische geuren en de kameraadschap binnen de eenheid.

Maar ook pijnlijke en vaak emotionele herinneringen, zoals het gemis van thuis, de voortdurende spanning en het verlies van kameraden. Het zijn ervaringen en herinneringen die nauwelijks onder woorden zijn te brengen.

Het is goed om bij dit lustrum stil te blijven staan bij het onvoorstelbaar grote aantal slachtoffers dat in de strijd in Indië is gevallen. Van onze mannen kwamen er 6300 niet terug. Zij verloren hun leven, voor hen was er geen toekomst.

Onze gedachten gaan uit naar de militairen die hun leven lieten en hun nabestaanden die met het verlies van hun dierbaren moesten en moeten voortleven. Evenzeer staan we stil bij het lot van de mannen en vrouwen die beschadigd terugkwamen en waarvan er nog velen tot op de dag van vandaag worstelen met traumatische herinneringen.

Een hommage aan hen die het hoogste offer brachten.

We mogen en zullen hen nooit vergeten.

Met diep respect denken wij aan hen.

Dit lustrum geeft ook de gelegenheid om hen te eren en te bedanken, die met moed, beleid en trouw de VOMI vanaf het begin gediend hebben en daardoor hebben bijgedragen tot datgene wat we tot op heden bereikt hebben.

Minne Vls, voorzitter VOMI-Nederland

Woord vooraf

Beste vrienden en vriendinnen van de VOMI,

Bij het 20-jarig bestaan van deze vereniging wil ik van ganser harte het bestuur en alle medewerkers en natuurlijk alle leden feliciteren, zeer in het bijzonder Ger de Jong. Hij heeft mede de VOMI door alle zware stormen en hoge zeeën op koers gehouden. Bijzonder plezierig vind ik dat de ideeën en beginselen zoals die mij voor ogen stonden, begin 1985, en die door mij in eerste instantie zijn uitgedragen, nog steeds de hoofddoelen zijn van onze vereniging.

Een mens maakt in zijn leven wel eens fouten. Eén van die fouten is het verlaten van de nog jonge VOMI, dit na veel aandringen en getouwtrek van anderen.

Sinds 1975 was ik al actief bezig in ons eigen bataljon, 3-R.S. van de '7 december' Divisie, met vooral oud strijderswerk. Begin 1985 wilde ik meer bekendheid voor onze strijd en voor onze problemen. Ik heb toen de gehele Nederlandse pers, radio en T.V. benaderd. Resultaat: nihil. Daarbij kwam ik in contact met wijlen Jan Zantinge uit Nieuw Leusen. Hij bezocht mij en gaf me heel goede raad. De N.O.S. met het programma 'Sprekershoek' op zondagavond gaf mij uiteindelijk extra zendtijd. Die uitzending, in februari 1985 bij mij thuis opgenomen, sloeg geweldig aan. Dagenlang telefoontjes en brieven. Daarop een rappél van mij aan de pers, die toen wel begrip had voor onze problemen. Bijna allen publiceerden mijn verhaal, behalve de Telegraaf.

Uit zichzelf bood de TROS aan een TROS AKTUA speciaal te wijden aan onze materie. Ook die is bij mij thuis opgenomen en onder de titel 'Voor een gulden per dag' uitgezonden medio mei 1985. Enorm was de respons: ik heb nog grote stapels brieven in mijn bezit. Er was zelfs een familie uit Brabant die spontaan een reis voor een nabestaande naar de Erevelden in Indië betaalde. Die reis heeft in november 1985 plaatsgehad.

In juni werd er in Ede een voorlopig comité gevormd met naar ik meen Jaap in den Berken (een doorzetter), Marij de Vries, Dirk van Leeuwenstein, Leo Berenbroek en ikzelf. Bijna allen van 3 R.S., wat dus niet goed was. Dat was de oprichting van de C.O.M.I. (Comité Oud Militairen Indiëgangers). We kregen medewerking van Bronbeek, waar toen één onzer commandanten de baas was, de brigade-generaal bd W. Epke, Ridder Militaire Willems Orde.

Toen kwamen er problemen, de beruchte stoelendans en de kinderziekten, die vrij hevig waren. Mijn mening verschilde nog al met die van mijn maten. Bovendien was ik als kleine zelfstandige druk doende om het hoofd boven water te houden, dus ging ik mijn eigen weg. Blijft onverlet; dat was niet de juiste zet. Later ben ik, wat ik in feite in mijn hart gebleven was, weer lid geworden van de VOMI.

Het is daarom dat ik met graagte deze woorden schrijf en iedereen die de VOMI een warm hart toedraagt, feliciteer met dit jubileum. Ik spreek mijn dank uit aan de doorzetters, die het VOMI-schip drijvende hielden.

Veel succes en geluk en gezondheid, die mij helaas nu ontbreekt.

All the best,

Heesch, mei 2005
Jan van Rossem

7 December 1941 was de fatale datum. De oorlog begon in het Verre Oosten.

De voorgeschiedenis

V.O.C.

Nederlands-Oost-Indië heeft gedurende enige eeuwen een belangrijke rol gespeeld in de vaderlandse geschiedenis. Daarvoor moeten we teruggaan naar de zeventiende eeuw. De Republiek Indonesia, het vroegere Nederlands-Oost-Indië, bestaat uit ongeveer 13.000 eilanden en eilandjes, waarvan er zo'n 6000 bewoond zijn. De gezamenlijke oppervlakte beslaat ruim zestig maal Nederland. Het inwonertal zal nu anno 2005 een 210 miljoen bedragen.

Oost-Indië was voor de kooplieden bekend vanwege de specerijen, die goedkoop konden worden ingekocht en voor veel geld in Europa weer verkocht. Landen in Europa die aan zeeën grensden,

dagen onderweg waren om hun handelswaar op te halen.

De V.O.C. vestigde in Indië vele handelsposten en sloot contracten af met de in de diverse regio's heersende vorsten of sultans. De invloed van de V.O.C. beperkte zich aanvankelijk slechts tot de kustplaatsen, waarmee direct handel werd gedreven.

In 1799 kwam er een einde aan de V.O.C. omdat de handelsresultaten steeds slechter werden en de Nederlandse regeerders besloten de bezittingen van de V.O.C. over te nemen. Vanaf dat moment ging Nederland zich meer en meer bezighouden met het vestigen van een Nederlands bestuur over

Man in het midden: Generaal van Heutsz in Atjeh

kenden een zeevarende bevolking die steeds nieuwe landen ontdekte om handel te drijven.

Ook Nederland behoorde samen met de Engelsen, de Spanjaarden en de Portugezen tot dit zeevarende volk. En zo gebeurde het dat in Nederland in de 17de eeuw, ook wel de 'Gouden Eeuw' genoemd, de staatsman Johan van Oldenbarnevelt (1547 - 1619) het initiatief nam om een aantal kleine zeevarende kooplieden samen te bundelen tot de Verenigde Oostindische Compagnie (V.O.C.). De V.O.C. moest de handel met Oost-Indië, die zeer lucratief zou worden, op gang brengen. De V.O.C. had 123 'Oostinjevaarders' in de vaart, die rond Kaap de Goede Hoop vele

de gehele Archipel. Zo werden tot in het begin van de twintigste eeuw langzamerhand de delen die behoorden tot Indonesië onder Nederlands bestuur gebracht.

Vaak is dat met geweld en bloedige gevechten gepaard gegaan. Een goed voorbeeld zijn de vele gevechten die jarenlang in Atjeh plaatsvonden tussen het in 1830 opgerichte Koninklijk Nederlands Indisch Leger (K.N.I.L.) en de plaatselijke vorsten. Het was daarmee gedaan met de onafhankelijkheid van de inlandse vorsten. De eerste door de Nederlandse overheid aangestelde gouverneur-generaal was Maarschalk Daendels (1808 - 1811).

Onrust

In de jaren voor de Tweede Wereldoorlog kwam het gehele bestuur en de leiding van de vele plantages enz. in handen van Nederlanders, die de hoogste posten voor zich opeisten. Later werden wel meer Indonesische ambtenaren bij het bestuur betrokken en werd aan opleiding van de lokale bevolking aandacht besteed. Dit alles kon niet voorkomen dat er toch onderhuids een beweging ging ontstaan die ging strijden voor onafhankelijkheid, de z.g. nationalisten. In 1912 werd de Sarekat Islam opgericht door Javaanse kooplieden. In 1917 werd de Volksraad ingesteld, die de spreekbuis van de wensen van de Indische burgerij moest worden.

Onder het voorzitterschap van Sukarno werd in 1927 de Partai Nasionalis Indonesia (PNI) opgericht. Sukarno en soortgenoten werden monddood gemaakt door ze in gevangenkampen ver weg te plaatsen. Later heeft men ze toch hun vrijheid moeten hergeven.

De Tweede Wereldoorlog

De Tweede Wereldoorlog bracht de grote ommekeer in het Verre Oosten toen Japan een begin had gemaakt met het uitbreiden van haar invloedssfeer en een pact sloot met de as-mogendheden Duitsland en Italië. De Japanners streefden, zoals de Duitsers dat al deden in Europa, naar een groot Azië, waarbij Japan de hoofdrol zou gaan spelen.

Japan was zeer geïnteresseerd in de olievoorrden van Nederlands-Indië en eiste aansluiting bij de z.g. 'Groot Aziatische Sfeer van Gemeenschappelijke Welvaart'. Dr. H. J. Van Mook, die toen al betrokken was bij de onderhandelingen met Japan, weigerde de aansluiting. Inmiddels had Japan al in de voorliggende jaren o.a. Frans-Indo-China, Korea en Mantsjoerije bezet.

Op 7 december 1941 brak de fatale datum aan, die van grote invloed zou zijn op de komende geschiedenis. Te 07.55 uur bereikte een sterke,

van vliegdekschepen opgestegen Japanse luchtvloot de Amerikaanse vlootbasis Pearl Harbour op één van de Hawaïaanse eilanden waar een grote Amerikaanse vloot was gestationeerd. Deze vloot werd voor een groot deel vernietigd. Dit was het sein voor de oorlogsverklaring van zowel Amerika, Engeland als Nederland aan Japan. Tegelijkertijd hadden de Japanners landingen uitgevoerd op de Filippijnen. In februari 1942 werd het schiereiland Malakka en Singapore op de Britten veroverd.

Op 27 februari 1942 was een grote Japanse vloot op weg om Nederlands-Indië te gaan bezetten. Een geallieerde vloot onder commando van Schout bij Nacht Karel Doorman voer uit om het opstomen van de Japanse vloot te vertragen. De Slag op de Java Zee betekende na felle gevechten de ondergang van deze vloot. De Japanners hadden zich daarmee van de vrije toegang naar Nederlands-Indië verzekerd.

Op 28 februari 1942 vonden er op Java al een aantal landingen van Japanse troepen plaats. Het Koninklijk Nederlands Indisch Leger trachtte nog zoveel mogelijk verzet te plegen, maar op 8 maart 1942 moest de legercommandant luitenant-generaal H. Ter Poorten de onvoorwaardelijke overgave aanbieden.

De Japanse bezetter interneerde alle burgers van Westerse nationaliteit, waaronder de meeste Nederlanders. De militairen werden krijgsgevangenen gemaakt en verdwenen in kampen. Velen werden tewerkgesteld aan projecten van de Japanners, o.a. bij de aanleg van de Birma-spoorweg in Birma en de aanleg van de Pakanbaruspoorlijn op Sumatra. Duizenden krijgsgevangenen kwamen door ziekte of marteling om het leven.

De Indonesische bevolking kreeg te maken met de ideeën van de Japanse bezetter, namelijk het stichten van een groot Azië onder leiding van Japan. Nationalisten, o.a. Soekarno en Hatta, kregen de volle gelegenheid om hun idealen verder onder de bevolking te verspreiden.

vervolg op pag. 14

Koningin Wilhelmina heeft op 6 december 1942 (door het tijdsverschil in Nederlands-Indië 7 december) vanuit Engeland een toespraak gehouden waarin zij aankondigde dat, nadat de Japanners waren verslagen, Indonesië een grotere zelfstandigheid zou krijgen in een Unie met Nederland.

Bij onthullingen van Indiëgedenktekens voor de overleden militairen wordt deze toespraak regelmatig aangehaald. Hier volgen delen van de toespraak, letterlijk overgenomen in de Nederlandse taal van die tijd.

"Het is heden een jaar geleden, dat de Japanners zonder voorafgaande oorlogsverklaring hun verraderlijken overval deden op onze bondgenoten. Wij hebben toen geen ogenblik geaarzeld ons onmiddellijk in den strijd te werpen en onze bondgenoten, wier zaak ook de onze is, ter hulp te snellen. Japan had zich reeds jaren voorbereid op deze oorlog en op de verovering van Nederlands-Indië en heeft gepoogd daarbij de gedragslijn te volgen van zijn rasgenoten om het ene land na het andere aan te vallen. Dit laatste hebben wij, dank zij onze onverwijfde oorlogsverklaring, kunnen verijdelen. Na een jaar strijd kunnen wij getuigen, dat het getij aan het kenteren is en dat de aanvaller van toen, die zoo zeer in het voordeel was, reeds thans hier en daar in de verdediging wordt gedrongen. Wel werd Nederlands-Indië, dat zich zoo heldhaftig verdedigd heeft, grotendeels door den vijand bezet, maar dit deel van den strijd bleek slechts een voorspel te zijn. De Japaneezen naderen meer en meer de grenzen van hun kunnen, tegen de steeds groeiende macht, die van alle zijden op hen aanvalt. China's moed en uithoudingsvermogen hebben zij niet kunnen breken, en Japan staat thans voor het keren van den vloed van dien zelf gewilde oorlog, welke tot zijn volkomen ondergang zal leiden. Meer dan ooit gaan op dit ogenblik mijn gedachten uit naar Mijn land- en Rijksgenooten in Nederland en Nederlands-Indië. Na een historische verbondenheid van eeuwen, waarin het tijdperk van koloniale verhouding reeds lang tot het verleden behoorde, stonden wij aan den vooravond van een samengaan op voet van gelijkheid, toen wij plotseling voor de huidige harde beproeving

werden geplaatst. De verraderlijke aanval op Nederland in 1940 was de eerste onderbreking in het ontwikkelingsproces: de heldhaftig gevoerde strijd van Nederlands-Indië, gevolgd door de bezetting van het overgrote deel van het gebied in 1942, was de tweede. Reeds in den tijd, toen Indië nog vrij was en alleen Nederland was bezet, bleek de kracht van deze verbondenheid en leefde aan beide zijden een gevoel op van sterker saamhorigheid dan in vredige dagen zoo snel kon zijn gegroeid. Nu echter is dit wederzijdsch begrijpen nog verdiept, doordat dezelfde strijd in volle omvang is gevoerd en hetzelfde leed in zwaarte werd ondergaan. Zoowel in Nederland als in Nederlands-Indië hebben de vijanden met hun propaganda voor de zogenaamde nieuwe orde niets onbeproefd gelaten om de geesten te verleiden en hun dwingelandij en onderdrukking met de leugens hunner toekomst beloften te omkleeden.

Maar deze leugens en dit bedrog hebben niet gebaat, want schier allen hebben het doorzien en begrepen, dat onze vijanden slechts slavernij en uitbuiting beoogen, en dat er, zoolang zij niet verdreven en verslagen zijn, van vrijheid geen sprake kan wezen.

In vroegere radioredes kondigde ik reeds aan, dat het in Mijn bedoeling ligt, na de beurling de gelegenheid te scheppen om gezamenlijk te overleggen over een voor de veranderde omstandigheden passende bouw van het Koninkrijk en zijn deelen.

Ik weet dat Nederland dieper dan ooit zijn verantwoordelijkheid gevoelt door den krachtigen groei der overzeesche gewesten, en dat de Indonesiërs in de langzaam gegroeide samenwerking den besten waarborg vinden voor het herstel van vrede en geluk. De laatste jaren hebben getoond, dat in beide volken de wil en het vermogen tot harmonisch en vrijwillig samen gaan aanwezig zijn. Een op dien grondslag gevestigde rijkseenheid stuurt aan op de verwezenlijking van het doel, waarvoor de Vereenigde Naties strijden, zoals dit onder meer in het Atlantic Charter is belichaamd en waarmede wij aanstonds konden instemmen, omdat het de grondslag bevat van onze eigen opvatting van recht en vrijheid, waarvoor wij in den loop der geschiedenis goed en bloed geofferd hebben.

Ik stel mij voor, zonder vooruit te loopen op de adviezen der Rijksconferentie, dat zij zich richten zullen op een Rijksverband, waarin Nederland, Indonesië, Suriname en Curaçao tezamen deel zullen hebben, terwijl zij ieder op zichzelf de eigen, inwendige aangelegenheden in zelfstandigheid en steunend op eigen kracht, doch met den wil elkander bij te staan zullen behartigen. Ik meen, dat zulk een zelfstandigheid en samenwerking aan het Rijk en zijn deelen de kracht kunnen geven om hun verantwoordelijkheid naar binnen en naar buiten ten volle te dragen. Daarbij zal voor verschil van behandeling op grond van ras of landaard geen plaats zijn, doch slechts de persoonlijke bekwaamheid der burgers en de behoeften van de verschillende bevolkingsgroepen den doorslag geven voor het beleid der Regeering.

Ook in Indië heerscht thans een verdrukker, die, in navolging van zijn verfoeilijke bondgenoten en met verwerping van beginselen, die hij zelf in het verleden heeft erkend, vreedzame burgers interneert en vrouwen en kinderen van hun levensonderhoud berooft. Hij heeft dat mooie en vredige land ontworteld en uit zijn voegen gerukt; zijn nieuwe orde brengt slechts ellende en armoede. Maar desondanks kunnen wij getuigen, dat het hem niet is gelukt ons te bedwingen, en thans, nu een immer groeiende macht van de verbonden volken alzijds op hem aanrukt, weten wij, dat hij daarin niet meer slagen zal. Nederlands-Indië en Nederland zullen met hun helden te land, ter zee en in de lucht, met hun wakkere en moedige koopvaarders en door hun taal en nimmer wankelend verzet in den zware strijd, dien zij streden, na de gemeenschappelijke overwinning hun zelfopoffering en onverschrokkenheid bekroond zien met de herwinning van vrede en geluk van land en volk in een nieuwe wereld. Zij zullen dan onverwijd aan den slag kunnen gaan om te bouwen aan een beter en gelukkiger toekomst."

Afbladderende Japanse heerschappij

De heerschappij van Japan begon in de loop van de jaren 1943 en 1944 danig af te bladderen. De geallieerden slaagden erin met grote verliezen grote delen op de Japanners te heroveren. De beslissing bracht het bombarderen van Hiroshima en Nagasaki met atombommen. De capitulatie van Japan op 15 augustus 1945 was daarmee een feit geworden.

Op een op hoog niveau gehouden topconferentie eerder in Quebec in Canada werd onder Brits Commando het South-East Asia Command (het S.E.A.C.) opgericht. Daaronder vielen in eerste instantie Sumatra en de eilanden ten Westen daarvan. Later viel geheel Nederlands-Indië onder dit commando. De Britten waren daarmee verantwoordelijk voor de ontwapening van de Japanners en de bevrijding van de geïnterneerden uit de kampen. Op Java vestigden zij een paar bruggenhoofden zoals o.a. Batavia met een strook richting

Bandung, Semarang en Soerabaja.

Op Sumatra o.a. in Medan en Palembang. De Engelse troepenmacht was te gering om grotere delen van Nederlands-Indië onder controle te krijgen. De nationalistische, waaronder veel jongeren, kregen daardoor de gelegenheid om onder leiding van Soekarno en Hatta in het gezagsvacuüm, dat ontstaan was vrij kort na de capitulatie, de Republiek Indonesia uit te roepen. Dit gebeurde op 17 augustus 1945.

Zij kregen daarvoor van de Engelsen de volledige vrijheid en zelfs ondervonden zij steun voor hun streven naar onafhankelijkheid. Dan begint de periode van onderhandelen met de nationalistische over de wijze waarop men Indonesië zou opbouwen.

Namen als Van Mook, Soekarno, Hatta, Sharir, Drees, Schermerhorn enz. komen we bij de onderhandelingen regelmatig tegen. We krijgen de overeenkomst van Linggadjati, de Renville-overeenkomst enz.

Ereveld 'Candi' te Semarang. Foto: OGS

In de overzeese gebiedsdelen moest rust en vrede komen. In 1944 werd begonnen met het werven van vrijwilligers voor deze zware taak.

Nederlandse troepen overzee

Vrijwilligers en dienstplichtigen

In 1944 was de Nederlandse regering in Engeland al begonnen met de voorbereidingen voor de opbouw van een Krijgsmacht, die na de bevrijding van Nederland zou worden ingezet om de geallieerden te assisteren bij de bevrijding van Nederlands-Indië. Na de capitulatie van Japan werd het doel van de Krijgsmacht gewijzigd in het brengen van Orde en Vrede en Veiligheid in een land dat in een enorme chaos verkeerde. De Nederlandse wet werd daartoe aangepast en zo konden oorlogsvrijwilligers en dienstplichtigen worden ingezet in de overzeese gebiedsdelen.

In 1944 waren in het bevrijde deel van Nederland al oorlogsvrijwilligers geworven om aan deze taak een bijdrage te leveren. Later gevolgd door oorlogsvrijwilligers uit het Noorden van het land.

Voor de opvang van de militairen moesten de kazernes die door de Duitsers danig waren verwaarloosd, worden opgeknapt. De zalen waarin men toen nog sloop, werden schoongemaakt en er werden stalen stapelbedden en kastjes geplaatst. De totale opleiding voordat ze naar het Verre Oosten vertrokken was veelal niet langer dan vijf à zes maanden, dus van een gedegen opleiding was geen sprake.

Sommige dienstplichtigen voelden er niet veel voor, vooral ook door communistische agitatie, om te worden uitgezonden. Dit leidde ertoe dat een aantal niet terugkeerde van inschepingsverlof. Via de radio probeerden ze deze deserteurs alsnog over te halen om toch te gaan.

Foto's: Militairen in opleiding

Felle strijd in Indië

Hoe slecht de regering op de hoogte was van wat er zich in Nederlands-Indië afspeelde, blijkt wel uit de toespraak van de chef van de Generale Staf, luitenant-generaal Mr. H. J. Kruls, die het heeft over de kans van je leven om een prachtig land te zien en de gevaren die nauwelijks aanwezig waren.

Het prachtige land werd voor tienduizenden militairen een nachtmerrie. Achter elk bosje, achter elke 'tjot' kon je vuur van de tegenpartij, de inmiddels opgerichte Tentara National Indonesia, de T.N.I., verwachten en dat gebeurde regelmatig. Ook hindertagen waren aan de orde van de dag en de balans aan het einde van deze strijd was dat er meer dan 6200 sobats het leven lieten en begraven liggen op de zeven Erevelden op Java. Verder in deze uitgave treft u een lijst van de Erevelden.

Er werden overeenkomsten gesloten, o.a. de Overeenkomst van Linggadjati op 24 maart 1947, waarbij een staakt het vuren werd vastgelegd. De Republiek had geen vat op haar troepen en al helemaal niet op alle loslopende gewapende groeperingen. Het gevolg was dat alles bij het oude bleef en de Nederlandse troepen voortdurend werden aangevallen en verliezen leden. Hetzelfde geschiedde later toen opnieuw een overeenkomst werd gesloten, de z.g. 'Renville-overeenkomst'. Weer een staakt het vuren, maar zonder resultaat. De guerrillastrijd ging onverminderd door.

Veel respect dwong de legercommandant, de generaal S.H. Spoor, af.

vervolg op pag. 17

Radio-toespraak van de Luitenant-Generaal Mr. H.J. Kruls, Chef van de Generalen Staf, tot de troepen, die naar Indië vertrekken.

Woensdag, 18 september 1946.

"Ik wil voorop stellen dat Gij, Nederlandsche soldaten, die weldra naar Indië zult gaan, dit zult moeten doen voor de uitvoering van een taak, die de hoogste plichten en de hoogste belangen van het Koninkrijk betreft. Gij gaat als onderdeel van de Nederlandsche Strijdkrachten, die in Indië vrede en veiligheid gaan brengen. Vrede en veiligheid, die de mogelijkheden moeten scheppen, om de volkeren van den Archipel weer vrij te kunnen laten leven, handel te drijven, het land te bebouwen; kortom alles te doen wat noodig is om op het voetwaarspeel te komen, dat voor hen bereikbaar is. Belangrijke veranderingen in de structuur van ons Koninkrijk en de plaats daarin van de landen van den Archipel zijn op til, veranderingen, gebaseerd op het Koninklijk woord van 7 December 1942. Maar om deze te kunnen uitvoeren zijn vrede en veiligheid dringend noodzakelijk. Het Nederlandsche volk zou zijn plicht op een in de historie bijna ongekende wijze verzaken, indien het op het ogenblik zijn handen terug trok van de volkeren van Indië en de verantwoordelijkheid voor den toestand aldaar aan het noodlot overliet. Er moet een einde komen aan de rechteloosheid, die op het ogenblik nog op vele plaatsen bestaat en aan de daden van terreur, die worden bedreven. Begrijpt goed mannen, niet ik zeg dat tot U, maar het Nederlandsche volk, vertegenwoordigd op wettelijke wijze, heeft deze uitspraak gedaan. De volksvertegenwoordiging heeft zich over deze zaak duidelijk uitgesproken en heeft buiten twiffel gesteld dat zij achter de beslissing der Regering staat om U naar Indië uit te zenden. Ik, als Uw militair chef, herhaal dit slechts en spreek tot U als man tot man, als soldaat tot soldaat. Evenals Gij vervult ik mijn taak in dienst van het Nederlandsche volk. Laat U dus niet misleiden door onwaarachtige leuzen, laat U niet de gedachten opdringen, dat Gij naar Indië gaat om een koloniale oorlog te voeren en nog minder om aan vrije volken hun vrijheid te ontnemen. Dit alles is in strijd met de werkelijkheid en wordt U slechts ingeblazen door hen, die niet de volksvertegenwoordigen en die op onverantwoordelijke wijze misbruik maken van hun mogelijkheden om U te beïnvloeden. Gij moet naar Indië ter vervulling van een hoogen Nederlandschen plicht en het is mijn plicht U daarop te wijzen en U te beschermen voor de groote gevaren die U bedreigen. Bij deze gevaren wil een ogenblik nader stil staan. Deze dagen is het inschepingverlof van de eerste ploeg geëindigd en bij het einde van dit verlof bleek, dat een aantal Uwer kameraden niet of niet op tijd is teruggekeerd. Gelukkig behoeven we daaraan geen verontrustende conclusies te trekken, maar het is wel voor mij aanleiding tot een ernstig waarschuwend woord. Ik vrees n.l. dat een gedeelte dezer achterblijvers slachtoffer is geworden van de misleidende propaganda, die te hinnen aanzien is gevoerd en van misleidende raadgevingen. Zij zijn niet achtergebleven omdat zij de overtuiging hebben, dat zij niet naar Indië moeten of mogen gaan, maar zij zijn achtergebleven uit zwakheid. Zij zagen op tegen het afscheid van hen, die hun dierbaar zijn; zij zagen op tegen het vertrek uit de hun zoo vertrouwde omgeving. Zij vreezen de in hun oogen ongeuisse toekomst. Het misleidende gefluister van de onverantwoordelijke propaganda, die ik

zoo juist bedoelde, heeft hen doen denken, dat het maar heel eenvoudig is om aan de uitzending naar Indië te ontkomen. Je komt eenvoudig niet terug, je dulkt onder en het resultaat is, dat je het dreigende om naar Indië te gaan van je hebt afgewenteld.

Op het plegen van desertie staan ernstige, heel ernstige straffen, die Uw leven kunnen vervoesteren. Ongeoorloofde afwezigheid van langer dan vier dagen en opzettelijke ongeoorloofde afwezigheid, waardoor een bevolen reis niet of geheel niet wordt medegemaakt, zijn vormen van desertie waarop, onder de huidige omstandigheden een maximum straf van zeven en een half jaar staat. De meer ernstige vormen van desertie, waarbij de maximum straf van zeven en een half jaar zelfs verdubbeld kan worden, noem ik nog niet eens.

Maar ik zeg U met den grootsten nadruk: Gij moogt dit risico niet loopen, alleen voor een hopeloze poging om U te onttrekken aan iets wat Gij moet doen en voor U onafwendbaar is.

Immers, ook al zou U niet terstond gearresteerd worden, Uw straf ontloopt U niet en naar Indië gaat Gij toch.

Degenen echter, die U thans den verkeerden weg wijzen en Uw ongeluk op hun geweten hebben, kunnen U dan niet meer helpen. Zij laten U met de gebakken peren zitten. Omdat ik zoo goed begrijp dat misleiding en gebrekkig inzicht voor de overgrote meerderheid van de kleine groep, die achter bleef, de drijfveeren waren, heb ik bepaald, dat ditmaal nog van strafrechterlijke behandeling zal worden afgezien en de zaken van hen, die alsnog onverwijld naar hun onderdeelen terugkeren, slechts vrijguchtelijk behandeld zullen worden.

Begrijp mij goed, mannen, dit geldt slechts voor één keer, slechts voor die groep, wier inschepingverlof deze week maandag den 16den September eindigde.

Ik heb U allen nadrukkelijk gewaarschuwd. Regering noch Legerleiding kunnen duden dat een volgende keer opnieuw een, zij het ook klein gedeelte, niet of niet op tijd terug-keert. Met overbiddelijke gestrengheid zullen dan de maatregelen worden genomen, die de Nederlandsche wet ten dienste stelt.

Ik vertrouw, dat Gij allen mijn woorden verstaan en begrepen hebt zooel zij, die zich niet op tijd hebben gemeld als zij, die thans met inschepingverlof zijn of weldra in het genot van dit verlof gesteld zullen worden.

En tot slot nog dit, mannen, als Gij eenmaal begrepen hebt, dat Gij naar Indië moet gaan, gaat dan met opgewektheid. Vervult Uw plicht met blijmoedigheid en zit niet bij de pakken neer. Door te piekeren en U te laten neerdrukken betwijfel Gij noch Uzelf, noch Uw verwanten een dienst. Is het niet een prachtige gelegenheid voor een jongen vent om eens iets van die groote en mooie wereld buiten zijn eigen landje te zien en om zijn blik te verruimen met nieuwe indrukken, die hij anders nooit zou hebben opgedaan.

Ik hoop velen van U nog te mogen zien, voor Gij vertrekt, maar hen die ik niet meer moge zien of toespreken, wensch ik toe een goeden en voorspoedigen tijd in Indië met de bede, dat God U de kracht moge geven Uw Nederlandschen plicht met opgewektheid te vervullen en terug te keeren in de kringen van Uw familie en vrienden, zoals Gij gegaan zijt.

Mannen, het allerbeste!"

Generaal Spoor

Bij de troepen was hij graag gezien en geliefd en hij was het die voortdurend blij gaf van zijn ontevredenheid over de gang van zaken en het getreuzel van de Nederlandse Regering. Hij pleitte voor het doorzetten van de gestarte 1ste politionele actie om verder bloedvergieten te voorkomen en om de republikeinse onderhandelaars, die er alleen maar op uit waren alle overeenkomsten te traineren, uit te schakelen. Er waren voldoende Indonesische vertegenwoordigers die bereid waren op basis van vertrouwen te komen tot een zelfstandigheid zoals aangegeven door H.M. Koningin Wilhelmina. Helaas heeft generaal Spoor door alle politieke gedoe in het parlement niet kunnen overtuigen.

Ook de Luitenant-Gouverneur-Generaal, Dr. H. J. Van Mook, waarmede de generaal een zeer goede verstandhouding had, heeft de regering niet kunnen overtuigen van de noodzaak om door te drukken. Hij werd tot zijn grote ergernis ontslagen, weer in ere hersteld en nam toen zelf zeer gedesillusioneerd zijn ontslag. Op 25 mei 1949 overleed de generaal aan een hartaanval. Hij is bij zijn mannen op de Erebegraafplaats 'Menteng Pulo' begraven.

Grote belangstelling bij de begrafenis van Generaal Spoor

Hierbij volgt een deel uit een interview, gepubliceerd in een speciale uitgave van de Geïllustreerde Pers: 'ONZE JONGENS OVERZEE'.

Interview met Luitenant-generaal S.H. Spoor: 'Trots op hetgeen onze jongens in Indië verrichten'.

'Men zou de militairen, die in het Leger in Indië dienen, in verschillende categorieën kunnen onderscheiden; in vrijwilligers en in dienstplichtigen; in mannen van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger, de Koninklijke Landmacht, de Luchtstrijdkrachten en het Korps Mariniers; doch evenzeer in Nederlanders uit alle provinciën van het Vaderland, uit West-Indië en van Indischen bodem, in Indonesische soldaten, uit schier alle delen van de Archipel.

Maar dit onderscheid is in wezen slechts formeel, organisatorisch of administratief, want zij allen behoren tot onze 'Jongens overzee', waar gedoeld wordt op een gemeenschappelijk streven en toegewijde plichtsbetrachting.

De gezamenlijke taak, welke zij in deze gewesten schouder aan schouder vervullen, heeft niet slechts een hechte eensgezindheid, doch bovendien een grote kameraadschap doen ontstaan tussen de ervaren gebruijnde tropensoldaten van het K.N.I.L., die na hun krijgsgevangenschap hun taak met onvolprezen toewijding en volharding weer hebben opgevat, de spontaan en vol enthousiasme naar Indië uitgezonden oorlogsvrijwilligers en de dienstplichtigen van de K.L., die - somtijds aanvankelijk met gemengde gevoelens naar Insulinde vertrokken - met niet minder toewijding hun plicht vervullen, nadat eenmaal door eigen aanschouwing duidelijk werd, waar zij hulp moesten bieden en wat van hen verlangd werd.

Lezers in Nederland, bedenkt, dat de taak van onze militairen nog steeds moeilijk is en zwaar, dat hun optreden voortdurend grote beheersing, tact en geduld vereist onder psychisch en fysiek vaak moeilijke omstandigheden; dat hun taak veel meer omvat dan eenvoudig soldatenwerk. U, die leeft en werkt temidden van andere zorgen, moeilijkheden en besommeringen, vergeet desondanks nimmer met grote eerbied hen te gedenken, die in de uitoefening van hun delicate taak het hoogste offer brachten bij de vervulling van hun eenvoudige soldatenplicht. Hoe ook uw visie mogen zijn op het Indonesische vraagstuk, door welke ideologie U moge worden geleid, besef steeds, dat U als Nederlander trots moogt zijn op hetgeen onze jongens in Indië verrichten. Ik stel het op hoge prijs hiervan opnieuw te mogen getuigen.'

Batavia, 15 januari 1948

Kaart in
W.J.M.E. van
Leeuwen,
Honderd jaar
Nederland

Soevereiniteit

Het kwam er op neer dat de nationalistenvan de Republiek geheel vrij wilden zijn van het Nederlandse gezag. Ze accepteerden onder geen enkele voorwaarde de voorstellen van Nederland. De strijd die de Indonesiërs voerden voor hun onafhankelijkheid, duurde tot december 1949.

In mei 1949 kwam de Van Roijen-Roem-overeenkomst tot stand, die bepaalde dat er geen overgangperiode zou komen voor overdracht van de soevereiniteit en dat deze zo snel mogelijk tot stand moest komen. Dit mede onder druk van de Veiligheidsraad en in het bijzonder van de Verenigde Staten. Tijdens de daarop volgende Ronde-Tafelconferentie kreeg de republiek in vrijwel alles haar zin.

Op 27 december 1949 werd de soevereiniteit van Indonesië overgedragen aan de Verenigde Staten van Indonesië. Er bleef slechts over een

samenwerkingsverband in een Nederlands-Indonesische Unie. De Unie werd in 1956 opgeheven omdat er van samenwerking geen sprake bleek te zijn. In 1950 had Soekarno de Verenigde Staten van Indonesië reeds opgedoekt en omgevormd tot een eenheidsstaat.

Bij de overdracht in december 1949 bleef onder Indonesisch protest Nieuw-Guinea nog onder Nederlands bestuur. In de periode tot 1962, in het bijzonder de periode 1959 tot en met 1962, hebben duizenden Nederlandse militairen van de K.L., Marine en Luchtmacht en ook een uit Papoea's gevormd bataljon nog handen vol werk gehad om infiltraties van Indonesische troepen in Nieuw-Guinea te voorkomen. Ook bij deze strijd zijn de nodige slachtoffers aan Nederlandse zijde te betreuren geweest.

Cartoon in 'De Groene' van L.J. Jordaan

Opbouw Nederlandse troepenmacht 1945-1950

De verschillende troepen

Aanvankelijk was men van mening dat voor het herstel en de consolidatie van het Nederlands gezag 15 gezagsbataljons nodig waren. Voor deze bataljons werden in Nederland vrijwilligers geworven (15.000 man). Ook werd een Mariniersbrigade, bestaande uit vrijwilligers, opgericht (5000 man). Er vertrokken als eerste eind 1945 o.a. vanuit Engeland zeventien OVW-bataljons, die strandden in Malakka, omdat de Engelse regering weigerde de Nederlandse troepen toe te laten.

Pas in maart 1946 kreeg men toestemming om in Nederlands-Indië te debarkeren en de posten van de Engelsen over te nemen. Deze bataljons vormden de T-U-V-W-Y en Z-brigade.

Deze bataljons, de z.g. lichte infanteriebataljons zonder ondersteuning van zware wapens, werden later aangevuld met de z.g. Calmeijer-eenheden, die de zware aanvullende bewapening vormden, met o.a. de afdelingen Veldartillerie, Gevechtswagens, Mitrailleurbataljons enz. Bovendien had het KNIL zich weer georganiseerd in diverse bataljons.

Na de aankomst van de OVW-eenheden volgden de eerste dienstplichtigen in de tweede helft van 1946. Dit was de C Divisie '7 december'. Verder volgden later de D-Divisie, de E-Divisie en zelfstandige infanteriebrigades, de F- G- en H-brigade.

Ook deze divisies kregen de nodige ondersteunende wapens en logistieke diensten, o.a. van de AAT, Genie, Hulpverbandplaatsen, L.T.D.'s, kortom alle diensten die nodig zijn om een veldleger te kunnen laten functioneren.

Oversteek van een rivier tijdens een patrouille

Maart '48 Madjalengka: door de T.N.I. vernielde brug

De Koninklijke Marine was aanwezig met de nodige schepen en manschappen, evenals de Koninklijke Luchtmacht en de Militaire Luchtvaart van het KNIL. Dit is in kort bestek een opsomming van naar Nederlands-Indië uitgezonden troepen.

Ook Nieuw Guinea was een aantal jaren het doel van de Nederlandse Krijgsmacht. Aanvankelijk kon men, omdat het een vrij rustig gebied was, volstaan met enige pelotons van het KNIL, een peloton van de K.L. en een Papoea-compagnie.

Op weg

Na de soevereiniteitsoverdracht in 1949 werden de verhoudingen met het onafhankelijke Indonesië steeds slechter omdat zij Nieuw Guinea opeisten als deel van Indonesië. Vanaf dat moment ging men de troepenmacht versterken met AAT, Hulpverbandplaats, Afdelingen Luchtdoelartillerie enz.

Vanuit Nederlands-Indië vertrok vanaf Padang op Sumatra het 434ste Bat. Inf. (7de Bat. Garde Reg. Prinses Irene), die ingedeeld was bij de H Brigade, naar Nieuw Guinea (8 dagen varen). Genoemd bataljon is als laatste bataljon vanuit Nederland naar Nederlands-Indië vertrokken op 28 september 1949. Het bataljon kreeg als bijnaam 'Gewapende toeristenbataljon'.

Eind van de vijftiger jaren begon Indonesië met infiltraties en dat betekende voor de Nederlandse troepen zoals eerder in Nederlands-Indië een zware tijd. De Mariniers kunnen er ook over mee praten. Marine-eenheden en de Marineluchtvaart-dienst hadden in deze tijd een belangrijke taak te vervullen.

Het vervoer van de militairen naar Nederlands-Indië ging per troepenschip. Dit waren in het algemeen passagiers- en vrachtschepen, die reeds tijdens de Tweede Wereldoorlog waren omgebouwd voor troepentransport naar de diverse fronten van de geallieerden. De ruimen waren ingericht met koolen of hangmatten en het verblijf in deze ruimen was geen plezierlijke. Omdat met deze schepen soms tweeduizend militairen op één schip werden vervoerd, was het ook aan dek dringen geblazen. Pelotonsgewijs werden de kleren gewassen en aan lijnen op de dekken gedroogd. De reis duurde veelal ongeveer 25 dagen.

Enige bekende scheepsnamen uit die tijd zijn T.s.s. 'Waterman' (1634 militairen), M.S. 'Kota Inter' (1600 militairen), M.S. 'Kota Baroe' (1885 militairen), M.S. 'Johan van Oldenbarnevelt' (2924 militairen), M.S. 'Ruijs', M.S. 'Tegelberg', T.s.s. 'General M.B. Steward' (1281 militairen), T.s.s. 'Grootte Beer' (1500 militairen), M.S. 'Zuiderkruis' (1600 militairen) en vele andere schepen.

In Nederlands-Indië

In Indië aangekomen begon het zich aanpassen aan de tropische omstandigheden en de bevolking. Men kreeg te maken met demarcatielijnen, eenzame posten, veelal per compagnie, later pelotonsposten. Er werd patrouille gelopen, z.g. routinepatrouilles en gevechts-patrouilles. Bewapende bendes met allerlei vreemde namen als Masjoemi, Hizbulla, Barisan Banteng Republik Indonesia enz. begonnen de Nederlandse posten en patrouilles aan te vallen. Er vielen gewonden en slachtoffers.

Het door de Republikeinse Regering gevormde Tentara Republik Indonesia, de T.R.I., later de T.N.I. vormde daarna het grote gevaar voor de troepen. Er kwam een 1ste politionele actie, die begon op 20 juli 1947 en onder druk van de Verenigde Naties eindigde op 5 augustus 1947 (Operatie Product). Ook daarna bleef de guerrillastrijd doorgaan, ondanks de gemaakte overeenkomsten.

Op 18 december 1948 begon de 2de politionele actie (Operatie Kraai), die ook weer onder druk van de Verenigde Naties en in het bijzonder van Amerika op 5 januari 1949 moest worden beëindigd. Tijdens de besprekingen met de Republikeinse leiders bleven de slachtoffers vallen. En de tijd van terugkeer naar huis werd steeds weer uitgesteld. Anderhalf jaar, twee jaar, drie jaar zou het voor vele militairen worden. Ze verloren de moed omdat er geen uitzicht was op een oplossing. Dat eiste een groot uithoudings- en doorzettingsvermogen van de militair.

Men leefde in voortdurende spanning en hoopte het er levend vanaf te brengen. Te vaak had men aan het graf van een sobat gestaan.

De communicatie met het thuisfront was zeer slecht. Telefoon was vrijwel uitgesloten en de brieven gingen aanvankelijk per zeepost, later kwam het postblaadje, dat per vliegtuig werd vervoerd.

Al met al was het militair zijn geen pretje tijdens de reis en de dienst in het verre tropische land.

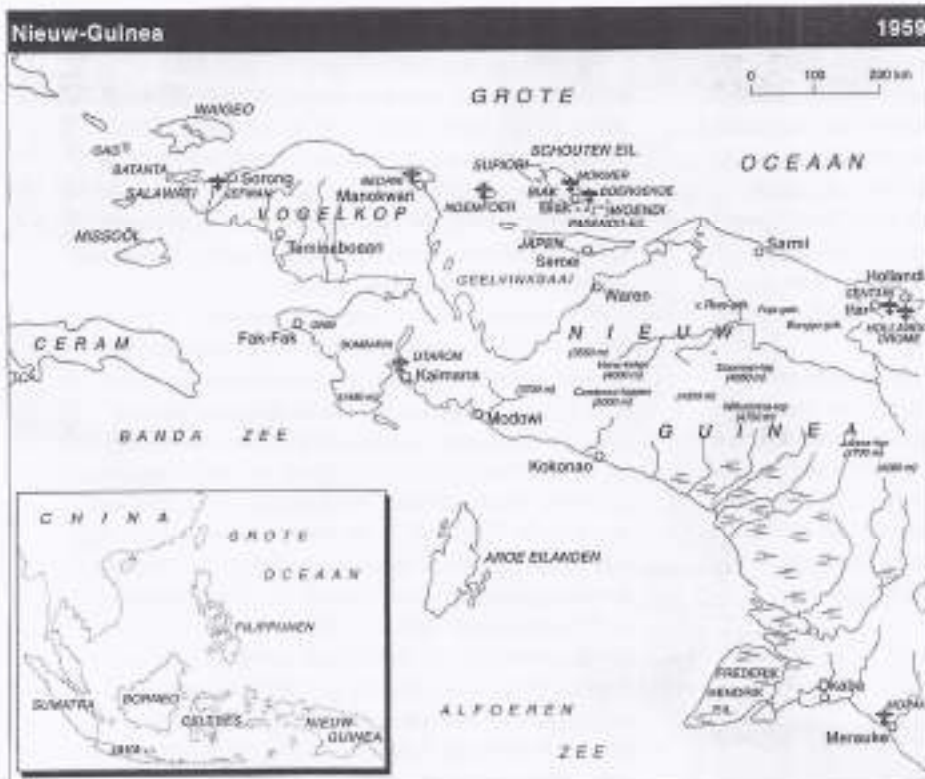
In Nederlands Nieuw-Guinea

In 1828 werd het westelijke deel van Nieuw-Guinea door het koloniale Indische bestuur ingelijfd bij Nederlands Oost-Indië. Belangrijkste doel was Engelse aanspraken op dit gebied voor te zijn. Eigenlijk werd er vervolgens weinig tot niets mee gedaan. Pas toen Engeland en Duitsland in 1892 de oostelijke helft van Nieuw-Guinea verdeelden werd Nederland weer actief. In Manokwari en Fak-Fak (1898) en Merauke (1902) werden bestuursposten gevestigd en de grens tussen oost en west werd vastgesteld waardoor Nederlands Nieuw-Guinea (NNG) een feit werd.

Vanaf de communistische opstanden op Java (1926) en Sumatra (1927) werd NNG gebruikt als verbanningsoord voor rebellen. In 1954 werden zelfs de latere Indonesische leiders Hatta en Sjahrir hier ondergebracht.

Tot het middel in het water tijdens een patrouille

In 1942, toen de oorlog met Japan uitbrak, was er een uitermate zwakke krijgsmacht op NNG aanwezig. Bij Babo, ten zuiden van de Vogelkop, waar olie werd gewonnen, was een vliegveld aangelegd, dat door zo'n 200 militairen werd bewaakt. En in Manokwari bevond zich een KNIL-garnizoen van 120 man.

De Japanners bezetten het kustgebied met uitzondering van de streek rond Merauke. Op 22 april 1944 landden Amerikaanse troepen bij Hollandia, maar pas op 15 augustus 1945 gaven de laatste Japanners zich over, toen de Japanse regering capituleerde. De Amerikanen vertrokken en NNG kwam weer helemaal onder Nederlands bestuur.

Gedurende de inzet van Nederlandse militairen in Nederlands-Indië tot de soevereiniteits-overdracht op 27 december 1949 verbleven er slechts kleine krijgsmachtonderdelen in NNG. Kleine KNIL-eenheden bewaakten in samenwerking met enkele marineschepen en vliegboten van de Marine Luchtvaart Dienst (MLD) de kusten en de riviermondingen. Later kwam er versterking met enkele detachementen OVW-ers en mariniers, alsmede 2 compagnieën infanterie. Een groot deel van deze militaire middelen werd vanaf eind 1949 vanuit Nederlands-Indië stapsgewijs overgeheveld. De vliegbasis Biak van de MLD was het sterkste steunpunt met ook nog eens een bijna 500 man sterk Papoea-bataljon, dat hier was gelegerd.

Door het gewelddadig optreden van Indonesië tegen Ambon was Nederland gewaarschuwd. Toen volgens afspraak in december 1950 de Nieuw-Guinea Conferentie werd gehouden, weigerde Nederland nog verder toe te geven aan de Indonesische wensen. NNG was Nederlands grondge-

bied en zou dat ook in de toekomst blijven.

Tussen 1951 en 1959 was de spanning tussen Indonesië en Nederland - om reden van NNG - te snijden. Tenslotte begon Indonesië te dreigen met oorlog. Nederland reageerde hierop met het aanvoeren van versterkingen. Een smaldeel met het vliegkampschip "Karel Doorman" vertoonde afschrikwekkend vlagvertoon. Meer marineschepen (jagers en fregatten) werden gestationeerd, de luchtmacht werd versterkt met jachtvliegtuigen en helikopters en het Korps Mariniers en landmacht-vrijwilligers zorgden tenslotte voor een verdedigingsmacht van ruim 10.000 man. De marine had de

leiding over deze krijgsmachtbrede operatie op NNG.

In april 1961 werd de Nieuw-Guinea Raad ingesteld: het begin van een eigen regering voor deze voormalige kolonie.

In december 1961 werd door de Indonesische president Soekarno het commando Mandala ingesteld, dat werd belast met de operatie om NNG te veroveren. De sterkte aan Indonesische zijde was ongeveer 30.000 man aan troepen. Commandant hiervan werd generaal-majoor Suharto. Op 15 januari 1962 ging Indonesië over tot daadwerkelijke actie: een treffen tussen Indonesische en Nederlandse marineschepen met als gevolg een eerste Nederlandse succes. Indonesische para's werden vervolgens boven de oerwouden gedropt, maar deze werden bijna allemaal gevangen genomen, waarbij de Papoea's in de meeste gevallen de helpende hand boden.

Indonesische landingsschepen met troepen werden in gereedheid gebracht en een groot-scheepse invasie scheen op handen. De Nederlandse troepenmacht was op alles voorbereid.

Toen werd ingegrepen door de Amerikaanse president John F. Kennedy. De Amerikanen wisten geen tweede brandhaard naast Vietnam in Zuidoost Azië en minister Luns werd in Washington flink onder druk gezet.

Op 15 augustus 1962 werd onder toezicht van de USA het Akkoord van New York gesloten. Met de grootst mogelijke tegenzin stemde de regering De Quay in met de overdracht van NNG aan Indonesië.

Op 1 oktober 1962 droeg Nederland het bestuur over NNG over aan de Verenigde Naties. De Nederlandse driekleur werd gestreken en onze militairen konden huiswaarts keren.

Op 1 januari 1963 kwam West Irian onder

Indonesisch bewind. Overigens duurde de overdrachtstermijn daadwerkelijk tot 1 mei 1963. Bij de in de zomer van 1968 gehouden volksstemming sprak de overgrote meerderheid van de Papoea's zich uit voor blijvende aansluiting bij Indonesië. Ondanks heel grote twijfels over het tot stand komen van deze uitslag, was dit voor Nederland geen aanleiding om te protesteren. De goede onderlinge betrekkingen waren intussen hersteld. Reden om "oude koeien" van welke aard dan ook "in de sloot te laten".

Een hoofdstuk was afgesloten en een onomkeerbaar deel van de geschiedenis van ons land geworden. Ongeveer 30.000 Nederlandse militairen hebben tussen 1950 - 1963 anderhalf jaar of langer in NNG gediend. Hierbij zijn 110 mensen om het leven gekomen waarvan 76 van de Marine, 22 van de landmacht, 5 van de luchtmacht, 1 van de politie en 6 van de Papoea-militairen in Nederlandse dienst.

Als eerbetoon aan de generaal Van Heutsz is bij de Koninklijke Landmacht een regiment naar hem vernoemd. Tot het Regiment Van Heutsz behoorden vroeger het 40 Fantserinfanteriebataljon te Den Bosch en diverse infanteriebevoeringscompagnieën, waaronder 434 cie Van Heutsz te Havelte. Deze kreeg een parate taak en is tijdens de Koude Oorlog in de 70-er jaren ingezet als bevoeringseenheid van 109 Afdeling Veldartillerie "Honest John". Vervolgens werd de naam van het regiment bij de opheffing van 40 Fantserinfanteriebataljon verkleint aan 45 Fantserinfanteriebataljon te Steenwijk. Na de opheffing van dit bataljon werd de naam van Van Heutsz tot op heden gekoppeld aan 12 Infanteriebataljon Luchtmobiel te Schaarsbergen. Tot dit bataljon behoorde de in 2009 in Irak omgekomen sergeant Daan Steensma.

Nazorg

De oorlog, die onder zware en moeilijke omstandigheden werd gevoerd gedurende deze jaren en het leven kostte van meer dan 6200 jonge Nederlandse militairen en ook vele duizenden aan republikeinse zijde, heeft voor de overlevende veteranen, de rest van hun leven bepaald. Ook de nabestaanden van de overleden militairen voelden zich in de steek gelaten.

Vele teruggekeerde militairen hadden te maken met zware verwondingen of hadden ernstige psychische schade opgelopen. De Nederlandse overheid liet na terugkeer de militairen aan hun lot over en nam geen enkele schuld voor de verkeerde inschattingen gedaan tijdens de onderhandelingen voor haar rekening en zweeg erover. Het werd een zwarte bladzijde in de vaderlandse geschiedenis. In de geschiedenisboeken die op de scholen worden gebruikt is niets terug te vinden van deze Indische periode 1945 - 1962.

Bij demobilisatie in Nederland ontvingen de militairen een bonus van 100 gulden ter bestrijding van de eerste onkosten plus 70 gulden voor de aanschaf van een burgerkostuum en daarnaast voor elke maand overzee een bedrag van f10,- met een maximum van 300 gulden. Men kon gebruik maken van een bureau voor een psychologische beroepstest. Ook moest de P.S.U. (persoonlijke standaard uitrusting) worden ingeleverd. Bij een tekort werd er een bedrag van de soldij ingehouden. Dat was nu de opvang in Nederland!

Ook werd de teruggekeerde militairen aangeraden om te gaan emigreren. Er waren in Nederland te weinig woningen beschikbaar en er was ook niet voldoende werk. Velen hebben de grote stap gewaagd en bij reünies van de diverse onderdelen komen we regelmatig veteranen tegen die hun bestaan in o.a. Canada, Amerika, Nieuw Zeeland of Australië hebben opgebouwd.

In totaal werden 135.000 militairen uitgezonden, waaronder 20.000 oorlogsvrijwilligers. De overigen waren dienstplichtigen. Van het Koninklijk Nederlands Indisch Leger (het K.N.I.L.) hebben 70.000 militairen aan de strijd deelgenomen.

De slechte opvang en het ontbreken van waardering en erkenning van de overheid heeft ertoe geleid dat de Indiëveteranen, toen zij eenmaal op oudere leeftijd kwamen en niet meer bezig waren met de vorming van een gezin of hun carrière, tot het besef kwamen dat ze behoorlijk in de steek waren gelaten. Dit besef werd indringender toen men tot de ontdekking kwam dat Nederlandse militairen uitgezonden op vredesmissie voor een half jaar beter werden betaald, beter werden opgeleid, beter werden begeleid en ook een veel betere opvang kregen dan zij in het verleden.

Kortom, de periode Nederlands-Indië 1945-1962 werd stilgezwegen en bleef een zwarte bladzijde in de vaderlandse geschiedenis. De veteraan kwam een enkele maal alleen in de belangstelling

door negatieve berichtgeving in de media of in het parlement. In 1950 bijvoorbeeld vroeg het communistische lid van de Tweede Kamer, de heer Gortzak, om vervolging en berechting van de kapitein R.P.P. Westerling, commandant van het Korps Speciale Troepen, die in Celebes oorlogsmisdaden zou hebben begaan.

Tijdens de uitzending van de troepen naar het Verre Oosten, was de communistische partij fel tegenstander van uitzending en dat merkten de militairen wel toen ze per trein op weg waren naar Amsterdam of Rotterdam voor inscheping. De spoorwegovergangen langs de route waren beveiligd door politie.

De regering had reeds eerder deze melding van vermeende oorlogsmisdaden onderzocht. Het rapport daarover werd in 1954 aangeboden. De zaak werd daarna als afgesloten beschouwd.

Dan breekt in januari 1969 de hel los. In een TV-uitzending van VARA's 'Achter het Nieuws' verklaarde de psycholoog en fysioloog dr. J.E. Hueting dat Nederlandse troepen zich op grote schaal schuldig hadden gemaakt aan oorlogsmisdaden. Hijzelf was betrokken en getuige geweest van mishandelingen van gevangenen en zelfs moorden. Dit werd wederom een moment van felle reacties van de Indiëveteranen, niet alleen

aan het adres van de VARA, maar ook aan Hueting, die men beschouwde als een collega, die onrecht alle militairen over één kam schoor.

Ook in het parlement kwam het op de agenda. De toenmalige fractievoorzitter van de P.v.d.A., de heer drs. J.M. den Dyl, verzocht om een onderzoek naar begane oorlogsmisdaden door Nederlandse militairen. Met toestemming van de minister-president, de heer P.J.S. de Jong en een toezegging aan de Tweede Kamer werd een nota opgesteld, die nog in hetzelfde jaar zou worden aangeboden als de 'Excessennota' - Nota betreffende het archievenonderzoek naar de gegevens omtrent excessen in Indonesië begaan door Nederlandse militairen in de periode 1945 - 1950.

Opnieuw waren de Indiëveteranen in een verkeerd daglicht geplaatst en voelden ze zich gekwetst. Zij verwoordden hun misnoegen in de vele ingezonden stukken in de landelijke pers.

Al deze negatieve geluiden en de weinige steun die men ondervond van de overheid en de samenleving was aanleiding voor de Indiëveteranen om zich te verenigen om de overheid aan te spreken op haar nalatigheid ten opzichte van de veteranen, maar ook van de nabestaanden.

Propaganda voor
betere opvang onder
werkgemers

Illustratie: Oost woest,
thuis best

NA DRIE JAAR STENGUN
WILLEN ZE GEEN GUNSTEN
DE SOLDATEN UIT INDONESIA
HEBBEN RECHT OP UW VOLLE
STEUN BIJ HET HERKRIJGEN VAN WERK

WONEN OP HET LANDGOED BRONBEEK!!!

Geachte Veteraan,

Het Koninklijk Tehuis voor Oud Militairen en Museum Bronbeek ligt op de grens van Arnhem en Velp in een 9 hectare groot park, het Landgoed Bronbeek.

Het instituut biedt in een modern verzorgingshuis huisvesting en verzorging aan gewezen vrijwillig dienende militairen (m/v) van alle krijgsmacht delen met uitzondering van de categorie officieren.

U beschikt over een zit/slaapkamer met eigen douche en toilet. Verder zijn er tal van voorzieningen.

Op dit moment zijn er weer enkele kamers beschikbaar. Een unieke kans om derhalve snel opgenomen te kunnen worden tussen gelijkgestemden, als u aan de volgende voorwaarden voldoet:

- tenminste 65 jaar bent, alleenstaand en nog in staat om de algemene dagelijkse handelingen zoals wassen/douchen en aankleden zelf uit te voeren;
- over minimaal 15 pensioenjaren als militair beschikt;
- onder oorlogsomstandigheden of andere naar het oordeel van de Minister van Defensie daarmee vergelijkbare omstandigheden heeft gediend; in krijgsgevangenschap heeft verkeerd of heeft deelgenomen aan het verzet, dan wel buiten Nederland vrijwillig heeft gediend bij een eenheid die door de Nederlandse regering is uitgezonden of ter beschikking is gesteld van de Verenigde Naties of van andere internationale organisaties.

Bij de huidige bewoners van Bronbeek vindt u naast veteranen uit de Tweede Wereldoorlog en oud-Indiëgangers, ook Korea-, Nieuw-Guinea en Libanon-veteranen. Theoretisch zouden dit jaar de eerste Bosniëgangers zich zelfs kunnen aanmelden. Bronbeek is dus een springlevend instituut!

U kunt de informatiemap voor aspirant-bewoners inclusief aanmeldingsformulieren telefonisch of schriftelijk aanvragen bij mijn Hoofd Productgroep Verzorging, mevrouw M.M. Brandsen, Velperweg 147, 6824 MB te Arnhem, telefoon 026-3763518, e-mail: m.m.brandsen@mindef.nl

Ik hoop u spoedig op Bronbeek te mogen verwelkomen!

Commandant Koninklijk Tehuis voor Oud Militairen en Museum Bronbeek w.g.

J.C.L. Bolderman,
Kolonel der Huzaren

Geniet van een mooie Hoogsauerland-vakantie in het Veteranenhotel

Landhotel*** Restaurant Sonnenblick "Zur Schmitte"

Landhotel*** Sonnenblick "Zur Schmitte"

Hotel - Restaurant - Gastotube

Fam. Gerbracht
Am Roh 2
57392 Schmallenberg-Westernbödefeld
Tel.: 0049 - 2977-268
Fax: 0049 - 2977-709091
Email: HausSonnenblick@sol.com
www.Veteranenhotel-Sauerland.com

Inbegrepen:

- Bij aankomst koffie & gebak
- Flas wijn op de kamer
- 7x overnachting in 2 persoonskamer 70% met balkon
- 7x uitgebreid ontbijtbuffet
- 6x 3 gangenmenu 's avonds
- Op maandag 1 x 4-gangen menü of bij mooi weer barbecue
- Prachtige rondrit door het Sauerland met de hotelbus en een boottocht op een sluwmeer
- Bingoavond met leuke prijzen en vrije drankjes
- Gehele verblijf onbeperkt koffie & thee in Veteranenkaserno met zelfbediening
- Huiltocht (min. 10 pers.) door omgeving met paarden
- Plattgrond Sauerland
- Vrijkaart zwembad in Bad Fredeburg
- Gratis gebruik van sauna, fitness en massage ligstoel, biljart, tafeltennis, minigolf in Bödefeld, jeu de boules en bromwater-bassin
- Tennisveld en racket
- Gratis wandelroutes
- Gratis autoroutes
- Bij vertrek lunchpakket
- Sauerlandcard (gratis openbaar vervoer met de Bus)

Veranderingen zijn mogelijk

Niet inbegrepen:

- Uitgaven van persoonlijke aard
- Reis- en annuleringsverzekering
- Toeristenbelasting € 1,00 p.p. per dag (ter plaatse betalen)

Kl. Honden toegestaan op aanvraag
(Honden niet in de eetzaal)

Prijs: 7 Nachte 308,00 € pro Person
(44,00 € p.N.)

Kumpulan Bronbeek

Wij verzorgen graag uw reinie

In verband met
verbouwing:

Vernieuwde Kumpulan

zijn wij
gesloten van
7/11 t/m 7/4 '06

vanaf 8 april
bent U weer
van harte welkom!

Velperweg 147,6824 MB Arnhem, telefoon 026-3649294
fax 026-3629465, e-mail: kumpulan.bronbeek@12move.nl
Bezoek ook eens onze website: www.kumpulan.nl

Vanaf het begin in 1985 tot heden staat hier de geschiedenis beschreven. De groei van de leden, het ontstaan van de Sobat en de wisselingen in het bestuur.

Door Chiel Bakker en Ger de Jong

De geschiedenis van VOMI-Nederland

De tijd vóór de vereniging

Uit de archiefstukken blijkt dat al in het begin van de tachtiger jaren acties werden ondernomen als reactie op de in de pers en media regelmatig terugkerende artikelen en programma's. Die waren vaak zeer negatief over de prestaties van de militairen die in de periode 1945 tot en met 1950 hadden gediend in het voormalig Nederlands-Indië. In de voorgeschiedenis was al gewag gemaakt van de TV uitzendingen waarin dr. J.E. Hueting, zelf Indiëveteraan, de militairen had beschuldigd van oorlogsmisdaden. Historicus Dr. L. de Jong, die in zijn verslag over de oorlog in het Verre Oosten zich zeer negatief uitsprak over het gedrag van de Indiëmilitair, volgde hem hierin.

Dat de veteranen zich begonnen te roeren kwam mede omdat de meeste van hen inmiddels een leeftijd hadden bereikt (WAO, vervroegd pensioen enz.) die hen aan het denken zette over wat ze hadden meegemaakt tijdens hun dienstdadigheid in het verre land, soms meer dan drie jaren onder zware en moeilijke, levensbedreigende omstandigheden. De militairen van de nieuwe generaties kregen wel de aandacht en de nazorg die zij hadden moeten ontberen.

Eind 1984 had de heer J. Zantinge, een Indiëveteraan, een artikel geplaatst in o.a. het Twentsch dagblad, waarin de overheid werd verweten geen aandacht te hebben geschonken aan de Indië-militairen. Er was geen enkele vorm van waardering en erkenning van de overheid gekomen. Hij kreeg nauwelijks reactie op zijn verhaal. Toch lukte het de heren J. van Rossem, oprichter van de reüniecommissie van 3 R.S., en H. van Leeuwenstein om spreek-tijd te krijgen in het programma 'Sprekershoek'.

Zij konden hun verhaal kwijt en kregen de nodige reacties van lotgenoten. Na deze uitzending werden op-nieuw door deze gemotiveerde veteranen van het eerste uur artikelen geplaatst in landelijke dag- en weekbladen. Door deze publiciteit kreeg men voet aan de grond bij de TROS. Het waren o.a. de heren J. van Rossem en de heer M. de Vries, die hun zegje konden doen in het pro-

gramma 'Voor een gulden per dag', geregisseerd door de heer Jan Aagten.

We komen hem later in de geschiedenis van de VOMI nog tegen.

Na de uitzending kregen de aan dit programma meewerkende veteranen vele ondersteunende reacties. Dit was voor hen de stimulans om een vereniging te starten die zich ging inzetten voor erkenning en waardering van de veteraan, niet alleen door de overheid maar ook door het Nederlandse volk. Bovendien was er grote behoefte aan hulp aan hen die door hun verleden in de tropen in de problemen waren geraakt. Deze erkenning gold ook voor de nabestaanden van de meer dan 6200 overleden militairen. Zij hadden nimmer enige hulp ontvangen bij het verwerken van hun verdriet.

1985 tot 1989:

Landelijke vereniging met afdelingen

Er kwam een samenwerkingsverband tot stand met de naam C.O.M.I., Comité Oud Militairen Indiëgangers, dat al snel steun kreeg van de toenmalige brigade-generaal bd W. Epke, zelf ook oud 3 RS-er en op dat moment commandant van het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen 'Bronbeek'. Het eerste voorlopige bestuur van dit samenwerkingsverband bestond uit de heren J. van Rossem, J.W.J. in den Berken, H. van Leeuwenstein, J. Zantinge, T. Zuidema en L.J. Berenbroek.

In de eerste Nieuwsbrief, d.d. 24 juni 1985, meldt dit bestuur het volgende:

'Geachte Mevrouw/Mijnheer,

Wij zijn bijzonder dankbaar voor de blijken van belangstelling en uw reacties op de TROS T.V. uitzending van 15 mei j.l. 'VOOR EEN GULDEN PER DAG', de diverse uitzendingen van de omroepen, de uitzending 'SPREKERSHOEK' en de diverse publicaties in de kranten. Primair van belang is het komen tot het oprichten van een Stichting of samenwerkingsverband met reeds bestaande verenigingen of instanties, die ter zake kundig zijn, om zo snel mogelijk uw belangen te gaan behartigen'.

Het samenwerkingsverband resulteerde in de oprichting op 23 oktober 1985 in Bronbeek, ten overstaan van notaris W. Heuff, van de Vereniging Oud Militairen Indië-gangers, bij afkorting te noemen: VOMI. Het toen gevormde bestuur, dat dus nog niet door de weinige leden die men had, namelijk 23, gekozen kon worden, bestond uit de heren J.W.J. in den Berken, L.J. Berenbroek, M. de Vries, I. Niehof, L.W.A. Berenbroek, H. van Leeuwenstein en mevrouw A.E. Zantinge-Edens.

De doelstellingen werden als volgt geformuleerd:

1. De vereniging heeft ten doel, het behartigen van de ideële-, materiële- en immateriële belangen van oud militairen Indië- en Nieuw Guineagangers welke bij de Nederlandse strijdkrachten in Nederlands-Indië, respectievelijk Indonesië en Nieuw Guinea hebben gediend; in het bijzonder de dragers van het Ereteken van Orde en Vrede.

2. Het behartigen van de belangen van hun weduwen en wezen, alsook van de nagelaten betrekkingen van hen, die als direct gevolg van militaire dienstverrichtingen om het leven kwamen of van hen die tengevolge van dienstverrichtingen invalide werden.

Film belicht problematiek Indië-gangers

Nag voor eind 1993 zal in de Nederlandse bioscopen een film verschijnen waarin indringend wordt ingegaan op de problematiek van de Indië-gangers. De film wordt gemaakt door een team van mensen onder leiding van Frans van Heuter (regisseur) en Jan Aagten. De laatste geniet bij de veteranen grote bekendheid door zijn radio-documentaires over de Nederlandse militairen in Nederlands Indië.

Jan Aagten heeft zich in de loop der jaren enorm verdiept in de problemen waarmee veel Indië-gangers op latere leeftijd te maken krijgen. "Om het maar een graf te zeggen, ze voelen zich gevoerd beledigd, zowel door de politiek als door de journalistiek", aldus Aagten. "Wij willen met deze film de mensen die hun land loyaal hebben gediend en op al van manieren werden te-teruggesteld, de erkenning geven die hun toekomt." Volgens hem leven er al van grieten, zowel materieel als immaterieel, lakde voorbeelden:

- Waarom vielen de braksche jaren niet mee voor het pensioen?
- Waarom worden de namen van de gesneuvelde in Indië niet vermeld tijdens de 4 mei herdenkingen?
- Waarom zijn er geen fondsen beschikbaar gesteld om ouders naar de graven van hun overleden kinderen te laten gaan?

3. Het herdenken van hen die gevallen zijn tijdens militaire dienstverrichtingen, alsmede van hen, die tijdens- of tengevolge van internering, krijgsgevangenschap, ziekte of ongevallen in - of in en door de militaire dienst zijn overleden.

4. De vereniging tracht het gestelde doel langs wettige weg te verwezenlijken, los van alle partij-politieke richting, levensovertuiging of religie.

5. De vereniging staat open voor samenwerking, onder behoud van onafhankelijkheid, met verenigingen die zich op overeenkomstig terrein als de VOMI bewegen en aanverwante doelstellingen nastreven.

Lid konden worden:

- A. Een ieder die in Nederlands-Indië, respectievelijk Indonesië en/of Nieuw Guinea, in Nederlandse militaire dienst is geweest.
- B. Weduwen van militairen die in Nederlands-Indië, respectievelijk Indonesië en/of Nieuw Guinea in militaire dienst zijn geweest.

Met deze doelstellingen kon het gevormde bestuur aan de slag.

Via kameraden van hun eigen onderdelen en via relaties onder veteranen was op 31 december 1985 het ledenbestand gegroeid tot 396. Onder deze leden waren een aantal veteranen die zich hadden gemeld als contactpersoon, verspreid over Nederland. De contributie was vastgesteld op f12,- per jaar en deze werd betaald aan de landelijke penningmeester. De daarna gevormde afdelingen kregen jaarlijks een afdracht gerelateerd aan het aantal leden dat zij hadden.

In het begin verschenen er enige nieuwsbrieven, waarvan nummer drie in een oplage van 15.000 stuks. Bij de Staf 1 Divisie '7 December' werden er 14.000 stuks afgeleverd. Die werden gevoegd bij de uitnodigingen voor de grote reünie van de Divisie, die plaats vond op 30 augustus 1986. Deze mailing was bedoeld als ledenwerfactie en leverde een groot aantal leden op. In deze nieuwsbrief werd melding gemaakt van een televisie-documentaire van de AVRO op 28 maart 1986, waaraan vier leden van de VOMI hadden meegewerkt. De samensteller van deze documentaire, Jan Aagten, behandelde de problematiek van de Indiëgangers. Later zouden we Jan Aagten nog een keer tegenkomen bij zijn pogingen om een film te maken over de Indiëgangers. De hoofdpersoon waarom alles in de film zou draaien, heette Frans. Het latere bestuurslid de heer T. Lenz en de voorzitter van VOMI-Zuid-Holland-Zuid, de heer G. de Jong en de heer Bresser hadden zitting in het comité, dat gelden bijeen moest brengen voor de productie van de film. Helaas konden niet voldoende financiën worden verkregen en ging het project uit als een nachtkaaers.

De aankondiging van deze film troffen we in 'Veteranen Actueel' van december 1992.

De eerste jaren

Het was de opzet van het landelijk bestuur om met inzet van de contactpersonen kringen op te zetten om deze later te transformeren tot afdelingen per provincie.

Per nieuwsbrief nummer 4 van 30 april 1986 werden de namen van de Raad van Advies, die onderdeel was van de VOMI-organisatie, vermeld, t.w. bgen bd W. Epke, ridder MWO en commandant K.T.O.M. 'Bronbeek', kol bd R. Boekholt, adjudant in buitengewone dienst van H.M. de Koningin, dokter J.H. Smith, oud-bataljonsarts van de '7 December' Divisie.

Op 14 juni 1986 vond dan te Bronbeek een eerste vergadering plaats met de contactpersonen. In het verslag van deze bijeenkomst, opgesteld door de heer L.W.A. Berenbroek, lezen we dat voorzitter In den Berken plannen ontvouwde voor de verdere

de kring Zuid-Holland I, op 22 oktober 1986 de kring West-Brabant, op 8 november 1986 de afdeling Drenthe en op 11 november 1986 de afdeling Overijssel.

Tijdens de reünie van de '7 December Divisie' hield de toenmalige minister van Defensie, Dr. W.F. van Eekelen, een toespraak waarin hij voor het eerst meldde dat de overheid ten opzichte van de Indiëveteraan ernstig had gefaald in opvang, waardering en erkenning. Hij zegde toe een vertrouwensman voor de veteranen aan te stellen, die onderzoek ging doen aan de hand van interviews met Indiëveteranen om na te gaan waar exact de problemen lagen. Per brief van 6 maart 1987 liet de vertrouwensman, oud staatssecretaris van Defensie Drs. D.F. van der Mei, aan de veteranenverenigingen weten, wat zijn taak zou zijn.

KABAR-ANGIN

informatie-bulletin

Vereniging Oud Militairen Indiëvaarders

redactie : G.H.M. Reijnen Gen., van Mieroplaan 43, 1701 AW Heerhugowaard.
fin./adm. : M. van Velden ; design/layout/Lex Rimini.
telefoon : 02207 - 11 77 6 / 072 - 12 00 84, teleplus: 06 - 0101.
abonnement: op aanvraag
postgiro : 4 44 93
bank : 14.12.36.388) t.n.v. V.O.M.I., afd. Noord-Holland, Alkmaar.

nr. 4, 18 juli 1987.

uitbouw van de vereniging, o.a. het instellen van correspondentschappen die deze taak samen met bestuurders van de VOMI moesten vervullen.

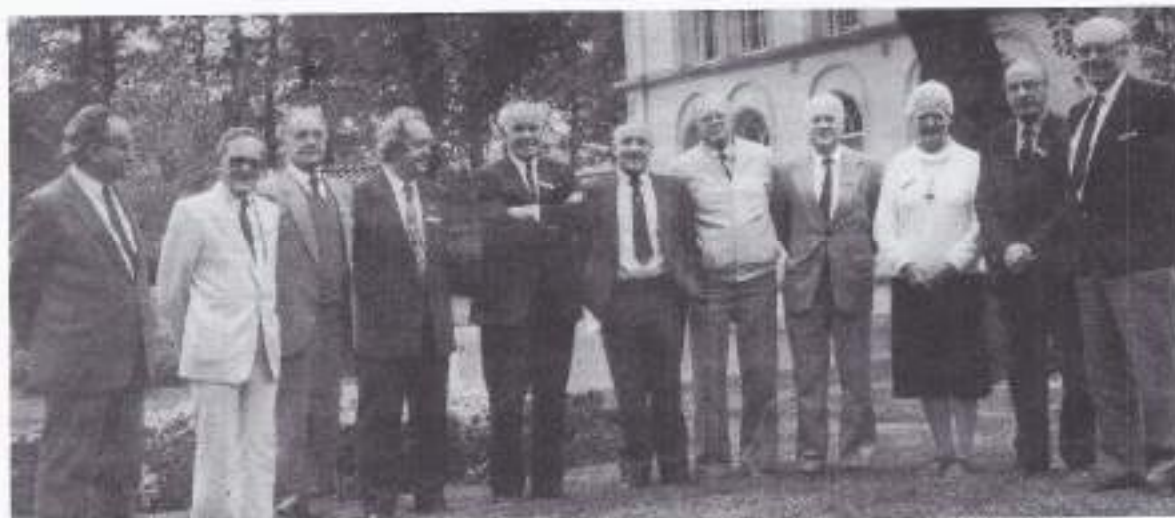
Ook werd melding gemaakt dat de statuten en het huishoudelijke reglement waren gereedgemaakt. Voor het houden van een eerste algemene ledenvergadering waren vijf afdelingen nodig. Men dacht aan het opzetten van ongeveer 12 afdelingen. In deze vergadering van contactpersonen deed de heer Ant.P. de Graaff, schrijver van de vele boeken over Indië, van zich spreken. Hij wilde zich inzetten voor werkzaamheden in het hoofdbestuur, maar had als handicap dat hij veel in het buitenland verbleef. Hij wilde wel de functie van commissaris bekleden.

Nieuwsbrief nummer 6 van eind 1986 meldde de oprichting van de eerste afdelingen en kringen. Op 2 september 1986 de kring Oost-Gelderland, op 23 september 1986 de afdeling Noord-Brabant, op 24 september 1986 de kring Zuid-Holland II, op 27 september 1986 de kring Alkmaar, op 29 september de kring Nijmegen, op 9 oktober 1986

Kringen en afdelingen

Per brief van 18 december 1986 meldde de contactgroep Gelderland dat op 17 december 1986 de afdeling Gelderland was opgericht. Dit leidde tot grote verontwaardiging van de kring Zuid-Gelderland, die van deze oprichting niet op de hoogte was. Deze kring zond hierover een pittige brief aan het hoofdbestuur. Het hoofdbestuur op haar beurt zond een brief aan de secretaris van de kring Oost-Gelderland, dat men niet akkoord ging met de oprichting van een afdeling Gelderland omdat de oprichting was voorbehouden aan het hoofdbestuur en dus in dit geval ongeldig was.

In een brief van 28 december 1986 van het hoofdbestuur werd melding gemaakt van de oprichting van de volgende kringen en afdelingen: Kring Amsterdam op 9 januari 1987, afdeling Friesland op 17 januari 1987, kring Haarlem op 19 januari 1987, kring Midden-Gelderland in januari met de vermelding dat direct erna de afdeling Gelderland zou worden opgericht. Voor de provincie Utrecht had men nog geen contactman gevon-

Het nieuwe bestuur voltallig bijeen: van links naar rechts G.H.M. Reijnen gzn. (redactiecommissie), J.C.M. Mey (vice-voorzitter), J.P.C. Rausch (ledenwerving), Ant. P. de Graaff (algemeen secretaris), H. van Montfoort (voorzitter), J.W.J. in den Berken (2e vice-voorzitter), L.J. Berenbroek (penningmeester), L.W.A. Berenbroek (2e secretaris), A.W. Zantinge-Edens (soc. commissie), C. van Andel (2e penningmeester), J.J.H. de Wit (ledenwerving).

den. Deze brief was ondertekend door de heer L.J. Berenbroek.

In 'Kabar Angin' nummer 4 van 18 juli 1987, een informatie-bulletin dat werd uitgegeven door de afdeling Noord-Holland samen met de afdeling Friesland, werden de adressen van de secretariaten van de opgerichte afdelingen gemeld t.w. Groningen, Friesland, Drenthe, Overijssel, Oost-Gelderland, de Veluwe, Noord-Holland, Zuid-Holland-Noord, Zuid-Holland-Zuid, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Utrecht en Flevoland ontbraken toen nog, maar werden later opgericht. Utrecht op 23 april 1988. De kring Gooi werd bij Utrecht ingelijfd.

Opbouw VOMI

Daarmee was de opbouw van de VOMI in een vergevorderd stadium gekomen.

Er was ook contact geweest met het B.N.M.O. over een samenwerking, met een positief resultaat. Contacten waren er geweest met het V.L.N. (Veteranen Legioen Nederland), de ACOM (Algemene Christelijke Organisatie van Militairen) en de Stichting rechtsbijstand voor dienstplichtigen. Tevens werd melding gemaakt naar een studie tot uitgave van het verenigingsorgaan 'SOBAT'.

Een seniorenconvent werd gehouden op 3 maart 1987 in de Poortenzaal van 'Bronbeek'. Dit convent werd voorgezeten door de heer T. van der Wildt, lkol bd, veteraan van 3 R.S.

Het convent werd gezien als een voorbereiding op een te houden eerste algemene ledenvergadering van de VOMI. Dat er veel zaken aan de orde kwamen, bewijst het verslag van deze vergadering, dat maar liefst 15 pagina's besloeg. Het belangrijkste was het vaststellen van de kandidaten voor het op de ALV te benoemen hoofdbestuur. Voor een bestuursfunctie hadden zich beschikbaar gesteld de heren G. Veenendaal van de afdeling Oost-Gelderland en J.J.H. de Wit van de afdeling Zuid-Holland I. Kandidaat voor

de voorzittersfunctie waren de heren J.C.M. Mey van de afdeling Zuid-Holland I en de heer T. van der Wildt van de afdeling Noord-Brabant. Als secretaris stelde de heer Ant.P. de Graaff zich kandidaat. Vijf leden van het zittende bestuur stelden zich herkiesbaar.

Op 22 april 1987 verscheen het eerste jaarverslag 1985 - 1986 met een verslag over de ontstaansgeschiedenis van de VOMI en de vorderingen tot dan toe gemaakt.

Dan volgde op 25 april 1987 in 'Bronbeek' de eerste A.L.V. in de geschiedenis van de VOMI. Van elke afdeling werden twee afgevaardigden uitgenodigd en per afdeling drie toehoorders, die geen stem- of spreekrecht hadden. Op deze vergadering zou ook voor het eerst de kascontrole-commissie, gevormd door de heren W. G. L. Topée van de afdeling Zuid-Holland I, de heer A.J.M. Bierens van de afdeling Noord-Brabant en de heer G. de Jong van de afdeling Zuid-Holland II, verslag doen van het boekjaar 1985 en 1986.

Afhankelijk van het aantal leden mochten de afdelingen bij stemming een aantal stemmen uitbrengen. De meeste stemmen mocht Noord-Brabant uitbrengen, namelijk acht. Zij hadden op dat moment het grootste ledenbestand van 189.

Voor de functie van voorzitter hadden zich uiteindelijk twee kandidaten gemeld, t.w. de heren J.C.M. Mey uit Leidschendam en de heer H. van Montfoort uit Nijmegen. Een jaarverslag over de jaren 1985 en 1986 werd gepresenteerd.

De stemming wees de heer H. van Montfoort aan als nieuwe voorzitter, de heer J.C.M. Mey als vice-voorzitter, 2de vice-voorzitter de heer J.W.J. in den Berken, algemeen secretaris de heer Ant.P. de Graaff, 2de algemeen secretaris de heer L.W.A. Berenbroek, algemeen penning-meester de heer L.J. Berenbroek, 2de algemeen penningmeester de heer C. van Andel, ledenwerving de heren J.P.C. Rausch en J.J.H. de Wit. De sociale commissie werd aangestuurd door mevrouw A.W. Zantinge-Edens.

De leden van de vereniging ontvangen jaarlijks een bewijs van lidmaatschap, dat door de centrale ledenadministratie werd verstrekt. Dit bewijs van lidmaatschap, dat een kort leven gekend heeft, is in 1988 nog verstrekt maar daarna is de verstrekking beëindigd. Het was een kostbare zaak en de kaart had verder geen functie.

Intussen was er een conflict ontstaan. Een aantal afdelingen gaf te kennen niet langer met het hoofdbestuur verder te willen samenwerken, omdat betreffende afdelingen een grotere zelfstandigheid wensten in federatieve vorm en zij dienden dientengevolge een motie van wantrouwen in. De betrokken afdelingen waren Groningen, Friesland, Overijssel, Oost Gelderland

Contact met de leden werd aanvankelijk verzorgd door het zenden van nieuwsbrieven. De laatste nieuwsbrief werd uitgegeven op 31 oktober 1986.

Op 4 april 1987 verscheen het blad 'Kabar Angin', nummer 1, dat onder redactie van de heer G.H.M. Reijnen Gzn., in het begin voorzitter van de afdeling Noord-Holland, later nog enige tijd lid van het hoofdbestuur, tot stand kwam. De afdeling Friesland was bij deze uitgave betrokken. Er verschenen een zestal edities waarvan de laatste op 28 november 1987 het licht zag. In dit nummer werd melding gemaakt van uitbreiding van de redactie met de heer S.A. Lapré, Ridder Militaire Willemsorde en voorvechter van het veteranenbeleid. Later trad hij toe tot de Raad van Advies van de VOMI. Op 2 februari 1999 is hij overleden. Ook de inmiddels overleden heer J.A.C. de Klerk, later bekend als medeoprichter en secretaris van de Stichting Nationaal Indië-monument in Roermond, trad tot de redactie toe. De 'Kabar Angin' werd niet onder alle leden verspreid. Er zijn daartoe nog pogingen ondernomen, maar door onderlinge meningsverschillen, mede over de financiën, is het daar niet van gekomen.

In 'SOBAT' nummer 1 werd melding gemaakt van een door het hoofdbestuur ingestelde filmploeg, die onder leiding van bestuurslid J.J.H. de WIL, later samen met bestuurslid en hoofdredacteur Hans Rausch, filmavonden ging verzorgen bij de afdelingen die daaraan behoefte hadden. Het waren veelal films over ons verblijf in voormalig Nederlands-Indië en zij hadden de bedoeling een bijdrage te leveren aan de ledenwerfacties van de afdelingen.

en Noord-Holland.

Als reactie op deze motie werd door de afdelingen Zeeland, Noord-Brabant, Zuid-Holland-Noord en Zuid-Holland-Zuid een motie van vertrouwen ingediend.

Op 8 februari 1988 werd in Bronbeek een Buitengewone Algemene vergadering belegd om te trachten weer op één lijn te komen. Het stemmingsresultaat was als volgt: motie van wantrouwen 2 vóór de motie en 22 tegen, motie van vertrouwen 22 vóór de motie en 2 tegen.

Dit trieste gebeuren bleef niet ongemerkt in de landelijke pers. Dagblad 'Trouw' kwam op 20 maart 1988 met een artikel met als titel 'Interne ruzie splijt Vereniging van Oud Indiëgangsters' en een regionale krant in het zuiden meldde 'Gerommel onder oud-strijders'.

Het hoofdbestuur besloot na het vertrek van de 'dissidenten' op 28 maart 1988 een extra vergadering te beleggen om de ontstane situatie te bespreken. Uitgenodigd werden de voorzitters en de secretarissen van de VOMI-getrouwe afdelingen.

De voorzitter, de heer H. van Montfoort, opende de vergadering met de mededeling dat deze bijeenkomst bedoeld was om misverstanden op te heffen. Er was inmiddels contact geweest met het lid van de Raad van Advies, de kolonel b.d. R. Boekholt, om advies te vragen hoe verder te handelen. Dit advies hield in dat het hoofdbestuur op de komende algemene ledenvergadering, die op 13 juni 1988 was gepland, zou aftreden en er nieuwe verkiezingen zouden worden gehouden.

Een bericht van het Algemeen secretariaat trefte we in 'SOBAT' nummer 3 van april 1988, waar-

in de heer Ant. P. de Graaff aankondigde in verband met drukke werkzaamheden zijn functie te beëindigen. Dit geschiedde op de algemene ledenvergadering van 15 juni 1988 te Bronbeek. Tijdens deze vergadering werden nieuwe bestuursleden gekozen, te weten als voorzitter de heer D. Mennens, bestuurslid van de afdeling Zuid-Holland II, als vice-voorzitter en secretaris de heer G.M. Determan, bestuurslid van de afdeling Zuid-Holland-II, als hoofd financiële zaken de heer J. Dijkema, lid van de afdeling Zuid-Holland I, voorzitter van de sociale commissie, tevens hoofdbestuurslid de heer Victor C. Bridié en als ledenadministrateur de heer N. den Hollander. De heren J.J. de Wit en H. Rausch behielden hun functies in het bestuur.

Ook werden op deze vergadering op voorstel van de afdeling Zuid-Holland-Zuid tot ereleden benoemd mevrouw I. Zantinge-Edens, het bestuurslid van het eerste uur, die de sociale commissie van de grond moest trekken, de heer J.W.J. in den Berken, de heer Ant. P. de Graaff en de heer L.J. Berenbroek. De statuten, artikel 5 punt 5, gaven daartoe de mogelijkheid. Het erelidmaatschap werd hen toegekend vanwege: *'Het zich bijzonder verdienstelijk te hebben gemaakt tijdens en na de oprichting en gedurende drie jaren onder moeilijke omstandigheden de vereniging van de grond te hebben getild.'*

F.I.M. (Federatie Indië Militairen)

De afdelingen die afhaakten, vormden de latere F.I.M. De afdelingen werden in dit federatieve verband als V.I.M. (Vereniging Indië-Militairen) aangeduid.

Pogingen om tot één vereniging te komen mislukten. De subsidiegever (S.F.M.O.) had bezwaren om subsidie te verstrekken aan 2 verenigingen. Vanwege het belang van de subsidie werd gepoogd om een gezamenlijke Raad van Advies te formeren. Eind 1990 werd een voorbereidingscommissie samengesteld, die bemand werd met leden van de Raden van Advies van VOMI en F.I.M. onder voorzitterschap van de heer M.M. Bakker.

In een eerste vergadering van deze voorbereidingscommissie werd door alle leden het standpunt gehuldigd dat de commissie zich niet bezig diende te houden met ruzies en vetes tussen personen en organisaties. Het moest zich richten op het bereiken van een hecht samenwerkingsverband F.I.M./VOMI en op inhoudelijke zaken in het belang van de veteranen, zo mogelijk om te beginnen met de instelling van één Raad van Advies.

Dat dit te optimistisch was, bleek op zeer korte termijn. Het bleek niet mogelijk te zijn bij de besturen van beide verenigingen instemming te verkrijgen voor de door de verenigingen voorgestelde kandidaten voor een gezamenlijke Raad van Advies, waarmee alle pogingen, die tot in 1992 doorliepen, als mislukt konden worden beschouwd. Wel besloot de afdeling V.I.M. Fries-

land van de F.I.M. onder leiding van haar voorzitter K. Swart terug te keren tot de gelederen van de VOMI. Ook werden een tweetal leden van de Raad van Advies van de F.I.M. (H. Boschma en S.A. Lapré Ridder M.W.O.) in de Raad van Advies van de VOMI opgenomen.

Intussen werd doorgegaan met het verder ontwikkelen van een veteranenbeleid.

In februari 1989 verscheen een rapport: *'Dienstvervulling onder buitengewone en zeer moeilijke omstandigheden - Eindadvies van de Vertrouwensman Oud-militairen Indiëgangsters.'*

Mede op advies van VOMI en andere organisaties van Indiëveteranen werd door de Minister van Defensie in 1987 als vertrouwensman oud-militairen aangesteld: Drs. D.F. van der Mei, zelf Indiëveteraan.

Op basis van onder meer gesprekken met individuele oud-militairen Indiëgangsters, overleg met relevante organisaties, waaronder de VOMI, kwamen aanbevelingen tot stand, waarvan een aantal belangrijke waren:

- *m.b.t. de behoefte aan erkenning, een aanspreekpunt voor oud-militairen in de departementale organisatie te creëren.*
- *Institutionaliseren van overleg met veteranenorganisaties.*
- *instelling van een gewondenonderscheiding.*
- *in overleg met de werkgroep Nederlands Monument van de Stichting Overkwartier in Roermond, een muur met de namen van alle gevallen tot stand te doen komen.*
- *verlenen van immateriële hulp.*
- *de mogelijkheid van toekenning van een eermalige uitkering.*

De toenmalige Minister van Defensie, de heer R. ter Beek, kwam in maart 1990 met de nota *'ZORG VOOR VETERANEN IN SAMENHANG'*.

In deze nota wordt de visie van de Minister op de zorg voor veteranen gegeven en worden ook maatregelen genoemd, die op korte termijn zouden worden getroffen. Hij honoreert hierbij een aantal van de aanbevelingen, die in het eindadvies van de vertrouwensman Oud-militairen Indiëgangsters waren vermeld.

Veteranen

In januari 1991 verschijnt het *'Rapport van de Commissie maatschappelijke erkenning veteranen (rapport Thoenes).'*

Dit rapport is op verzoek van de Minister Ter Beek uitgebracht door een door hem op 9 juli 1990 ingestelde commissie. De commissie komt tot een aantal voorstellen:

- *Instituut voor veteranen: een organisatie, die in nauwe samenwerking met de veteranenorganisaties de belangen behartigt van alle veteranen uit alle oorlogen en van alle rangen, dienstplichtigen, oorlogsvrijwilligers en*

beroepsmilitairen.

- *symbolen voor erkenning: Roermond als verzamelpunt voor alle Indië-veteranen.*
- *vieringen: het beschikbaar stellen van ruimtes in kazernes. Zichtbaar maken van de veteranen en hun geschiedenis in de samenleving; persoonlijke eretekens.*
- *goede veteranenzorg.*

Dit rapport kwam mede tot stand door gesprekken met veteranen en veteranen-vertegenwoordigers, bezoek aan veteranenbijeenkomsten, literatuuronderzoek en een opinie-onderzoek onder de Nederlandse bevolking.

Tussen april 1989 en oktober 1989 vond er een wisseling plaats in het hoofdbestuur. Voorzitter D. Mennens droeg de voorzittershamer over aan de heer J. Dijkema, die op zijn beurt de financiële administratie overdroeg aan de heer D. Mennens.

In 1988 vond een belangrijke gebeurtenis plaats voor de nabestaanden van de in voormalig Nederlands-Indië en Nieuw Guinea overleden militairen en voor de veteranen. Op 7 september 1988 werd in het Park Hattem te Roermond door Z.K.H. Prins Bernhard het Nationaal Indiëmonument onthuld. In 1990 werd door Minister van Defensie, A.L. ter Beek, de zuilengalerij in gebruik genomen.

Jaarlijks vond en vindt er op 7 september de herdenking plaats in aanwezigheid van meer dan 20.000 veteranen, nabestaanden en autoriteiten. Meer dan 100 kransen en bloemstukken werden en worden nog steeds gelegd. Het is helaas tot groot ongenoegen van de duizenden veteranen

Het Nationaal Indiëmonument te Roermond

Foto: Ton Jorna

nog niet gelukt een lid van het Koninklijk Huis daarbij aanwezig te doen zijn.

Het bestuur van de VOMI richtte zich voor een groot deel op zaken die in het algemeen belang waren en zijn voor de veteranen en de nabestaanden. De tot het hoofdbestuur toetredende heer Drs. T. Lentz, wierp zich op het onderwerp pensioenrechten, waar een groot verschil was opgetreden door de toekenning van dienstjaren aan de militairen, die een baan als ambtenaar hadden gekregen en daardoor extra pensioenjaren hadden opgebouwd. Er werd gecorrespondeerd met het Ministerie van Defensie.

Zo ook werd een beroep gedaan op het Ministerie van Defensie om het onderhoud van het Indiëmonument te Roermond voor haar rekening te nemen. In maart van datzelfde jaar ontving de VOMI een positief antwoord.

Het Nationaal Indiëmonument te Roermond

Hotel-Café-Restaurant

"De Zwaan"

Beekbergen

Genieten is van alle tijden! Wij bieden u een gastvrij onthaal in ons hotel "De Zwaan".

Elk jaargetijde helen wij u van harte welkom.

U kunt genieten van een verblijf in ons hotel en van de prachtige omgeving die u vele mogelijkheden biedt voor een aangenaam verblijf.

Uit de hieronder vermelde periodes kunt u een keuze maken voor een vier-, vijf-, of achtdaagse vakantie.

Inbegrepen in het hiernaast vermelde arrangement zijn 's ochtends een uitgebreid ontbijtbuffet en 's avonds een uitstekend 3-gangen menu.

Het arrangement is inclusief de hieronder vermelde uitstapjes (1 arrangement per dag)

- * Bezoek brengen aan Paleis het Loo
- * Toegang tot de Hoge Veluwe en Openluchtmuseum
- * 1 dag fietshuur inclusief een lunchpakket
- * Bezoek brengen aan de Kaasboerderij
- * Toegang tot het Oorlogs Museum in Arnhem
- * Ontspannen in het verwarmde zwembad (Melkander) of de sauna
- * 1 daags gebruik van de Veluwepas per touringcar
- * Toegang tot kasteel De Cannenburgh in Vaassen

U ziet vele mogelijkheden om uw verblijf in ons hotel tot een feest te maken.

Voor dit alles inclusief-arrangement gelden de volgende aankomstdata:

	aanbieding	normaal
4 dagen (3 overnachtingen)	€ 130,- p.p.	(€ 145,-)
5 dagen (4 overnachtingen)	€ 160,- p.p.	(€ 180,-)
8 dagen (7 overnachtingen)	€ 260,- p.p.	(€ 280,-)

Voor kamers op de begane grond wordt een toeslag berekend van € 4,00 p.p.p.d.

Toeristenbelasting: € 1,50 p.p.p.d.

Aankomst op alle dagen van de week mogelijk.

KERSTMIS OP DE VELUWE

3 of 4 gezellige dagen
vanaf € 185,- p.p.

Hotel De Zwaan***

Arnhemseweg 520 - 524

7361 CN Beekbergen

e-mail: hoteldezwaan@worldonline.nl

website: hoteldezwaan.net

tel. 055-5061393 / fax 055-5062636

Het bestuur omstreeks 1992. Van links naar rechts de heren H. den Hollander (f), Victor C. Bridé, C. van Haalen, J. Dijkema, J. A. Broesder (f) en G.M. Determan.

Helaas, achteraf bleek dat een aantal afdelingsbesturen al het initiatief genomen hadden om een eigen vereniging op te richten. Jammer, want wij zijn ervan overtuigd aan praktisch alle wensen van de ontevreden leden tegemoet te zijn gekomen.

Aldus een gedeelte van dit voorwoord. De Raad van Advies kreeg er in 1990 een nieuw lid bij, n.l. de heer M.M. Bakker, reserve luitenant-kolonel der Artillerie bd. Hij zou later het voorzitterschap van deze Raad op zich nemen.

Enige bekende leden van de Raad van Advies zijn nog geweest de heren S.A. Lapré, Kolonel bd tit. RMWO en de heer H. Boschma, oud-burgemeester. Beiden zijn overleden.

Tot 2005 is de heer M.M. Bakker steeds de stuwende kracht in deze Raad geweest. Per januari 2005 droeg hij het voorzitterschap over aan de heer H.F. Coopmans, brigade-generaal der Jagers b d. Hij bleef wel lid van de Raad van Advies. De Raad bestaat dan verder uit reserve kolonel (titulair) der Artillerie bd M.M. Bakker; brigade generaal der Artillerie bd dr. B. Bouman; kolonel der Marechaussee drs. W.A. Broesder.

In 1990 raakte onze vereniging betrokken bij de uitgave van deel 11 van Dr. L. de Jong. Dat deel behandelt de Indië-periode en voordat het in de publicatie kwam werd een deel van zijn boek voortijdig in de openbaarheid gebracht. Hij deed het in zijn boek voorkomen als zouden oorlogsmisdaden door Indiëgangers structureel zijn gepleegd. Hij kreeg een stroom van reacties en ook onze vereniging reageerde in felle bewoordingen. Uiteindelijk werd dit deel van zijn boek door de grote druk voor een deel herschreven. Dr.L. de Jong is in 2005 op 90-jarige leeftijd overleden.

De 'SOBAT' nummer 14 van januari 1991 verscheen in een ander jasje. Het verenigingsorgaan

dat eerst als krantenformaat A5 werd gedrukt kwam vanaf die datum zes maal per jaar uit in A4 formaat. De contributie ging naar fl. 27,50 per jaar.

In dit nummer schreef voorzitter, de heer J. Dijkema in een artikel 'Met de VOMI de negentiger jaren in', het volgende:

Er dient wat betreft erkenning en waardering door de overheid nog veel te geschieden. Erkenning, ja, maar de overheid distantieert zich niet van de onware aantijgingen aan de veteranen, denk aan de geschiedvervalsing door Dr. L. de Jong, de televisie-uitzendingen 'Het sprookje is uit' en 'De kampong brandt', de ontvangst van de deserteur en moordenaar van Nederlandse militairen, Princen, door minister Pronk. Veel tijd hebben we niet meer, maar de VOMI zal er voor vechten om de overheid te dwingen onze erkenning inhoud te geven en daar hebben we Uw aller steun bij nodig'.

In de Tweede Kamer der Staten Generaal onderzocht de VOMI in het begin van de negentiger jaren veel steun van het VVD kamerlid mevrouw S. van Heemskerck-Duvekot. Op de diverse bijeenkomsten in het land was zij aanwezig om vragen van veteranen aan te horen en te beantwoorden.

Met medewerking van het eerder genoemde ministerie werd door Z.K.H. Prins Bernhard de Stichting Dienstverlening Veteranen (SDV) geïnstalleerd. De Stichting werd operationeel per 14 november 1991. Veteranenorganisaties konden probleemgevallen die ze zelf niet konden oplossen overdragen aan de S.D.V. De eerste directeur werd de heer R.J. Meijer KTZ (Kapitein Ter Zee).

Mevrouw F. Zuidwegt

Hij werd na enige jaren opgevolgd door Mevrouw Frances Zuidwegt. Zij heeft zich met haar betrokkenheid voor de veteraan een onmisbare plaats in de veteranenwereld verworven. Begin 2005 is zij met pensioen gegaan.

In maart 1991 trad Drs. T. Lentz, schrijver van vele artikelen in de 'SOBAT', toe tot het hoofdbestuur van de VOMI. Hij neemt het penningmeesterschap over van de heer D. Mennens.

Ondanks de perikelen in het hoofdbestuur bleef de VOMI in ledental doorgroeien. Eind 1992 was het ledental de 5000 genaderd. De nu zelfstandige verenigingen hadden weinig last van de meningsverschillen die zich buiten hen afspeelden en gingen door met de hulpverlening en de reglobijeenkomsten.

Oprichting gedenktekens

Eén van de eerder geformuleerde doelstellingen is: *Het behartigen van de belangen van de nagelaten betrekkingen van hen, die als direct gevolg van militaire dienstverrichtingen om het leven kwamen.*

Omdat de overleden sobats allen begraven liggen in Indonesië was en is er voor de nabestaanden nauwelijks gelegenheid de graven te bezoeken. Al vóór het bestaan van de VOMI waren er sporadisch in Nederland enige gedenktekens opgericht voor de overleden militairen. Plaatselijke veteranen hadden daartoe het initiatief genomen.

In het begin van de negentiger jaren van de vorige eeuw ging vooral als eerste vereniging VOMI-Zuid-Holland-Zuid zich inspannen voor de realisatie van gedenktekens. De toenmalige voorzitter, de heer G. de Jong, kreeg er een dagtaak aan en had succes. In vele gemeenten verwierf de VOMI zich daarmee een goede naam. Op initiatief en met medewerking van plaatselijke VOMI-leden werden tientallen gedenktekens opgericht. Eén van de eerste gedenktekens werd geplaatst in Ridderkerk en in april 1991 onthuld. Dat het niet in elke gemeente vlot liep werd duidelijk wegens onbekendheid van dit deel van de geschiedenis. De voorzitters moesten nog wel eens in een raadsvergadering of fractievergadering komen om het belang van een gedenkteken uit te leggen.

Dit initiatief kreeg gelukkig in heel Nederland navolging. VOMI-Zuid-Holland-Noord was daarvan een goed voorbeeld. Ook in andere provincies realiseerde men gedenktekens, soms provinciaal (Leeuwarden, Groningen), soms plaatselijk. Anno 2005 heeft vrijwel elke stad en elk dorp in Zuid-Holland een gedenkteken staan. Bij vele daarvan worden onder leiding van de VOMI en de Bond van Wapenbroeders met plaatselijke commissies herdenkingen gehouden. Een lijst van gerealiseerde gedenktekens treft u in dit jubileumnummer.

Ledenadministratie en bestuur

De ledenadministratie werd de eerste jaren verzorgd door de heer L.J. Berenbroek, tevens penningmeester. De leden ontvingen zoals eerder vermeld een ledenkaart. Deze kaart is na enige jaren verdwenen. Het had geen echte functie en was duur.

In 1989 werd de ledenadministratie overgenomen door de heer N. den Hollander van de afdeling Brabant.

Na verzelfstandiging van de afdelingen, die hun eigen ledenadministratie gingen verzorgen, bleef er toch een centrale administratie. Deze was nodig voor o.a. het verzenden van de 'Sobat'.

Na het overlijden van de heer N. den Hollander nam de heer G.M. Determan, lid van het hoofdbestuur, het van hem over. Anno 2005 wordt de ledenadministratie verzorgd door een dochter van de heer Determan, mevrouw G.M. Nattekaas-Determan.

Het ledenbestand is in de loop der jaren gegroeid naar ongeveer 11.000. Door overlijden van leden loopt het bestand momenteel terug en het is momenteel gedaald tot ongeveer 9500 leden in 2005.

In februari 1993 bestond het hoofdbestuur uit de volgende leden: voorzitter de heer J. Dijkema, 2de voorzitter de heer Drs. T. Lentz, secretaris de heer G.M. Determan, penningmeester de heer D. Mennens, algemeen adjunct de heer C.L.W. van Haalen, ledenadministratie de heer N. den Hollander en voorzitter sociale commissie de heer Victor C. Bridé.

De Raad van Advies kende de volgende samenstelling: voorzitter M.M. Bakker - reserve luitenant kolonel der Artillerie bd, M. Bevers - kolonel der Fuseliers, chef staf 1 Divisie '7 december', R. Boekholt - brigade-generaal der Fuseliers bd, H. Boschma - oud burgemeester, W. Epke - Ridder M.W.O., brigade-generaal der Infanterie bd, S.A. Lapré - R.M.W.O., kolonel der infanterie bd titulair, L.M. Staffeu, luitenant-kolonel, Staf I.G.K.

Ledengroei in de jaren

Wanneer	aantal leden
23 oktober 1985	25
31 december 1985	396
31 december 1986	1484
31 december 1988	3000
31 december 1991	3500
31 december 1992	5000
31 december 1993	6000
31 december 1994	6800
31 december 1998	10.000ste lid
31 december 2003	11.000
31 december 2004	10.000

De VOMI kreeg steeds meer landelijke bekendheid en werd betrokken bij de nodige officiële gebeurtenissen. Delegaties namen in 1991 voor het eerst deel aan het defilé op Paleis Soestdijk ter gelegenheid van de verjaardag van Z.K.H. Prins Bernhard. Ook in 1996 en 2001 was een vertegenwoordiging van de VOMI aanwezig onder commando van de voorzitter van VOMI-Zeeland, de heer F.J.F. Smoorenburg. Hij was en is ook de man die de VOMI-delegatie aanvoerde bij het defilé in Wageningen.

Petitie

In de jaren 1993 tot en met 1995 ontstond er onder de veteranen veel onrust door het verstrekken van een visum aan de deserteur P. Princen en de erkenning door de overheid van de datum 17 augustus 1945 als de onafhankelijkheidsdatum van Indonesië.

Op 19 december 1994 zond het bestuur van VOMI een telegram aan het Ministerie van Algemene Zaken, t.a.v. de Minister-President in Den Haag met de volgende inhoud:

"Met verbijstering heeft het bestuur van de VOMI kennis genomen van het besluit van dit kabinet om de deserteur en overloper Princen een visum te verstrekken.

Daar Princen meerdere malen te kennen heeft gegeven de verstrekking van een visum te zien als een eerherstel voor het feit dat hij indertijd is overgelopen c.q. landverraad heeft gepleegd, voelen wij, als het vaderland trouw gebleven veteranen, dit besluit als een aantasting van onze eer en goede naam en als een grove ondermijning van de beginselen van onze rechtstaat."

Bestuur VOMI

- J. Dijkema - voorzitter
- T. Lentz - vice-voorzitter
- G.M. Determan - secretaris

Petitie aangeboden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal (gesteund door de E.L.M.).

In 1995 heeft het bestuur van VOMI met de besturen van de aangesloten verenigingen een petitie aangeboden, waarbij onder meer een breed gedragen protest werd neergelegd met betrekking tot de verstrekking van een visum aan deserteur Princen om naar Nederland te komen. Voorts een bezwaar ingediend tegen de publiekelijke verklaring van de (toenmalige) Minister van Ontwikkelingssamenwerking, dat Nederland de onafhankelijkheidsdatum van de Republiek Indonesië, t.w. 17 augustus 1945 officieel diende te erkennen.

Kern van dit bezwaar was, dat Nederland zonder oorlogsverklaring een ongeoorloofde en onrechtmatige agressie-oorlog tegen een vrij volk is begonnen. Hiermede werd een stemming tegenover veteranen gecreëerd, als zouden zij ordinaire koloniale onderdrukkers en usurpatoren (overweldigers) zijn geweest. Geholpen heeft het niet. Princen kwam naar Nederland en kreeg bovendien nog gratis bewaking.

In 1995 nam de heer T. Lentz het penningmeesterschap op zich. In 1997 werd zijn taak overgenomen door de heer J.A. Broesder, majoor bd. In 2001 werd het penningmeesterschap overgedragen aan de heer P.J.A. Wolthuis, die dit bleef verrichten tot eind 2003. In 2003 werd de heer P.J.G.M. te Walvaart 2de penningmeester en vervang tot december 2004 de 1ste penningmeester. In deze vacature werd per december 2004 voorzien door de heer A. Luijendijk.

De Sociale Commissie

Eén van de belangrijkste organen van de VOMI was en is de Sociale Commissie. Zoals in het begin van onze historie gemeld, werd de sociale commissie geleid door mevrouw Uda Zantinge - Edens. Ze was samen met haar echtgenoot J. Zantinge betrokken bij het van de grond krijgen van een z.g. sociaal netwerk. Om de hulp te kunnen verlenen waaraan behoefte was, moest contact worden gezocht met instanties die daarvoor in aanmerking kwamen. Veel waren er nog niet. De zorg voor veteranen, zoals verder in deze

Vervolg op pag. 39

g
e
s
o
c
i
a
l
e
V
O
M
I

In april 1986 werd in een vergadering van de VOMI in Hulze "Bronbeek" te Velp door het toenmalige bestuur het besluit genomen om over te gaan tot de uitgave van het verenigingsblad "Sobat".

De geschiedenis van "Sobat"

Op 1 juni 1987 werd het eerste nummer van "Sobat" uitgegeven. De redactie bestond uit: Hoofdredacteur T. de Wildt (tijdelijk); eindredacteur B. van Alphen; medewerkers G.M. van Reijnen Gzn., R. Grit en B.J. Annevelink. Vormgeving werd uitgevoerd door Quixotic Design te Eindhoven. Zet- en drukwerk werd uitgevoerd door drukkerij De Kempen te Hapert. Het redactie/adres was bij G.H.M. Reijnen Gzn te Heerhugowaard.

Voordat "Sobat" verscheen, werd het blad "Kabar Angin" uitgegeven. De redactie was bij de heer G.H.M. Reijnen Gzn te Heerhugowaard. De eerste 13 nummers van "Sobat" werden op z.g. krantenpapier gedrukt.

Vanaf Nr. 2 werd de redactie gevormd door: J.P.C. Rausch, hoofdredacteur (overleden aug. 2005) en als redactieleden B.J. Annevelink en R. Grit. Vanaf nr. 3 had B.J. Annevelink reeds bedankt voor de functie als lid van de redactie.

In 1992 telde de V.O.M.I. 5000 leden en om de kosten te besparen werden de bladen in een theehuis van Hans Rausch in Voorburg door bestuursleden van V.O.M.I. Zuid-Holland Noord en V.O.M.I. Zuid-Holland Zuid voor verzending gereed gemaakt en verder werden de bandrollen om de bladen gemaakt en verzendlijsten gereedgemaakt voor aanbidding op het postkantoor. De auto van Hans Rausch zakte bijna door de achterwielen als alles ingeladen was. Uiteindelijk werd het werk door de toename van het aantal leden teveel en werd de opmaak, het drukken en het verzenden in het geheel tot en met nr. 86 in december 2002, geregeld bij drukkerij Koninklijke de Zwart te Den Haag.

Daarna, vanaf Nr. 97 t/m Nr. 104, inclusief nr. 100 speciaal, is en wordt de opmaak verzorgd door PENN Communicatie te Leeuwarden. Daarbij doet zich voor het eerst in de geschiedenis het feit voor dat een externe redacteur, dhr. Klaas Jansma, een bijdrage levert.

Eerdere redactie Sobat. V.l.n.r.: R. Grit, R. Zegers en J. Zwaan

Dit sloot aan bij het streven om het draagvlak te verbreden. Het drukken en verzenden bleef echter bij Koninklijke de Zwart te Den Haag. Deze samenwerking zal per 1 januari 2006 beëindigd worden.

Vanaf dat moment gaat het geheel weer verzorgd worden door Koninklijke de Zwart te Den Haag.

Zo zijn er in het verloop van de tijd diverse redactieleden geweest. Als hoofdredacteur zijn na Hans Rausch geweest de heren F. Hooisma en L.C. Zegers (overleden 19-12-2002) met als redactieleden de heren R. Grit en J. Zwaan (overleden 21-1-2005).

De heer Zwaan heeft jarenlang de recensie van boeken gedaan. Meestal waren het boeken die gericht waren op Ned. Oost-Indië c.q. Indonesië, of die toch wel te maken hadden met de omstandigheden van de jaren 1945-1950 in Indonesië. Deze recensies werden bijzonder gewaardeerd en zeer goed gelezen, gezien de reacties die er op kwamen. De huidige redactie wordt gevormd door: K.J. Orsel (voorzitter redactie); R. Grit (secretaris redactie) en als redactieleden, Th.H.A. Rump en A.M. Mol. De heer Grit is vanaf de start van de VOMI en de uitgave van "Sobat" verbonden aan de redactie.

"Sobat" was een contactblad dat eens in de drie maanden uit kwam. Later werd het eens per twee maanden uitgegeven. Het blad wordt niet alleen in Nederland en Europa verzonden naar de leden, ook in de landen buiten Europa, o.a. Canada, U.S.A., Australië en Nieuw-Zeeland.

Op 19 december 2002 is ons ontvallen onze hoofdredacteur de heer Lei Zeguers. Tot op deze datum was de zittende redactie de langstzittende redactie (8 jaar) vanaf het uitkomen van het blad "Sobat".

"Sobat" heeft meestal een inhoud van 24 pagina's, soms 28 pagina's, al naar gelang er bruikbare kopij wordt ingeleverd.

Van deze inhoud neemt het artikel "Verenigingsnieuws" meestal zo'n 7 pagina's in beslag. Wat de omslag van "Sobat" betreft is het vermeldenswaard, dat dit al enige keren veranderd is. Was "Sobat" eerst gedrukt op krantenpapier, daarna werd de omslag voorzien van de diverse kleuren en afbeeldingen van een sarong. Daarna werd het voorzien van diverse afbeeldingen, o.a. van monumenten en foto's van diverse personen, o.a. van wijlen generaal-majoor der Artillerie H.J.J.W. Dürst Britt, de eerste commandant van de 7 Dec. Div. en van de Legercommandant, wijlen generaal S.H. Spoor. Nog weer later werd het voorzien van verschillende pentekeningen van Bram Konings uit Den Bosch. Nu zijn het afbeeldingen van bijeenkomsten of herdenkingen. De laatste, nr. 101 van juni 2005, was voorzien van een foto van Z.K.H. Prins Willem Alexander, genomen tijdens het afnemen van de laatste gehouden defilé in Wageningen.

Redactievergadering Sobat 2005 bij PENN Leeuwarden.
V.l.n.r.: M. Vis, K. Orsel, J. Zwaan en R. Grif

Vervolg van pag. 37

historie vermeld, zou veel later op gang komen.

Na het rapport van Drs. D.F. van der Mei, 'Dienstvervulling onder buitengewone en zeer moeilijke omstandigheden' van februari 1989 later de Hoofdlijnen van het Veteranenbeleid van het Ministerie van Defensie van maart 1990.

De oprichting van de S.D.V. en het Veteranen-platform was een welkome aanvulling.

Al vrij snel na de oprichting van de VOMI werd in 1988 de heer Victor C. Bridié bereid gevonden deze belangrijke taak op zich te nemen. Immers de doelstelling 'immateriële en materiële hulpverlening' is de grondslag van het bestaan van de VOMI.

De heer Bridié heeft gedurende vele jaren de landelijke sociale commissie geleid door het houden van coördinerende besprekingen met de sociale bestuursleden van de landelijke VOMI-verenigingen.

In de 'SOBAT' deed hij jaarlijks verslag van het aantal leden dat was geholpen en dat aantal groeide per jaar. Hij was een graag geziene gast bij de vele instanties, die hij nodig dacht te hebben voor zijn netwerk van hulpverleners.

In de loop der jaren hebben vele leden en familie van hen de zorg van de VOMI ondervonden b.v. bij ziekte of bij overlijden.

De landelijke VOMI-verenigingen en in het bijzonder hun regionale sociale medewerkers krijgen een steeds zwaardere taak. Door de vergrijzing en daardoor toenemende ziektegevallen en het overlijden van leden werd en wordt er op hen een zware wissel getrokken. Het gevolg was en is bovendien dat de kosten van deze begeleiding steeds hoger worden. Het is mede daarom dat contributies onder druk komen te staan.

Sedert oktober 2004 wordt de sociale commissie geleid door de heer Wil P. J. Patist, luitenant-kolonel bd, tevens lid van het bestuur van VOMI-Nederland.

VOMI-Nederland 2000 tot heden

Landelijk zat men ondertussen ook niet stil. Op 7 juli 1999 werd het Veteraneninstituut opgericht, een samenwerkingsverband van de Stichting Dienstverlening Veteranen, de Stichting Veteranenplatform, het Ministerie van Defensie, de BNMO (Bond Nederlandse Militaire en -Dienstslachtoffers), en het BNMO-centrum.

Op 10 mei 2000 vond de oprichting plaats in aanwezigheid van Z.K.H. Prins Bernhard.

Dit samenwerkingsverband kreeg haar uiteindelijke vorm in de Stichting Veteraneninstituut op 1 maart 2003. Daarmede werd de Stichting Dienstverlening Veteranen opgenomen in het instituut en verdween de naam SDV.

Verder in onze VOMI-historie treft u 'Van Sectie IX tot Stichting Veteraneninstituut' - De ontwikkeling van het veteranenbeleid in Nederland.'

Het niet-uitsterfscenario

Naar aanleiding van een vraag van de VOMI Friesland werd in een voorzittersoverleg-vergadering besloten een werkgroep te vragen een preadvies op te stellen voor de VOMI als basis voor een te ontwikkelen beleid voor de komende jaren.

Op 8 april 1999 bracht de werkgroep, die onder leiding stond van de heer Bakker, een preadvies uit, waarin als doelstellingen werden uitgewerkt:

- *continuïteit van de organisatie.*
- *continuïteit in het (doen) behartigen van ideële, materiële en immateriële belangen van de oud-Indiëgangers, Nieuw*

- Guineagangers en/of andere veteranen.*
- *het in ere houden en blijvend (doen) herdenken van de nagedachtenis van onze gesneuvelde militairen.*
- *het streven naar - en te werken aan een werkelijke maatschappelijke erkenning van de veteraan.*

In aansluiting op dit preadvies werd de Commissie "Quo Vadis VOMI" ingesteld, wederom onder voorzitterschap van de heer Bakker. Op 3 november 1999 bracht de Commissie in Doorn een preadvies uit. De algemene ledenvergadering had de mogelijkheid te kiezen uit een viertal opties:

- a. *Het uitsterfscenario. Dat betekent dat de vereniging is gedoemd te verdwijnen als het ledenbestand zo geslonken is dat besturen niet langer mogelijk is. Onze leden zijn dan op een hoge leeftijd gekomen of zijn overleden.*
- b. *De VOMI stelt zich open voor anderen, niet Indië-veteranen.*
- c. *De VOMI tracht structurele samenwerking te bewerkstelligen met andere veteranen-organisaties.*
- d. *Het toelaten als lid van oud militairen-niet veteranen.*

Sobats luisterend naar een toespraak voorzitter M. Vis in januari 2005

In de Algemene ledenvergadering werd na vele spraakverwarringen en discussies besloten tot het niet-uitsterfscenario, waarbij de opties b, c en d werden gekozen.

Statutenwijziging

Inmiddels zijn op 13 december 2002, als consequentie van de besluiten die zijn genomen in de Algemene Ledenvergadering als uitvoering van het preadvies 'VOMI-Hoe verder?' en het rapport 'Quo Vadis VOMI' gewijzigde Statuten en Huishoudelijk Reglement gepresenteerd. De belangrijkste wijzigingen hierin waren:

- *Naamswijziging in VOMI-NL: voorheen genoemd Vereniging Oud Militairen Indiëgangers VOMI.*
- *Leden van de aangesloten verenigingen kunnen zijn: veteranen, oud-verzetsmensen, oud-militairen, verwanten en sympathisanten.*
- *Zittingstermijn bestuursleden: drie jaar; ten hoogste tweemaal herbenoembaar.*
- *Stemweging bij besluitvorming in de algemene ledenvergadering van de aangesloten verenigingen op basis van het aantal leden.*

Op 22 september 2003 zijn de Statuten bij de notaris gepasseerd.

Bestuur

In 2001 zijn tot het bestuur toegetreden de heren Joop L. Swarte en Minne Vis.

In het voorzittersoverleg van 19 juni 2001, waarbij de voorzitters van de VOMI-verenigingen aanwezig waren, kondigde de heer T. Lentz aan definitief zijn functie ter beschikking te stellen. Bovendien hadden de heren J. Dijkema, G.M. Determan, J.A. Broesder en C.L.W. van Haalen hun functies ter beschikking gesteld.

Aan bleven de heren Bridié, Swarte en Vis. De heren Determan en Broesder waren bereid de lopende zaken af te wikkelen tot er opvolgers gevonden waren. De heer M. Vis was inmiddels toegetreden tot het bestuur als vice-voorzitter. Later heeft de heer Swarte zijn functie ter beschikking gesteld en nam de heer M. Vis de voorzittershamer over.

Begin april 2002 werd als secretaris aangesteld de heer H.M. Vos, ook actief in de Vereniging Nederlandse Nieuw Guinea Militairen 1945-1962.

Tot het bestuur traden toe de heren K.J. Orsel, kapitein der Mariniers bd, vice-voorzitter, de heer Th. H.A. Rump, luitenant-kolonel bd, eerder Stafofficier van de Staf van de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/ Inspecteur der Veteranen.

Eind 2003 ontstond er commotie over het plan om in het kader van de bezuinigingen bij het Ministerie van Defensie het verstrekken van de treinkaartjes aan de veteranen te beëindigen.

Na enorme protesten van zowel het Veteranenplatform als van verenigingen en veteranen werd het voorstel voorlopig ingetrokken.

De Veteranenspekt

De verjonging van het landelijk bestuur zette zich voort. De heer W.P.J. Patist, luitenant-kolonel bd, oud garnizoenscommandant van Assen, trad in oktober 2003 toe tot het bestuur.

In de Algemene ledenvergadering van 22 januari 2004 werd door de voorzitter aangekondigd dat de Veteranen Senioren Vereniging zich per 1 januari 2004 had aangesloten bij VOMI-Nederland. Bij deze vergadering mocht de voorzitter ook verwelkomen de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht / Inspecteur der Veteranen, luitenant-generaal A.P.P.M. van Baal en de Staatssecretaris van Defensie, de heer C. van der Knaap.

In 2003 heeft VOMI-Nederland een Lustrumcommissie benoemd om het 20-jarig Lustrum in oktober 2005 voor te bereiden. Voorzitter van deze commissie was de heer K.J. Orsel, leden de heren W.P.J. Patist, Th. H.A. Rump, W.G. L. Topée en G. de Jong. De laatste twee heren waren al betrokken bij de VOMI vanaf de oprichting van de afdelingen.

Tenslotte

Na een twintigjarig bestaan van onze vereniging is het op zijn plaats om de mannen en de vrouw van het eerste uur onze dank te betuigen.

Zij zijn het geweest die de moed en het doorzettingsvermogen hebben gehad om ondanks alle tegenstellingen en oordelen over ons Indiëverleden een vereniging van de grond te tillen, die uitgegroeid is tot de grootste echte veteranenclub van Nederland. Dat de VOMI mede betrokken is geweest bij de ontwikkeling van het veteranenbeleid is in de diverse boekwerken die later zijn uitgegeven, ook gemeld.

Gebleden is dat er een behoefte was van veteranen om bij elkaar te komen om zo hun verhaal kwijt te kunnen. Zij begrepen elkaar door hun lotsverbondenheid.

Velen hebben hulp gekregen bij de problemen, die ze vanuit hun verblijf overzee hadden overgehouden. Konden onze sociale regiohulpverleners het niet oplossen dan was het wel Victor C. Bridié als voorzitter van de sociale commissie die ze de juiste weg kon wijzen.

Ook de nabestaanden zijn niet vergeten. Hiervan getuigen de vele gedenksteden die mede

Grootste prestaties tot nu

- een ledental bij de start van ca. 300 leden.
 - eind 2003: ca. 11.000 leden-veteranen: de grootste veteranenorganisatie.
 - een netwerk van kameradenhulp; hulp aan leden daar waar het nodig was en is. Bij ziekte, sociale problemen etc. De vorming en werking tot aan de dag van vandaag van een sociaal fonds.
 - nemen van initiatieven, daar waar de actualiteit dit vereiste: petitie aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal met betrekking tot de kwestie Foncke Prinzen; de Indië-veteranen zich in de steek voelden gelaten door de politiek.
- De 1000-gulden operatie. Toekenning van dit bedrag ook aan diegenen, die een ambtelijk pensioen genoten.
- De uitreiking van het OVW-insigne alsnog aan de oorlogsvrijwilligers, die aanvankelijk waren buitengesloten, omdat zij in eerste instantie niet onmiddellijk na WO II werden uitgezonden. O.a. de OVW'ers die bij de toenmalige C- Divisie '7 December' waren ingedeeld.
 - In de loop van deze 20 jaren, soms op moeizame wijze, over geheel Nederland, veelal plaatselijk, soms provinciaal, de oprichting van herdenkingsmonumenten, waar gevallen kameraden aan de vergetelheid zijn ontrukkt. Op deze plaatsen vinden jaarlijks herdenkingen plaats.

dank zij initiatieven van onze leden in het gehele land tot stand zijn gekomen. In enkele gevallen in samenwerking met de Bond van Wapenbroeders en/of de VOKS (Vereniging Oud Korea Strijders) en ook wel plaatselijke commissies.

In de loop der jaren is door het bestuur van VOMI-ML gestreefd naar samenwerking met andere gelijkgestemde veteranenorganisaties onder meer uit oogpunt van bundeling van krachten. Met enkele organisaties is thans sprake van positieve uitwisseling van standpunten en zoeken naar gemeenschappelijke belangen en hoe samenwerking gestalte kan worden gegeven.

Hoewel op regionaal niveau door enkele VOMI-verenigingen een vergaande samenwerking plaatsvindt met plaatselijke afdelingen van de Bond van

Wapenbroeders is dit (tot op heden) niet gelukt op landelijk niveau.

Twintig jaar: een jonge organisatie. Niet echt een getal waarbij men zou verwachten dat dit aanleiding geeft om een jubileum te vieren. Toch zijn er voldoende redenen om deze periode te markeren. Daarbij dient men bovendien te bedenken, dat de samenstelling van het ledenbestand grotendeels (nog) bestaat uit leden van gevorderde leeftijd. Deze leden hebben middels hun besturen met grote inzet in dit tijdvak grote prestaties geleverd.

Deze aquarel, voorstellende het rustieke Indiëse gebeuren van alledag, is vervaardigd door Bram Konings, één van de dienstplichtigen van de Divisie '7 December'.

Naast ontwikkelingen in Nederland zijn er ook in andere delen van de wereld mensen die werken aan een gezamenlijk doel.

De geschiedenis van VOMI Canada

Het begin

Het begon met een berichtje dat Joop Huisman had laten plaatsen in de rubriek 'Opsporing, aanhouding en bekendmaking verzocht...' in de Sobat van april 1992. Hij was al verscheidene jaren lid van de VOMI door toedoen van zijn vriend Ben Scholten, die in Eindhoven woonde. Zij waren beiden ex-Indiëgangers. Joop had echter nog nooit iemand ontmoet die met de VOMI te maken had gehad, in al die jaren dat hij Nederland had bezocht en ook niet gedurende de jaren die hij reeds in Canada had doorgebracht.

Nu terug naar dat berichtje in de Sobat. Het kwam er op neer dat hij zocht naar bepaalde strijdmakkers, die met hem hadden gediend in Nederlands-Indië van 1945 tot 1949. Hij maakte duidelijk dat hij nu in Canada woonde en of ze geïnteresseerd waren met hem te corresponderen of hem zelfs te bezoeken in Canada. Ook gaf hij aan bij welke eenheden hij had gediend en de namen van dienstmakkers, met wie hij het langst in dienst had gezeten.

Het was midzomer in Canada toen hij een telefoontje kreeg van een zekere Don Walinga. Deze naam was hem niet bekend. Don vertelde hem dat een vriend van hem de Sobat van april 1992 te lezen had gegeven en dat daarin het door Joop Huisman opgestelde berichtje stond. Dat was het begin.

Vervolg

Uiteindelijk ontmoetten zij elkaar terwijl zij niet samen in dezelfde eenheid hadden gediend. Doch kende ze wel ene Bill Wiersma, die uit zijn geboorteplaats Sneek kwam. Zo kwam van een telefoontje een bezoekje en veel praten van Don, een voorstel om eens te proberen of er nog niet meer 'emigranten-Indiëgangers' waren in de omgeving. En als dat zo was, ze eens bij elkaar te brengen, alleen al om oude kameraadschappen tot nieuw leven te brengen, oude herinneringen op te halen en gewoon voor de gezelligheid samen te zijn. Zo werd besloten een advertentie in 'De Nederlandse Courant' te zetten.

Het was in de herfst van 1993 dat hun allereerste reünie plaatsvond. Tot hun grote verbazing kwamen er zo'n 60 mensen opdagen, waarvan sommige met echtgenote. Het bleek toen dat zes

van hen al lid waren van de VOMI, waaronder Bill Wiersma.

Er werd uitgelegd wat de belangen en de doelstellingen van de VOMI waren. Voornamelijk 'erkenning van eervolle dienst in Nederlands-Indië, het oplossen van problemen met een mogelijke pensioenuitkering e.d. '.

Stappen vooruit

De onthulling van het Indië-Monument in Roermond ter nagedachtenis van hen die in Nederlands-Indië en Nieuw Guinea waren achtergebleven, was een enorme stap voorwaarts voor de VOMI en bracht de belangen van de Indië-veteranen weer op de voorgrond. Wel bleek dat zij, in Canada, niet zo goed op de hoogte waren van de VOMI-ontwikkelingen gedurende de laatste jaren.

Nu volgde vanzelf wat er verder moest gebeuren in Canada. Er was een haast voelbaar enthousiasme, een drang om door te gaan en te komen tot de vorming van een VOMI-Canada. Het was slechts een kwestie van 'wie wil er een bestuur vormen?' Dat moest wel haast komen van de aanwezigen die reeds VOMI-lid waren, tenzij de niet-leden nieuwe leden van de VOMI zouden worden. En zo gebeurde dat ook: 60 oud-Indiëgangers werden gezamenlijk lid van de VOMI. Namen van kandidaten werden naar voren gebracht, er werd gestemd en zo ontstond het eerste bestuur van VOMI (Ontario) Canada. Met als voorzitter Bill Wiersma, penningmeester Henk Wikkerink, secretaris Don Walinga, vice-voorzitter Joop Huisman en sociaal commissaris Flip van Vliet. In de SOBAT van december 1993 werd door Don Walinga nogmaals een artikelje geplaatst om aandacht te vragen.

Van clubje naar club

'Het clubje' groeide en werd een club en uiteindelijk een organisatie met ruim 400 leden. VOMI CANADA werd VOMI CANADA/USA en was nu verbonden met VOMI NEDERLAND. Dat werd een heel goede verhouding. Zo werd een goede regeling getroffen voor het afdragen van lidmaatschapsgelden op basis van een jaarlijkse afdracht.

Het is echter verbazingwekkend dat - de grote afstanden die hen hier nu eenmaal scheiden ten spijt - het ledental met zulke sprongen omhoog ging.

Canada

Zo kon een nieuw lid in Brits Columbia wonen en 5000 kilometer verwijderd zijn van een nieuw lid in New Brunswick. En ofschoon ze niet kunnen zeggen dat ze ooit echt allemaal tegelijk bij elkaar zijn geweest, toch was er die band door de Sobat.

Er werden 16 districten opgericht in, van Oost naar West: Nova Scotia, New Brunswick, Ontario, Saskatchewan, Manitoba en Quebec, Alberta, Brits Columbia en de USA. 12 van de 16 districten zijn te vinden in Ontario, met een totaal van 174 leden. Maar vergeet hierbij niet dat Ontario alleen al 32 maal groter is dan Nederland! Het district met het grootste aantal leden was Calgary met 24 leden.

Toen ze in 1993 begonnen, waren ze allemaal nog 'betrekkelijk jong'. Maar reeds in 1994 werd Flip van Vliet opgevolgd door Gerard Ledderhof. Henk Wikkerink trad af in 1994 en zijn taak werd overgenomen door Piet Vlietman. In 2002 werd de secretarisfunctie van Don Walinga overgenomen door George Lodder. In 2003 trad voorzitter Bill Wiersma af en hij werd opgevolgd door Gerrit van de Wetering, die met zijn 71 jaar hun jongste lid is en de enige Nieuw-Guineaganger in de groep. Gerard Ledderhof trad in 2004 af als sociaal commissaris. Jan van der Ham, bestuurslid van VOMI Noord-Brabant Oost, werd hun contactfunctionaris met VOMI NEDERLAND en tevens waarnemend sociaal commissaris in de Sociale Commissie van VOMI NEDERLAND. Zijn werk op afstand werd zeer gewaardeerd.

'Gewoon doorgaan' is nu hun motto. Zij doen dat dan ook in de hoop dat ze het nog een aantal jaren kunnen volhouden. Alle Canadese en Amerikaanse VOMI-leden wensen alle overige VOMI-leden een goed 20-jarig lustrumjaar toe. Zij wensen VOMI NEDERLAND veel succes toe in de komende jaren en spreken hun dank uit voor de aanmoedigingen voor hen en medewerking aan hen geboden in de afgelopen (12) jaren.

Onder dankzegging en vele groeten ook namens de 'Emigranten' - Indië- en Nieuw-Guineagangers,

Joop Huisman

Vice-voorzitter VOMI CANADA/USA

Western Canada

Het was op 15 september 2001 toen onze afdeling OKANAGAN VALLEY in British Columbia besloot om - na overleg met de nationale organisatie - zelfstandig te worden. Voorheen was het immers een district van VOMI CANADA. Wel vonden er twee maal per jaar sociale bijeenkomsten plaats in het Westen van Canada. Deze bijeenkomsten stonden onder de energieke leiding van Len Jagt, die met de hulp van Arie Thur en John Schaaap deze bijeenkomsten organiseerde.

Werken aan de toekomst

Er was geen groei aan leden en velen dachten dat wel spoedig zou zijn afgelopen. Len zocht naar iemand die zijn taak kon overnemen. Pas na een paar jaar droeg hij de leiding over aan Ralph Siebring. De eerste stap die Ralph nam was het oprichten van een comité om te onderzoeken hoe verder te gaan in de toekomst met daarin Simon de Boer, Len Jagt, Hank Zuithof, Arie Thur en hijzelf. Vervolgens kreeg Len Jagt een 'Certificate of Appreciation' voor het vele werk door hem verzet. En hoe kan het ook anders: de leden van het comité vormden automatisch het bestuur van het district.

Eén van de eerste besluiten van het comité was dat het geen nut had om een apart district te hebben in Canada. De afstanden zijn daarvoor te groot. Toronto ligt bijvoorbeeld ongeveer 6000 kilometer van Okanagan Valley. Het zal niemand

verwonderen dat de enkele leden in het westen van Canada zich erg geïsoleerd beschouwden, oftewel 'het verwaarloosde kind'. Daarbij was het bovendien een doorn in het oog, dat de contributie \$ 40,- per jaar bedroeg. Na onderzoek werd de contributie teruggebracht naar \$ 25,- per jaar.

Met medewerking van VOMI NEDERLAND werden alle adressen in het westen van Canada aangeschreven met het verzoek om lid te worden van deze nieuwe vereniging VOMI WESTERN CANADA. Het ledental is gedurende de laatste jaren verdrievoudigd. Met heel veel genoegen kan thans worden gezegd dat er een groeiende belangstelling bestaat voor de vereniging 'VOMI WESTERN CANADA'.

Grote verspreiding leden

Eén van de grootste successen was de publicatie van een eigen blad 'CONTACT', dat drie maal per jaar verschijnt. Door de enorme afstanden heeft het bestuur van het begin af aan zich het lot aangetrokken van degenen, die echt geïsoleerd zijn. Sommige leden wonen meer dan 1000 km van Okanagan Valley. En toch zie je hen soms naar de sociale bijeenkomsten komen. Eens per jaar worden gratis vleeswaren en kaas aangeboden door twee naburige Nederlandse bedrijven. Ook wordt sedert 2004 enige ondersteuning verkregen van de Nederlandse regering.

Door de enorme verspreiding van de leden is het niet praktisch om met formele reglementen te werken. Het gaat er dan ook erg gemoedelijk aan toe in de bestuursvergaderingen. En mocht er een verkeerd besluit worden genomen, dan pas je het toch naderhand weer aan. Het bestuur komt twee of drie maal per jaar bijeen. Ook de vrouwen van

de bestuursleden wonen de vergaderingen bij en het is hen ook toegestaan om aan de besprekingen deel te nemen.

Wat het lidmaatschap betreft kunnen de volgende personen lid worden:

1. Allen die gedient hebben bij de krijgsmacht (leger, marine, luchtmacht, marechaussee).
2. Allen die familie zijn van onder 1 genoemde.
3. Bij speciale goedkeuring, allen wiens lidmaatschap in het belang is van onze organisatie.

Tot op heden vallen alle leden onder het 1ste punt.

Het contact met VOMI NEDERLAND kwam in het begin door onbekende redenen moeizaam tot stand. Dat is momenteel overigens prima, sinds Marina Nattekaas de ledenadministratie heeft overgenomen en de heer Klaas Orsel contactpersoon bij VOMI NEDERLAND werd. De leden van VOMI WESTERN CANADA hebben hierover geen klachten meer.

En tenslotte toch de commercial: De Okanagan Valley is één van de mooiste streken ter wereld, beroemd om zijn 'beautiful four seasons': dat wil zeggen het prachtige weer gedurende alle seizoenen. Toeristen zeggen steeds dat de mensen hier bijzonder vriendelijk zijn. Er is een oud gezegde dat stelt 'The best is the West' of zoals sommige zeggen 'Go West, young man, go West!'. Hiermee wil VOMI WESTERN CANADA voor iedereen uitdrukken: Jullie zijn hier welkom!

Met vriendelijke groeten namens VOMI Western Canada,

Ralph A. Slebring, Secretaris

De jongens tijdens binnendienst, dus werkzaamheden binnen het kamp

Uw hond is bij ons ook een welkome gast

Tropisch zwembad, golf en nog veel meer

Rothaarsteig

Met de mooiste wandelroutes en uitzichten

Zonder verkeerslawaaï en rustig aan de bosrand vindt u ons comfortabele vakantiehotel.

Alle kamers zijn uitgevoerd met bad of douche, wc, kabel-tv, telefoon en balkon. Ons overdadige ontbijtbuffet versterkt u voor de komende dagactiviteiten. 's Avonds gebruikt u een smaakvol 4-gangen menu van onze rijke Duitse keuken. De inrichting van ons huis is als volgt: in onze nieuwe fitnessruimte vindt u een sauna, zonnebanken en massagebanken; whirlpool en diverse fitnessstoelstenen. Met rustige muziek op de achtergrond kunt u hier heerlijk relaxen. Als de zon schijnt dan gaat u zich heerlijk verwennen op onze zonneweide of gaat u lekker zitten met een goed glas in onze tuin of geniet u op ons koffieterras van een stuk zelfgebakken taart. Wij bieden u verdere en gezellige 'Biergarten'. Wat wij voor u organiseren:

grillavonden, hufkartochten, kegelavonden, stadswandelingen, dagtochten door het mooie Sauerland. Ons hotel ligt in het

Brilon-gebied in de gemeente Gudenhagen in een van de bosrijkste gebieden van Duitsland. Vlakbij het hotel is een prachtige golfbaan aangelegd en het schitterende bosbad nodigt gewoon uit om lekker te zwemmen. Een (overdekte) manege en een (overdekte) tennisbaan zijn ook aanwezig. In de directe omgeving (Willingen) is een groot lagune bronnenbad met warm water. Ettelsberg-Sesselbahn met heidevelden op 839 m. Een zomerrodelbaan, wild en natuurparken met dagelijks roofvogels, een glasblazerij, een kunstijsbaan, de springschans van Mühlenkopf, de 'Schiefer' mijnen, originele gastronomische hoogstandjes, zijn allemaal dicht in de buurt. Neemt u de tijd om ook andere mooie attracties van Sauerland te ontdekken, zoals de Diemelsee (ca. 10 km), de steen van Bruchhausen, slot Arolsen, of bijvoorbeeld Twistesee (waterskiën), Möhnesee en Paderborn. Wij verheugen ons er op u als gast te begroeten. Boekingën zijn het hele jaar op elke termijn mogelijk.

Speciale aanbieding 1:

10 overnachtingen op basis van halfpension (ontbijt, 4 gangen-diner met saladebuffet)

Vanaf € 45,- p.p.p.d.

Kerst- en Oud en Nieuwarrangement
Vanaf € 54,-
www.ruebezah.net

Speciale aanbieding 1:

5 vakantie dagen (4 overnachtingen met halfpension). Ontbijt en 4 gangendiner met saladebuffet. Als welkomstdrankje een Rübezah-kruidendrankje. Vrij gebruik van onze fitnessruimte met whirlpool. incl. 1 x gratis sauna en 1x gratis zonnebank, 1 fles wijn gratis. Een bustocht kan worden georganiseerd.

Dit complete aanbod kost slechts
€ 189,- p.p.
(geldig het hele jaar)
Verlenging mogelijk, half pension
€ 42,- p.p.p.d.

Het hotel in het Hoog-Sauerland.
Uw eigen thuis in het buitenland
Uw familie Ströthoff-Derksen

Vraag een prospectus aan bij:

Hotel Zum Rübezah
Rübezahweg 17
D-59929 Brilon-Gudenhagen

Boekingën:

Tel. 0049 2961 2705
Fax 0049 2961 54380

internet: www.ruebezah.net
e-mail: hotel@ruebezah.net

Het huidige bestuur

M. Vis
Voorzitter

Wil P. J. Patist
Voorzitter / secretaris
Sociale Commissie

K. J. Orsel
Vice voorzitter /
Secretaris

Th. H. A. Rump
Vice-voorzitter /
Budgethouder
Sociale Commissie

A. Luijendijk
1^e Penningmeester

A.M. Mol
2^e Secretaris / PR / W

P. J. G. M. te Walvaart
2^e Penningmeester

Voorzitters van 1985 tot heden

1985 - 1987	<i>J.W.J. in den Berken</i>
1987 - 1988	<i>H. van Montfoort</i>
1988 - 1989	<i>D. Memens</i>
1989 - 2001	<i>J. Dijkema</i>
2001 - 2002	<i>J.L. Swarte</i>
2002 - heden	<i>M. Vis</i>

De jaartallen overlappen elkaar omdat de bestuurswisselingen veelal plaatsvonden tijdens de Algemene ledenvergaderingen.

Tot Erelid werden benoemd:

J.W.J. in den Berken (1988)
Ant.P. de Graaff (1988)
Mevrouw J. Zantinge-Edens (1988) (†)

Tot Lid van Verdienste werden benoemd:

G.M. Determan (2004)
Victor C. Bridié (2005)
G. de Jong (2005)

Ontwikkelingen in de wereld der veteranen

Inleiding

Veteranen zijn Nederlandse militairen buiten dienst, die zijn ingezet onder oorlogs- of daarmee vergelijkbare omstandigheden. Tot deze categorie behoren ook enkele groepen gemilitariseerde burgers, zoals het vaarplichtig koopvaardijpersoneel uit de Tweede Wereldoorlog. Enigszins willekeurig worden veteranen onderverdeeld in 'oude' en 'jonge' veteranen, waarbij de eerste categorie bestaat uit de voormalig militairen die vochten gedurende de Tweede Wereldoorlog (1940-1945), de dekolonisatie van Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea (1945-1962), en de Korea-oorlog (1950-1955). De tweede categorie wordt gevormd door militairen die sinds 1979 hebben deelgenomen aan een vredesmissie of een gelijksoortig (Internationaal) militair optreden.

Alhoewel er al uit de 17de eeuw voorbeelden van met name financiële veteranenzorg bekend zijn (H.W. de Swart/C.J. Thuijsman, Het Veteraneninstituut. In: Militaire Spectator jaargang 169, mei 2000, pagina 275), is de aandacht voor hun geestelijk en lichamelijk welzijn, alsook voor de mate van maatschappelijke erkenning die hen ten deel valt, sinds de tweede helft van de jaren '80

van de vorige eeuw in een stroomversnelling geraakt. Verklaringen daarvoor zijn onder meer het proces van emancipatie dat de categorie oude veteranen deels zelf afdwong, de maatschappelijke aandacht voor jonge veteranen van allerlei VN- en NAVO-vredesoperaties en de toenemende maatschappelijke aandacht voor de (verlate) gevolgen van geweldservaringen. Daarnaast werden lessen getrokken uit de buitenlandse ervaringen op het gebied van zorg voor veteranen.

Veteranenzorg

Goed beschouwd is de zorg die een land aan zijn voormalige militairen besteedt een blijk van maatschappelijke erkenning voor hetgeen deze militairen in opdracht van regering en samenleving hebben verricht. Binnen die zorg kan een onderscheid worden gemaakt tussen materiële en immateriële zorg. De eerste categorie heeft betrekking op bijvoorbeeld financiële compensatie, verlening van scholingsmogelijkheden of, zoals ten tijde van de demobilisatie van de Indië-veteranen: arbeidsbemiddeling en hulp bij het vinden van passende woonruimte.

De tweede categorie richt zich veel meer op hulp bij lichamelijke en psychische problemen, maar bijvoorbeeld ook het streven maatschappelijke erkenning en zo mogelijk ook waardering voor de prestaties en offers van deze groep ex-militairen te verkrijgen. De oprichting van monumenten, de instelling van veteranendagen, en de toekenning van eretekens zijn daarvan in het oog springende voorbeelden.

In de eerste decennia na de Tweede Wereldoorlog was met name vanuit de Nederlandse overheid de aandacht voor de wensen en behoeften van de veteranen op het gebied van materiële en immateriële nazorg minder manifest en, met voorbijgaan

Uitbreiking OVW-insigne 2004. Ook een activiteit van VOMI-NL.

aan de psychische gevolgen van de blootstelling aan oorlogsgeweld, bovendien nagenoeg exclusief gericht op fysieke problemen. Weliswaar erkende de overheid een zorgplicht voor de invalide militair buiten dienst, maar in feite bestond tijdens en onmiddellijk na de Tweede Wereldoorlog het veteranenbeleid primair uit een magere regeling van pensioenen voor militaire oorlogsslachtoffers en hun nabestaanden, en uit een beperkt aantal hierboven reeds gememoreerde diensten en voorzieningen op het gebied van wonen en werken. De uitvoering hiervan was opgedragen aan de Militair Sociale Dienst, een naoorlogse voortzetting van de zogenoemde Sectie IX die binnen de staf van Prins Bernhard in het leven was geroepen om allerhande vormen van sociale nood onder militairen te lenigen (H.M. van der Ploeg/J.M.F. Weerts (red) *Veteranen in Nederland*, Lisse, 1995, (Pagina 15).

De lacunes als gevolg van deze tamelijk beperkte en bovendien nogal eenzijdig gerichte overheidszorg worden sinds 1945 gevuld vanuit de kring van geïnvaleerde c.q. anderszins gewonde militairen zelf in de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers (sinds 1977: Oorlogs- en Dienstslachtoffers). Het lidmaatschap van deze Bond staat open voor een ieder die beschikt over een zogeheten dienstverbanderkenning van het ministerie van Defensie, hetgeen impliceert dat de betrokkene een blijvende lichamelijke en/of geestelijke aandoening in of door de militaire dienst heeft opgelopen. Ook weduwen/weduwnaars van deze categorieën kunnen lid worden van de BNMO. De activiteiten van de Bond richten zich onder meer op het verbeteren van militaire pensioenvoorzieningen, op voorlichting of juridische bijstand op het gebied van militaire wet- en regelgeving, en op allerhande vormen van maatschappelijk werk. Daarnaast is in de vorm van aangepaste bungalows en appartementen in Doorn vanaf 1958 een woonfunctie voor gehandicapte leden gecreëerd. Geleerd aan de BNMO functioneert sinds 1963 het BNMO Centrum, dat zich expliciet richt op de bevordering van het geestelijk en lichamelijk welzijn van BNMO-leden en andere in aanmerking komende veteranen. In dit naar Fins model opgezette centrum worden nazorgprogramma's aan veteranen en hun partners aangeboden. Uitgangspunt daarbij is het begrip 'begeleid lotgenotencontact': een vorm van groepswerk waarin mensen met vergelijkbare ervaringen en problemen onder leiding van professionele begeleiders elkaar ondersteunen bij het verlichten en zo mogelijk oplossen van die psychische en andere problemen.

Resumerend laat zich aldus vrij gemakkelijk

reconstrueren dat in de eerste decennia na de Tweede Wereldoorlog de zorg voor veteranen primair vanuit particulier initiatief werd vorm gegeven, waarbij de overheid voor zichzelf niet meer dan een rol op de achtergrond ambieerde.

Maatschappelijke erkenning

Daar waar nazorg in onvoldoende mate wordt geboden en maatschappelijke erkenning uitblijft, kunnen gevoelens van frustratie ontstaan bij de betrokken veteranen. De Indië-veteranen zijn daarvan een bekend voorbeeld. In de jaren '80 kreeg hun woede en frustratie over onder meer de voortdurende negatieve berichtgeving rond hun militaire inzet vorm in een stroom egodocumenten. Daarna volgde de oprichting van diverse belangengroeperingen, waaronder uiteindelijk in 1989 de overkoepelende Stichting Veteranenplatform. In ongeveer dezelfde periode moest de Nederlandse Krijgsmacht voor het eerst in lange tijd en zonder daarbij zelf partij te zijn onder oorlogsomstandigheden gaan optreden; daaruit werd duidelijk dat in ieder geval een deel van de ingezette militairen

nazorg behoefde.

Deze beide ten dele parallelle ontwikkelingen hebben ertoe bijgedragen dat het thema 'zorg voor veteranen' op de overheidsagenda verscheen, hetgeen rond 1990 resulteerde in een aantal beleidsnotities ter zake. De belangrijkste daarvan zijn de nota's *Dienstvervulling onder buitengewone en zeer moeilijke omstandigheden* (februari 1989), *Zorg voor*

veteranen in samenhang (maart 1990) en *Veteranen: een nieuwe dialoog met overheid en samenleving* (januari 1991).

Als uitvloeisel hiervan werd onder meer in 1991 de Stichting Dienstverlening Veteranen opgericht. Deze Stichting kreeg als taakstelling zich primair bezig te houden met de uitvoering van door de minister van Defensie vastgesteld veteranenbeleid. Daaronder kan bijvoorbeeld worden gerekend een faciliterende en ondersteunende rol bij de opzet en uitvoering van de veteranendagen zoals krijgsmachtdelen die jaarlijks organiseren.

Een tweede resultaat betrof een onderzoek naar de zorgbehoefte onder jonge veteranen en hun thuisfront. Dit onderzoek, onder begeleiding van de zogenoemde commissie Tiesinga I, werd in 1996-1997 uitgevoerd door de Vrije Universiteit in Amsterdam (I. Bramsen/J.E. Dirkzwager/H.M. van der Ploeg, *Deelname aan vredesmissies: gevolgen, opvang en nazorg*, Amsterdam, 1997). Als één van de belangrijkste aanbevelingen uit deze inventarisatie van de zorgbehoefte en de gewenste zorgstructuur mag gelden het pleidooi te komen tot de oprichting van een 'herkenbaar Instituut voor veteranenzorg'.

Insigne van
VOMI-NI

Naar aanleiding daarvan werd door de staatssecretaris van Defensie een commissie ingesteld die de haalbaarheid van een dergelijk instituut moest onderzoeken. Deze commissie stelde vast dat de maatschappelijke erkenning van veteranen de basis moet zijn van alle activiteiten op het gebied van veteraneenzorg, en dat een goede samenwerking tussen de betrokken private en publieke partijen daarvoor een voorwaarde vormt. Vervolgens concludeerde deze commissie dat de vorming van zo'n instituut niet alleen mogelijk, maar zelfs wenselijk is.

Deze mening werd gedeeld door de staatssecretaris, die in zijn zogenoemde Veteranenbrief d.d. 17 april 1998 een aantal belangrijke uitgangspunten en taken voor het aanstaande instituut formuleerde, zoals:

- *Er moet sprake zijn van een goede aansluiting tussen de zorg aan actief dienende en postactieve militairen. Mede daarom moet binnen het instituut de ingang naar Defensiehulpverlening duidelijk zichtbaar aanwezig zijn.*
- *Waar nodig moet doorverwijzing naar gespecialiseerde hulpverlening plaatsvinden.*
- *Ook aan het thuisfront van de veteraan moet adequaat aandacht worden besteed.*
- *Binnen het instituut zal een Kennis- en onderzoekscentrum worden opgezet op het gebied van zorgverlening aan oorlogsgetroffenen, in het bijzonder de deelnemers aan vredesoperaties.*

Het veteraneninstituut

Op basis van deze initiatieven en uitgangspunten ontstond in de loop van 1999 en 2000 het Veteraneninstituut (Vi) in Doorn, een overkoepelend

samenwerkingsverband waarin op basis van een convenant in eerste instantie de BNMO, het BNMO Centrum, het Veteranenplatform, de Stichting Dienstverlening Veteranen en het ministerie van Defensie participeerden. In dit convenant werd eveneens een portefeuillevereiding tussen deze vijf Vi-partners vastgelegd. Het instituut werd op 10 mei 2000 in het bijzijn van Prins Bernhard geopend door toenmalig minister-president Wim Kok, hetgeen op zich kan worden beschouwd als blijk van politieke erkenning in de richting van oude en jonge veteranen.

De leidende gedachte binnen het instituut is dat niemand met zijn of haar vragen of hulpverzoeken tevergeefs bij het Vi zal aankloppen. Om dat te realiseren, komen alle vragen en verzoeken via een centraal punt op één adres binnen, waarna ze door deskundige medewerkers worden beoordeeld en afgehandeld.

Het gaat daarbij om heel uiteenlopende kwesties. Veel voorkomende vragen zijn bijvoorbeeld die naar de geestelijke en lichamelijke gevolgen van militaire inzet. Ook wordt informatie verstrekt omtrent zaken als reüniefaciliteiten, aanvragen voor een veteranenpas of een gratis abonnement op het veteranentijdschrift 'Checkpoint', medailletoekenningen, adressen van veteranenorganisaties en pensioenaanvragen.

Daarnaast opereert naast het Veteraneninstituut een team van maatschappelijk werkers en geestelijk verzorgers dat hulp biedt aan veteranen en hun gezinsleden. Dit team werkt nauw samen met de militaire en civiele hulpverlening en heeft een adequaat antwoord op alle hulpvragen van veteranen.

Tenslotte kunnen ook andere belangstellenden met hun vragen over veteranen terecht bij het Veteraneninstituut. Zo fungeert het Vi regelmatig als aanspreekpunt voor journalisten en programmamakers wanneer die aandacht willen besteden aan veteranenthema's. Diezelfde functie vervult het instituut ook voor huisartsen en instellingen op het gebied van geestelijke gezondheidszorg die wor-

Het logo van het Veteraneninstituut

den geconfronteerd met veteranen-gerelateerde kwesties.

Veel militairen die tijdens een oorlog of vredesoperatie zijn ingezet, verwerken de daarbij opgedane ervaringen zonder professionele hulp. Vaak voldoet deze manier van verwerking, mede door de belangrijke inbreng van vrienden, (voormalige) collega's en naaste familie.

Vaak, maar niet altijd. Ervaringen die werden opgedaan tijdens de oorlog of in vredesoperaties kunnen uitermate ingrijpend zijn, en de gevolgen daarvan openbaren zich soms pas vele jaren na dienstverlating. Ook partners (en kinderen) krijgen dan te maken met deze gevolgen. Binnen zo'n relatie ontstaat dan behoefte aan meer informatie en soms ook professionele steun.

Deze en andere vormen van steun worden geboden door de Dienst Maatschappelijk Werk van het VI. Daarbinnen werken deskundige maatschappelijk werkers en sociaal juridische adviseurs met veel ervaring in de zorg voor veteranen. Zij geven direct informatie of advies, maar desgewenst maken ze ook afspraken voor begeleiding of ondersteuning, waar ook in Nederland. Zonodig schakelen zij ook andere deskundigen voor geestelijke, psychologische of psychiatrische hulp in. Daarnaast ontwikkelt het Veteraneninstituut zorgprogramma's 'op maat'. Deze programma's, waarbinnen onder meer begeleid lotgenotencontact een prominente rol speelt, zijn gericht op een zo goed mogelijk herstel van het geestelijk en lichamelijk welzijn van de veteraan en zijn of haar naaste familie.

Een belangrijk onderdeel van het Veteraneninstituut is het Kennis- en onderzoekscentrum. Binnen dit KOC zijn voor veteranen belangrijke wetenschappelijke disciplines, zoals militaire geschiedenis, psychologie en sociologie samengebracht.

Recent onderzoek van het KOC had bijvoorbeeld betrekking op:

- *De maatschappelijke waardering voor veteranen.*
- *De kwaliteit van leven van veteranen.*
- *De huidige gezondheid en het welzijn van de Nederlandse militairen die tussen 1979 en 1985 in Libanon waren ingezet.*

Daarnaast volgt het KOC nauwlettend welk relevant onderzoek door andere civiele en militaire instellingen in binnen- en buitenland wordt verricht. De resultaten van al deze onderzoeken worden verzameld en voor belangstellenden toegankelijk gemaakt.

Dat laatste gebeurt onder meer door het organiseren van symposia, het verzorgen van lezingen en onderwijs, via publicaties in artikel- en boekvorm, en door middel van een door het KOC opgezette en beheerde databank die via het internet kan worden geraadpleegd.

Vanzelfsprekend werd een jonge organisatie als het VI ook geconfronteerd met inhoudelijke en organisatorische problemen. Zo bezat het VI geen

rechtspersoonlijkheid, als gevolg waarvan de organisatie bijvoorbeeld geen eigen personeel in dienst kon nemen, en meer in het algemeen bij iedere rechtshandeling een beroep moest doen op één van de partners. Daarnaast bleven de partners hechten aan een zekere mate van autonomie. Die wens kon enerzijds worden begrepen vanuit een verschil in historische achtergrond, organisatie-structuur en relatie tot de primaire doelgroep; anderzijds leidde dit tot een situatie waarin als gevolg van bestuurlijke complexiteit primaire processen werden gehinderd dan wel vertraagd.

Perspectief

Het verschaffen van rechtspersoonlijkheid gekoppeld aan een geestelijk proces van zowel convergentie als divergentie bood uitkomst en resulteerde in een bestuurlijke en organisatorische stroomlijning van het VI. In concreto leidde deze ontwikkeling per 1 maart 2003 tot de oprichting van een Stichting Veteraneninstituut (SVI), waarin opgingen de Stichting Dienstverlening Veteranen, het KOC en het in Doorn gedetacheerde Defensiepersoneel. De samenwerking met het BNMO en het BNMO Centrum werd per diezelfde datum opnieuw vorm gegeven door middel van een convenant.

Gelet op eigen taken en verantwoordelijkheden kwam het de Stichting Veteranenplatform en het ministerie van Defensie wenselijk voor zichzelf op enige afstand van deze nieuwe SVI te plaatsen. Dat deed immers recht aan hu heel specifieke rollen in dezen, namelijk enerzijds die van belangenbehartiger pur sang en anderzijds die van werkgever met een bijzondere en tevens blijvende verantwoordelijkheid in de richting van het voormalig personeel.

Want alhoewel dat tegenwoordig doorgaans anders wordt getypeerd, impliceert de militaire inzet in oorlogs- en of daarmee vergelijkbare situaties de kans op latere 'sociale nood' onder de betreffende militairen. In overeenstemming met de inzichten en de geest van de tijd is het beleid en de aanpak ter zake gegroeid: van kleine Sectie IX binnen de Staf van Prins Bernhard tot professionele Stichting Veteraneninstituut. Onveranderd blijft de taak te werken aan het welzijn van de groep veteranen die als gevolg van hun inzet voor vrede en veiligheid geestelijk of lichamelijk beschadigd is geraakt, dan wel op het gebied van maatschappelijke aandacht en erkenning tekort gedaan zijn of zich tekort gedaan voelen.

Note: *Drs. Jan R. Schoeman* is Hoofd Afdeling Communicatie/Maatschappelijke Erkenning van het Veteraneninstituut in Doorn. In deeltijd werkt hij tevens bij het daaraan verbonden Kennis- en onderzoekscentrum.

Engelen & Spoor

UITVAARTVERZORGING

Diverse uitvaartcentra beschikbaar.
In Den Haag o.a. Sorghvliet,
Groot Hertoginnelaan 1.

Opbaring thuis

Vastleggen van wensen

Verzorgen van verzekeringen en deposito's

Tel. (070) 350 7000 (dag en nacht)
info@engelenenspoor.nl www.engelenenspoor.nl

Stichting Het Schone Streven

Tijd voor Azië

24 dagen Java-Bali v.a. € 1.475,-
30 dagen Java-Bali-Lombok v.a. € 1.683,-
32 dagen Sumatra-Java-Bali v.a. € 1.770,-
23 dagen Kleine Sunda-eilanden v.a. € 1.650,-
29 dagen Singapore-Sumatra-Java-Bali v.a. € 1.880,-
29 dagen Sumatra-Sulawesi-Bali-Lombok v.a. € 1.917,-

MALEISIË met Taman Negara en Sibuland

22 dagen v.a. € 1.710,-

THAILAND

30 dagen v.a. € 1.825,- / 24 dagen v.a. € 1.645,-

Voor alle reizen geldt: inclusief tickets, volpension, excursies,
Nederlands sprekende reisleiding, comfortabel vliegen met
Singapore Airlines / Malaysia Airlines.

Informeer naar onze video presentaties
en bel: 058 - 213 77 06.

Bel voor een brochure 058 - 213 77 06 of mail info@schonestreven.nl
Bezoek ook onze website: www.schonestreven.nl

BETAALBARE RONDREIZEN MET EEN GOED DOEL

ZORGELOOS WONEN IN DE WARANDE (Argolaan 100, Bergen op Zoom)

Een samenwerkingsverband tussen Stichting Flat de Warande en Stichting Pelangi

VERTROUWD EN BEKEND

Zelfstandig en zorgeloos wonen voor senioren in serviceflat De Warande. Zeer mooi gelegen in de bosrijke omgeving van Bergen op Zoom. Met bushalte voor de deur. Hier herleeft het Nederlands - Indië gevoel (tempo doeloe). Samen met oude bekenden ngobrol in de Indische hoek over vroeger in Nederlands-Indië. Versbereide maaltijden kunnen aan huis worden bezorgd, waaronder Indisch eten van hoog niveau. Bijwonen van culturele evenementen en gezellige dansavonden met makanan kecil en dadjans georganiseerd vanuit het Indische gedachtengoed.

GEBOGEN EN VEILIG

De huisartsenpost, apotheek en uitgebreid winkelcentrum zijn zeer dichtbij en vanuit de seniorenwoningen uitstekend bereikbaar. Binnen het Warandecomplex treft u tal van faciliteiten aan die zorgen voor een aangenaam woon- en leefklimaat zoals de Pelangi hulppost, een winkel, kapsalon, pedicure, fysiotherapie, wasserette, biljart-ruimte, leeszaal en internetcafé. Indien gewenst of noodzakelijk is noodhulp mogelijk. Met één druk op de knop vanuit uw woning of elders in het gebouw is hulp direct aanwezig. Voor personen met een zorgindicatie kan uitgebreide zorg 24 uur per dag geregeld worden door ServYouWell Thuiszorgdiensten. De receptie wordt 24 uur per dag, 7 dagen per week, bemand en er is een 24-uurs alarmeringssysteem aanwezig. Alle appartementen zijn huurwoningen.

GEZAMENLIJK VERDER

Of het nou gaat om sociale activiteiten, een gezamenlijke selamatan of een klus- en boodschappendienst of andere voorzieningen, u staat er niet alleen voor. Via een gezamenlijke eigen keuken kunnen makanans worden bereid en kookcursussen worden gegeven. Mogelijkheden voor deelname aan diverse activiteiten en het onderhouden van sociale contacten. Tevens kunt u genieten van bezoek van familie, vrienden, kinderen en kleinkinderen (overnachting indien gewenst, is mogelijk).

INFORMATIE

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met: Mw. Thelma Renon (coördinatrice Stichting Pelangi) telnr. 06 2862 1012 of Mw. Rina van den Berge-Schenk / Ms. Helma van Dort (verhuurconsulenten van de Warande) telnr. 0164 287 500.

Of bezoek onze websites op www.pelangi.nl, www.serviceflatsbz.nl en www.servyouwell.nl.

Van seniorensoos tot seniorenvereniging:

De V.S.V.

Door Roelf Dijkstra

De jongste loot aan de VOMI-boom

U wordt meegenomen naar de weekmarkt in Nunspeet, waar in de jaren 1984-1985 steeds meer gewezen beroepsmilitairen uit de omgeving van Elburg, 't Harde, Ermelo, Harderwijk en Nunspeet elkaar op donderdagochtend tegen kwamen, spontaan een begroetingsceremonie ontwikkelden, naar elkanders gezondheid informeerden dan wel herinneringen ophaalden die de landsgrenzen ver overschreden.

Het bleek dat men behoefte had om elkaar te ontmoeten en de contacten regelmatig op te pakken en er gezocht moest worden naar een modus om dat te verwezenlijken.

Door de contacten met het messbestuur van de Onderofficiersmess van de Generaal Winkelman kazerne te Nunspeet, met als messpresident de adjudant Jan Beckman, kwamen op 12 maart 1985 vijftientig oud beroepsmilitairen bijeen om te overleggen hoe en wat te doen voor nu en in de toekomst.

Op de bijeenkomst van 2 mei 1985 in de O.O.Mess van de Generaal Winkelman kazerne waren 80 personen met hun echtgenoten/partners, afkomstig uit de vier Koninklijke Krijgs-machtdelen, aanwezig. Deze opkomst was voor de initiatiefnemers een overduidelijk signaal dat de goede weg was ingeslagen. Er werd die middag een reglement aangenomen met daarin de verwoorde doelstelling: het bevorderen van een vriendschapsband onder haar leden, eventueel hulp verlenen op sociaal gebied waar dat nodig en wenselijk is en het ontwikkelen en organiseren van activiteiten die gericht zijn om het doel van de vereniging te bereiken. Ook werd er tevens besloten dat de echtgenoten/partners volwaardig lid konden zijn. Als motivatie werd aangevoerd dat onze partners jarenlang op de achtergrond hadden gewerkt en onze leden altijd tot steun waren geweest. Tevens werd het bestuur uitgebreid met twee dames die belast werden met 'Lief en Leed' in de vereniging.

Uiteindelijk werd besloten tot de oprichting van een seniorensoos en deze voorlopig de naam te geven: 'Senioren Soos Generaal Winkelman kazerne'. Na wat geschuifel op de stoel, niemand stond te popelen om een bestuursfunctie te vervullen, werd er toch een voorlopig bestuur samengesteld. Om de bevolking van de Noord-West Veluwe kenbaar te maken dat deze Soos was opgericht, werd er een artikel in een plaatselijke krant geplaatst. Vervolgens heeft het dagelijks bestuur haar opwachting gemaakt bij de kazernecommandant, kolonel P. Vogelsang, die geweldig enthousiast was over de beoogde plannen en zijn volledige medewerking daaraan gaf.

Begon deze club in 1985 onder de naam: Senioren Soos Generaal Winkelman, via een aantal naamsveranderingen is het nu Veteranen-Senioren Vereniging Veluwe/Flevoland geworden en sinds Januari 2004 een regionale vereniging van VOMI-NEDERLAND. De V.S.V. heeft in haar statuten opgenomen dat de Commandant 200 Bevoorrading Transportbataljon beschermheer/vrouw is. Ondanks het ouder worden van de leden blijven zij nog steeds enthousiast. Het doel: verbondenheid, vriendschap, hulpvaardigheid en daar waar nodig steun, staat nog steeds voorop.

Door Klaas Jansma

Veteranen en de toekomst

Op woensdag 29 juni 2005 namen rond achtduizend oude en jonge veteranen deel aan de viering van de eerste Nederlandse Veteranendag. Hoewel het openbaar vervoer in Rotterdam door een staking de tocht naar de Ahoyhallen had bemoeilijkt, werd het een veelbelovend begin van wat hopelijk een waardevolle traditie zal worden.

Vice-premier G. Zalm sprak eerder die dag tijdens een plechtigheid in Den Haag namens de Nederlandse Regering zijn spijt uit over de wijze waarop met name Indië-veteranen zijn behandeld. Hij vroeg excuus voor de vele missers en onrechtvaardigheden die in die duistere periode ook door de overheid zijn begaan.

De Nederlandse Veteranendag werd omlijst door radiocommercials, waarin aandacht voor de positie van oude en jonge veteranen werd gevraagd. Daarmee werd een nog bescheiden aanzet

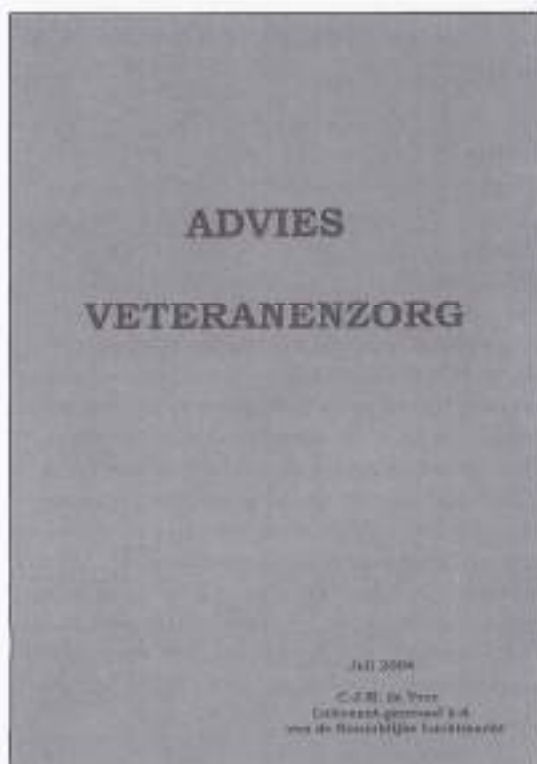
gegeven tot de grote publiekscampagne die de regering en het organiserend comité nodig acht om de belangstelling voor Nederlandse veteranen op een acceptabel niveau te brengen. Daarbij behoren nieuwe Nederlanders en jongeren nadrukkelijk tot de doelgroepen. Voor beide groepen geldt dat hun kennis met betrekking tot ons militaire verleden over het algemeen zeer beperkt is, zodat ze niet kunnen weten wat vooral oudere veteranen hebben meegemaakt.

Defensie verantwoordelijk

Tijdens de bijzondere algemene ledenvergadering van VOMI-NI in januari 2004 kondigde de Staatssecretaris van Defensie G.J. van der Knaap aan dat de Nederlandse regering het veteranenbeleid zou her-iijken. Zijn aanwezigheid bij deze bijeenkomst was om meer dan één reden veelbetekend. Kort tevoren nog was in veteranenland grote onrust ontstaan door de wijze waarop bezuinigingen van Defensie op hen van toepassing zouden worden gebracht. Daarbij kwam het vrij openbaar vervoer op het spel te staan, een ingreep die bijtijds ongedaan werd gemaakt.

Luitenant-generaal bd C.J.M. de Veer voldeed aan het verzoek om een aanzet tot een integraal beleidskader voor veteranen te leveren met zijn nota 'Advies Veteranenzorg'. Deze verscheen nog diezelfde zomer. Uitgangspunt van De Veer is dat het Ministerie van Defensie, als onderdeel van de Rijksoverheid, als werkgever voluit verantwoordelijk is voor goede (na)zorg van zowel actief dienenden als veteranen. Dat geldt volgens modern arbeidsrecht ook voor gevolgen die indirect aan de uitzending zijn toe te schrijven. De zorgplicht is dan ook breder dan traditioneel door Defensie werd aanvaard. Zij omvat niet alleen de 'dienstslachtoffers' in enge zin, maar in feite alle veteranen die op enig moment met nadelige gevolgen van hun uitzending geconfronteerd worden. Bij de invulling van deze verantwoordelijkheid signaleerde De Veer wel een probleem: naarmate er meer tijd is verstreken na het afwaaien van de militair, wordt het moeilijker om zicht te houden op zijn of haar lotgevallen. Daarmee wordt ook de zorg moeilijker in te vullen.

De nota van Luitenant-generaal bd C.J.M. de Veer.

Z.K.H. Prins Bernhard tijdens het Defilé in Wageningen in 2004. Foto: Cord Otling

De Veer zag ook een spanningsveld tussen particuliere inspanningen op het gebied van veteranenzorg en de eigen verantwoordelijkheid van Defensie. Hij deed daarom enkele organisatorische voorstellen, die niet allemaal in goede aarde vielen. De indruk kon gewekt worden dat instanties als de BNMO en het Veteranen Instituut taken en verantwoordelijkheden zouden moeten overhevelen aan de ambtelijke organisatie van Defensie. Later bleek dat in ieder geval voorlopig aan de taken en mogelijkheden van deze gewaardeerde instellingen, zeker waar ze zich richten op zgn. oudere veteranen, niet getornd zal worden. De toekomstige positie van het Veteranen Instituut bleef echter onzeker. Deze zou mede afhankelijk zijn van een nadere afstemming met Defensie en een evaluatie van bereikte resultaten. De centrale vraag daarbij was of het Veteranen Instituut ook voor categorieën 'jonge veteranen', wier aantal de laatste jaren sterk toeneemt door de Nederlandse deelname aan vredesoperaties, een onmisbare functie kan gaan of blijven vervullen.

In zijn zgn. 'Personeelsbrief' van 21 september 2004 onderstreepte de Staatssecretaris een aantal bevindingen van De Veer. Maar diens voorstel om met een 'front-office' actief probleemgevallen op te sporen en de externe voorlichting te stroomlijnen, nam de Staatssecretaris niet over. Hij bevestigde daarmee het Veteranen Instituut in haar positie, zij het dat deze in de toekomst meer als 'leverancier van diensten' aan Defensie dan als 'monopolist' op dit belangrijke termijn wordt beschouwd.

Het Veteranen Instituut heeft inmiddels meer dan eens aandacht gevraagd voor problemen waarmee de jonge veteranen worden geconfron-

teerd. Er moet nog veel onderzocht worden, maar de eerste signalen van na hun thuiskomst in de war geraakte oud-militairen stemmen niet vrolijk. In algemene zin blijkt steeds opnieuw dat veteranen, oud én jong, behoefte hebben aan maatschappelijke en menselijke waardering voor hun inzet. Waar die ontbreekt of door incidenten wordt ondermijnd, ontstaat er gemakkelijk een verstoorde relatie tussen de veteraan en zijn omgeving. Wat dat betreft verdient de wijze waarop de overheid is omgegaan met het deficit in Srebrenica en beschuldigingen aan het adres van een militair in Irak, niet de schoonheidsprijs. Het lijkt op dit punt, om met Multatuli te spreken, een eentonig verhaal te worden.

Veteranendag

Om de band tussen oude en jonge veteranen en de Nederlandse samenleving te benadrukken, had de Staatssecretaris eerder de instelling van een Nederlandse Veteranendag in het vooruitzicht gesteld. Deze zou in de plaats moeten komen van de voornamelijk door veteranen van de Tweede Wereldoorlog, Indië, Korea en Nieuw Guinea bezochte jaarlijkse defilé's op 5 mei in Wageningen. Het was immers te voorzien dat in betrekkelijk korte tijd deze traditie bedreigd zou worden door de gedwongen afwezigheid van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard en veel bezoekers die te oud worden om te reizen of overlijden.

Tevens is te voorzien dat op niet te lange termijn het aantal 'jonge' veteranen, die namens Nederland hebben deelgenomen aan diverse vredesmissies in vooral VN-verband, dat van de ouderen zal gaan overtreffen. Het zijn er nu enkele

duizenden, en hun getal groeit met elke uitzending naar een gebied waar vrede en orde worden bedreigd. Ten behoeve van de zuiverheid bevestigde Van der Knaap trouwens nog eens dat actief dienenden niet voor het predikaat 'veteraan' in aanmerking komen. Ze moeten daadwerkelijk de dienst hebben verlaten. De bestuurlijke betekenis van het woord wijkt hiermee enigszins af van de taalkundige, zoals die is omschreven in onder meer 'de dikke Van Dale'.

Prins Bernhard was er nog bij in 2004, al liet zijn gezondheid te wensen over. Het laatste Wageningse defilé, in 2005, zou hij niet meer meemaken. Door zijn overlijden was hij de grote afwezige bij een herdenking die een zeer speciaal karakter droeg. Er waren deze dag, zestig jaar na de bevrijding, namelijk vele 'bevrijders' uit Canada, de USA, Polen en Groot-Brittannië getogen om de feestelijkheden ter gelegenheid van 'zestig jaar bevrijding' mee te maken. Velen spraken uit dat het ongetwijfeld de laatste keer zou zijn dat ze bij de plechtigheden in Nederland aanwezig waren.

Speciaal op verzoek van Prins Bernhard nam de kroonprins, Z.K.H. Prins Willem Alexander, het defilé af. Hij is de erevoorzitter van het Comité dat de Nederlandse Veteranendag nader invulling moet geven. Te verwachten is dat er naast centrale activiteiten in Den Haag en/of Rotterdam in de toekomst op diverse andere plaatsen aandacht gevraagd zal worden voor de veteranen.

Aamvankelijk leek burgemeester Pechtold van Wageningen zich te willen inzetten voor handhaving van een defilé in enigerlei vorm. Hotel de Wereld, waar formeel de Duitse capitulatie werd getekend, staat immers in deze plaats. Hier heeft de bevolking bovendien sinds het midden van de jaren vijftig getoond duizenden veteranen een waardige ontvangst te kunnen bereiden. Maar vlak voor het laatste defilé werd Pechtold tot een hogere functie geroepen: hij werd minister na het aftreden van zijn partijgenoot Thom de Graaf. In de discussie over de vormgeving van een veteranenmonument, dat volgens critici te veel op een phallus zou lijken, heeft hij zich dan ook niet meer gemengd.

In de samenstelling van het organisatiecomité is er rekening mee gehouden dat vooral via de media en het onderwijs belangstelling gewekt moet worden voor onze militaire historie. De voorbereidingstijd was te kort om hier in 2005 al volwaardig invulling aan te geven. Maar de ambities

zijn hoog en de kwaliteit die in het organisatiecomité verzameld is, geeft reden tot vertrouwen.

Veteranenzorg

Juni 2005 bood Staatssecretaris Van der Knaap de Nota Veteranenzorg aan de Tweede Kamer aan. Deze nota volgde in grote lijnen de betoogtrant van eerdere recente verkenningen van dit onderwerp door het Ministerie van Defensie. Een belangrijk thema was dan ook de 'beleidsintensivering inzake de immateriële zorgbehoefte van militaire dienstsachtoffers.' Onder dienstsachtoffer werd verstaan 'de gewezen militair die ter zake van ziekten of gebreken is ontslagen en in het genot is van een militair invaliditeitspensioen.'

Maatregelen om de toegankelijkheid tot de hulpverlening zowel binnen Defensie als elders sterk te verbeteren, geven invulling aan deze beleidsintensivering.

'De uitgezonden militair die de actieve dienst verlaat, wordt dan een gewezen militair en derhalve veteraan.' Zo kort en lenig werd de definitie in de nota neergezet. Daarmee werd ook een wezenlijk probleem van de relatie tussen Defensie en de veteranen geaccentueerd, namelijk het administratief 'volgen' van verhuizende veteranen.

In de nota werd aangekondigd dat de veteranenadministratie gevoerd zal worden binnen een nieuw op te zetten Human Resource Management Servicecentrum. Medische gegevens worden er niet in opgenomen. De administratie van de veteranenpas-houders wordt afzonderlijk verzorgd bij het Veteranen Instituut.

Met de instelling van een Nederlandse Veteranendag en de formulering van een volwaardig Veteranenbeleid is voorlopig een periode afgerond. De nationale overheid heeft haar verantwoordelijkheid voor dit beleid voluit erkend en geeft er ook inhoud aan. Dat is, zo is met zoveel woorden ook door de Staatssecretaris gezegd, in niet geringe mate te danken aan onvermoeibare en onverzettelijke inzet van leden van de VOMI. Zij dragen daarmee op hoge leeftijd een beter perspectief op jonge lotgenoten over dan waarover zij zelf, bij de oprichting van deze organisatie, konden rekenen.

Op Java bevinden zich 7 Nederlandse erevelden met in totaal ruim 24.000 graven van oorlogsslachtoffers, die worden beheerd door de Oorlogsgravenstichting. Ook volgt hier een overzicht van de in Nederland geplaatste gedenktekens voor de in de periode 1945 tot en met 1962 in voormalig Nederlands-Indië (Indonesië) en Nieuw Guinea (Irian Djaja) overleden militairen.

Erevelden en gedenktekens

De Nederlandse erevelden in Indonesië

Niet alleen militairen, maar ook burgerslachtoffers, mannen, vrouwen en kinderen van verschillende landaard; Christenen, Joden, Islamieten en Boeddhisten.

Oorspronkelijk waren er 22 erevelden, die in de jaren 1946 – 1952 werden aangelegd door de Gravedienst van het Koninkrijk Nederlands Indisch Leger en die verspreid lagen over de gehele archipel.

Na de soevereiniteitsoverdracht werd het aantal erevelden op verzoek van de Indonesische regering ingekrompen. De desbetreffende stoffelijke resten werden overgebracht naar de op Java gelegen erevelden.

In onderstaand overzicht zijn de erevelden vermeld waarvan het voortbestaan is verzekerd alsmede welke bijbegravingen aldaar hebben plaatsgevonden.

Saluutschoten bij de begrafenis van een gesneuvelde Sobat okt. 1947 te Cheribon

Plaats	Erevelden	Bijbegravingen van elders opgeheven erevelden
Jakarta	<i>Menteng Pulo</i>	Banjarmasin (1961), Tarakan (1964), Manado(1965), Palembang (1967), Balikpapan (1967), Makassar (1968), Cililitan (1968).
	<i>Ancol</i>	Banjarmasin (1961), Medan (1966), Makassar (1968), Mandor (1968).
Bandung	<i>Pandu</i>	Muntok (1960), Palembang (1967), Makassar (1968).
Cimahi	<i>Leuwigadjah</i>	Muntok (1960), Padang (1962), Tarakan (1964), Medan (1966), Palembang (1967), Balikpapan (1967).
Semarang	<i>Candi</i>	Palembang (1967), Makassar (1968).
	<i>Kalibanteng</i>	Tarakan (1964), Palembang (1967), Balikpapan (1967), Makassar (1968).
Surabaya	<i>Kembang Kuning</i>	Tarakan (1964), Kupang (1966), Ambon (1967), Balikpapan (1967), Makassar (1968), Nieuw Guinea (1974).

Gedenktekens in Nederland

Friesland

Bilja	Broeksterwoude	Het Bildt	Driesum
Drogeham	Eernewoude	Franekeradeel	Harlingen
Haulerwijk	Heerenveen	Hommerts	Jistrum
Koudum	Leeuwarden	Lemmer	Noordwolde
Oostermeer	Oudega	Oudemirdum	Sexbierum
Staveren	St. Annaparochie	Tzum	Wijnaldum
Wolvega	Woudsend	Zwaagwesteinde	Achtkarspelen

Het monument in Leeuwarden vermeldt *alle* in de provincie overleden militairen.

In de plaatsen Bilja - Broeksterwoude - Jistrum - Lemmer - Oudega - Oudemirdum en Sexbierum betreft het *straatnamen* en geen gedenksteen.

Groningen

Appingedam
Groningen
Nieuweschans (straatnaam)
Veendam
Zevenhuizen (Leek)

Het monument in Groningen vermeldt *alle* in de provincie overleden militairen.

Drenthe

Aalden	Beilen	Borger	Emmen
Ude	Hoogeveen	Koekange	Meppel
Nijeveen	Smilde	Stuifzand	Tynaarlo
Vries	Westerbork	Zuidwolde	

Overijssel

Almelo	Brederwiede	Beekum	Dalfsen
Denekamp	Deventer	Enschede	Genemuiden
Giethoorn	Haaksbergen	Hardenberg	Hellendoorn
Kampen	Losser	Nieuwleusen	Raalte
Staphorst	Steenwijk	Steenwijkerwold	Vollenhove
Vriezenveen			

Gelderland

Aalst	Andelst	Apeldoorn	Arnhem
Beltrum	Culemborg	Didam	Doorwert
Dulven	Ede	Eist	Elbergen
Geldermalsen	Gorsse	Gravesbeek	Harderwijk
't Harde	Heesum	Heerde	Kilder
Leuth	Maasdriel	Nijkerk	Nijmegen
Oosterbeek	Renkum	Rijnwaarden	Uft
Varseveld	Voorst	Wijchen	Zieuwent
Zulphen			

Noord-Brabant

Bergen op Zoom
Chaam
Erp
Gilze
Kaatsheuvel
Oss
Roosendaal
Sprang-Capelle
Tilburg
Waalre

Best
Den Dungen
Esbeek
Halderberge
Mill en St. Hubert
Oudenbosch
Rosmalen
Vught
Veghel
Waalwijk

Boxtel
Eersel
Geldrop
's Hertogenbosch
Oeffelt
Raamsdonk
Schalk
St. Michielsgestel
Vessem
Hapert

Breda
Eethen
Gemert
Hilvarenbeek
Oisterwijk
Raamsdonksveer
Someren
St. Oedenrode
Vlijmen
Deurne

Utrecht

Bunschoten
Spakenburg
IJsselstein

Maarn
Utrecht
Zeist

Soest
Veenendaal
Woerden

Soesterberg
Woudenberg

Limburg

Beek
Kerkrade
Nederweert
Sittard
Weert

Belfeld
Kessel
Ransdaal
Stramproy
Ysselstein

Castenray
Landgraaf
Schinnen
Tegelen

Gennep
Maastricht
Schin op Geul
Venlo

Noord-Holland

Anna Paulowna
Enkhuizen
Sloten-Osdorp
Volendam

Amsterdam(APC-terrein)
Hippolytushoef
't Veld (Niedorp)
Wieringerwerf

Beverwijk
Langedijk
Velsen

Monument te Geldermalsen, onthuld op 23 april 2005

Zuid-Holland

Alblasserdam	Alkemade	Alphen a/d Rijn	Ameide
Barendrecht	Benthuizen	Bergschenhoek	Berkel en Rodenrijs
Binnenmaas	Bleiswijk	Boskoop	Brielle
Capelle a/d IJssel	Cromstrijen	Delft	Den Haag
Dirksland	Dordrecht	Giesenburg	Gorinchem
Gouda	Goedereede	s' Gravendeel	's Gravenzande
Hardinxveld Giessendam		Hazerswoude/Rijndijk	
Heerjansdam	Hendrik Ido Ambacht	Nieuwerbrug	Katwijk
Korendijk	Koudekerk a/d Rijn	Leerdam	Leiden
Leiderdorp	Leimuiden	Liesveld	Lisse
Maasland	Maassluis	Middelharnis	Moerkapelle
Monster	Naaldwijk	Nieuwkoop	Nieuwerkerk a/d IJssel
Noordwijk	Noordwijkerhout	Noordeloos	Oegstgeest
Oostflakkee	Oud Beijerland	Overschie	Papendrecht
Poortugaal	Pijnacker	Ridderkerk	Roelofarendsveen
Rijnsburg	Rijswijk	Rhoon	Rotterdam
Rozenburg	Sassenheim	Schelluinen	Schiedam
Schipluiden	Schoonhoven	Sliedrecht	Spijkensisse
Strijen	Vlaardingen	Vlist	Voorhout
Voorschoten	Waddinxveen	Werkendam	Woubrugge
IJsselmonde	Zoetermeer	Zoeterwoude	Zwijndrecht

Zeeland

Biezelinge	Borsele	Colijnsplaat	Goes
Hansweert	Helikenszand	Kapelle	Middelburg
Schore	Schouwen Duiveland	Terneuzen	Tholen
Veere	Vlissingen	Wemeldinge	Yerseke

Transgressing te Goedereede, door gen-maj C.H. Nicolai en adj F. Willemse

Bronvermelding

Ere wien ere toekomt

Uitgave van de Stichting Nationaal Indië-monument.

De Excessennota

Ingeleid door Jan Bank

Oorlog en verzet in Nederlands
Indië

Uitgave Bataafse Leeuw

Uit Indonesië
De erfenis van de soevereiniteitsoverdracht

Redactie Martin Elands

Eigen VOMI -archief
Notulen Algemene Ledervergaderingen,
correspondentie enz

Archief redactie Sobat

Roelof Grit

Het verenigingsorgaan 'Sobat'

*Uitgave van de Vereniging Oud Militairen Indië en
Nieuw Guineagangers.*

Schakel tussen twee Werelden

A. Lagendijk

Taboe Sobats!
Damelin meer dan een terugblik

Hub D. Minderhoud

Defensie

Het Defensievoorlichtingscentrum is het inloopcentrum voor iedereen die informatie wenst over de Nederlandse krijgsmacht.

Scholieren en studenten, bedrijven en instellingen, veteranen en belangstellenden kunnen terecht met allerlei vragen over het ministerie, de Koninklijke Marine, Landmacht, Luchtmacht en Marechaussee. Ook kunnen de medewerkers van het voorlichtingscentrum verwijzen naar het juiste onderdeel binnen de grote, complexe defensieorganisatie.

Er zijn tal van brochures, folders en andere publicaties beschikbaar. In de lees- en documentatiehoek zijn vele boeken en defensietijdschriften in te zien.

In de videoruimte kan worden gekeken naar diverse films. Ook is regelmatig een nieuwe expositie te zien.

Openingslijden:
dinsdag t/m vrijdag van 10.00-13.00 uur en van 14.00-16.00 uur
maandag gesloten

Defensievoorlichtingscentrum

Postbus 20701, 2500 ES De Haag
Kalvermarkt 38, Den Haag
Telefoon 070 318 88 02
Fax 070 318 83 20

